

Budapest,
2005. április 29.,
péntek

57. szám

Ára: 1472,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

		Oldal
2005: XIX. tv.	A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény módosításáról. . .	2844
42/2005. (IV. 29.) FVM r.	A termelői csoportokról szóló 81/2004. (V. 4.) FVM rendelet módosításáról.	2847
25/2005. (IV. 29.) GKM r.	A textiltermékek forgalomba hozatalának egyes követelményeiről	2847
16/2005. (IV. 29.) HM r.	A Honvédelmi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium szervezetei és a Magyar Honvédség szervezetei jogi képviseletének rendjéről szóló 20/2001. (VIII. 9.) HM rendelet, valamint a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonái kártérítési felelősségének egyes szabályairól szóló 17/2002. (IV. 5.) HM rendelet módosításáról	2893
13/2005. (IV. 29.) OM r.	A kiegészítő támogatás nemzetiségi iskolák fenntartására, az ECDL számítógép-kezelői vizsga és a nyelvvizsga díjára, valamint az érettségi és szakmai vizsgák lebonyolítására nyújtott támogatás igénylésének, folyósításának és elszámolásának rendjéről	2894
61/2005. (IV. 29.) KE h.	Közigazgatási államtitkár kinevezéséről	2907
62/2005. (IV. 29.) KE h.	Egyetemi tanári felmentésekről	2907
1040/2005. (IV. 29.) Korm. h.	Az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány Alapító Okiratának, valamint a Kormány által alapított közalapítványok és alapítványok kormányzati felelőseiről és egyes feladatokról szóló 1034/2003. (IV. 24.) Korm. határozat módosításáról	2908
35/2005. (IV. 29.) ME h.	A Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkárainak feladatköréről szóló 65/2004. (X. 12.) ME határozat módosításáról	2909
	1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról (a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva)	2909
	A Magyar Demokrata Fórum 2004. évi pénzügyi beszámolója. . .	2919
	Összefogás Magyarországért Centrum Párt 2004. évi pénzügyi beszámolója	2920
	A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye.	2921
	Helyesbítés	2922

II. rész JOGSZABÁLYOK

Törvények

2005. évi XIX. törvény

a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény módosításáról*

Az Országgyűlés a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény módosítására a következő törvényt alkotja:

1. § (1) A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § 4. és 5. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„4. *közérdekű adat*: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől;

5. *közérdekből nyilvános adat*: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli;”

(2) Az Avtv. 2. § 20. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„20. *harmadik ország*: minden olyan ország, amely nem tagja az Európai Gazdasági Térségnek.”

2. § Az Avtv. 9. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„9. § (1) Személyes adat (beleértve a különleges adatot is) az országból – az adathordozótól vagy az adatátvitel módjától függetlenül – harmadik országban lévő adatkezelő vagy adatfeldolgozó részére akkor továbbítható, ha

a) ahhoz az érintett kifejezetten hozzájárult, vagy

b) azt törvény lehetővé teszi, és a harmadik országban az átdott adatok kezelése, illetőleg feldolgozása során biztosított a személyes adatok megfelelő szintű védelme.

(2) A személyes adatok megfelelő szintű védelme akkor biztosított, ha

a) az Európai Közösségek Bizottsága – külön törvényben meghatározott jogi aktus alapján – megállapítja, hogy a harmadik ország megfelelő szintű védelmet nyújt,

b) a harmadik ország és a Magyar Köztársaság között az érintetteknek a 11. § szerinti jogai érvényesítésére, a jogorvoslati jog biztosítására, valamint az adatkezelés, illetve az adatfeldolgozás független ellenőrzésére vonatkozó garanciális szabályokat tartalmazó nemzetközi szerződés van hatályban, vagy

c) a harmadik országbeli adatkezelő vagy adatfeldolgozó az adatkezelés vagy adatfeldolgozás szabályainak ismertetésével igazolja, hogy az adatkezelés vagy adatfeldolgozás során megfelelő szinten biztosítja a személyes adatok védelmét, az érintettek jogait és azok érvényesítését, különösen, ha az adatkezelést vagy az adatfeldolgozást az Európai Unió Bizottsága külön törvényben meghatározott jogi aktusának megfelelően végzi.

(3) Személyes adatok nemzetközi jogsegélyegyezmény végrehajtása érdekében, az egyezményben meghatározott célból és tartalommal továbbíthatók harmadik országba.

(4) Az Európai Gazdasági Térség tagállamaiba irányuló adattovábbítást úgy kell tekinteni, mintha a Magyar Köztársaság területén belüli adattovábbításra kerülne sor.”

3. § (1) Az Avtv. 19. § (3) bekezdés f) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Az (1) bekezdésben említetteknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve, ha az adatot törvény alapján az arra jogosult szerv állam- vagy szolgálati titokká nyilvánította, illetve ha az nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján minősített adat, továbbá, ha a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény]

„f) bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásra tekintettel”

[korlátozza.]

(2) Az Avtv. 19. § (4) és (5) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(4) Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat az (1) bekezdésben meghatározott szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata. Ezen adatok megismerésére e törvénynek a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő vagy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek kezelésében levő, e tevékenységükre vonatkozó, személyes adatnak nem minősülő adat.”

4. § Az Avtv. a következő új 19/A. §-sal egészül ki:

„19/A. § (1) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés

* A törvényt az Országgyűlés a 2005. április 25-i ülésnapján fogadta el.

megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését – a 19. § (1) bekezdésében foglaltakat mérlegelve – az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti.

(2) A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény – az (1) bekezdésben meghatározott időtartamon belül – a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat megismerése a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.

(3) Jogszabály egyes adatok megismerhetőségének korlátozására az (1) bekezdésben meghatározottnál rövidebb időtartamot állapíthat meg.”

5. § Az Avtv. 20. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„20. § (1) A közérdekű adat megismerése iránt bárki – szóban, írásban vagy elektronikus úton – igényt nyújthat be.

(2) A közérdekű adat megismerésére irányuló igénynek az adatot kezelő szerv az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget.

(3) Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről, annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő szerv kizárólag a másolat készítéséért – legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – állapíthat meg költségtérítést, amelynek összegét az igénylő kérésére előre közölni kell.

(4) Ha a közérdekű adatot tartalmazó dokumentum az igénylő által meg nem ismerhető adatot is tartalmaz, a másolaton a meg nem ismerhető adatot felismerhetetlenné kell tenni.

(5) Az adatigénylésnek közérthető formában és – amennyiben az aránytalan költséggel nem jár – az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon kell eleget tenni. Az adatigénylést nem lehet elutasítani arra való hivatkozással, hogy annak közérthető formában nem lehet eleget tenni.

(6) Az igény teljesítésének megtagadásáról, annak indokaival együtt, 8 napon belül írásban vagy – amennyiben az igényben elektronikus levelezési címét közölte – elektronikus úton értesíteni kell az igénylőt.

(7) A közérdekű adat megismerése iránti igény teljesítése nem tagadható meg azért, mert a nem magyar anyanyelvű igénylő az igényét anyanyelvén vagy az általa értett más nyelven fogalmazza meg.

(8) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervezetnek a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzatot kell készítenie.

(9) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott szervek évente értesítik az adatvédelmi biztost az elutasított igényekről, valamint az elutasítások indokairól.”

6. § Az Avtv. a következő új 21/A. §-sal egészül ki:

„21/A. § (1) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott szervek a közzétett adatok megismerését személyazonosító adatok közzétételéhez nem köthetik. Az elektronikusan közzétett közérdekű adatokhoz történő hozzáférés biztosításához személyes adat csak annyiban kezelhető, amennyiben az technikailag elengedhetetlenül szükséges; a személyes adatokat ezt követően haladéktalanul törölni kell.

(2) Igénylés alapján történő adatszolgáltatás esetén az adatigénylő személyazonosító adatai csak annyiban kezelhetők, amennyiben az az igény teljesítéséhez – beleértve az esetleges költségek megfizetését is – elengedhetetlenül szükséges. Az igény teljesítését, illetőleg a költségek megfizetését követően az igénylő személyes adatait haladéktalanul törölni kell.

(3) Törvény az (1) és (2) bekezdésben meghatározottaktól eltérően rendelkezhet.”

7. § Az Avtv. 24. § a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép, a § a következő új e)–g) pontokkal egészül ki, egyben a jelenlegi e) pont jelölése h) pontra változik:

(Az adatvédelmi biztos)

„a) bejelentés alapján vagy – ha az adott ügyben bírósági eljárás nincs folyamatban – hivatalból ellenőrzi e törvény és az adatkezelésre vonatkozó más jogszabályok megtartását;”

„e) feladatkörében általános jelleggel, valamint meghatározott adatkezelő részére ajánlást bocsáthat ki;

f) véleményezési jogot gyakorol az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv tevékenységével kapcsolatosan külön törvényben meghatározottak szerint közzéteendő adatokra vonatkozó különös, illetőleg egyedi közzétételi listák tekintetében;

g) külön törvényben meghatározott szervezetekkel vagy személyekkel együttműködve képviseli a Magyar Köztársaságot az Európai Unió közös adatvédelmi felügyelő testületeiben;”

8. § Az Avtv. a következő új 24/A. §-sal egészül ki:

„24/A. § (1) Az adatvédelmi biztos eljárására és intézkedéseire az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) rendelkezéseit az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az adatvédelmi biztos eljárására az Obtv. 16. § (1) és (2) bekezdését, 17. § (3) és (4) bekezdését, 18. § (1), (6) és (8) bekezdését nem kell alkalmazni.”

9. § Az Avtv. 25. § (3) és (4) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek, egyben a § a következő új (5) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az adatvédelmi biztos tájékoztathatja a nyilvánosságot eljárásának megindításáról, a jogellenes adatkezelés (adattfeldolgozás) tényéről, az adatkezelő (adattfeldolgozó) személyéről és a kezelt adatok köréről, valamint az általa kezdeményezett intézkedésekről, meghozott határozatokról.

(4) Ha az adatkezelő vagy adattfeldolgozó a személyes adatok jogellenes kezelését (feldolgozását) nem szünteti meg, az adatvédelmi biztos határozatban elrendelheti a jogosulatlanul kezelt adatok zárolását, törlését vagy megsemmisítését, megtilthatja a jogosulatlan adatkezelést vagy adattfeldolgozást, továbbá felfüggesztheti az adatok külföldre továbbítását. A határozat ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak nincs helye.

(5) Az adatkezelő, az adattfeldolgozó vagy az adatkezeléssel érintett személy az adatvédelmi biztos (4) bekezdés szerinti határozatának felülvizsgálatát – annak kézhezvételét követő 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a bíróságtól, amely a felülvizsgálat során a polgári perrendtartásról szóló törvénynek a közigazgatási perekre vonatkozó szabályai szerint jár el. A bíróság jogerős döntéséig a vitatott adatkezeléssel érintett adatok nem törölhetők, illetve nem semmisíthetők meg, az adatok kezelését azonban az adatvédelmi biztos határozatának kézhezvételekor fel kell függeszteni és az adatokat zárolni kell.”

10. § (1) Az Avtv. 26. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az adatvédelmi biztos a feladatai ellátása során az adatkezelőtől minden olyan kérdésben felvilágosítást kérhet, az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatkezelést megismerhet, amely személyes adatokkal, közérdekű adatokkal vagy közérdekből nyilvános adatokkal összefügg.”

(2) Az Avtv. 26. §-a a következő új (3) bekezdéssel egészül ki, egyben a jelenlegi (3)–(4) bekezdés számozása (4)–(5) bekezdésre változik:

„(3) Az adatkezelő köteles a részére kibocsátott ajánlásra harminc napon belül érdemben válaszolni.”

11. § Az Avtv. a következő új 33/A. §-sal egészül ki:

„33/A. § Ez a törvény a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.”

12. § (1) E törvény a kihirdetését követő második hónap első napján lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg az Avtv. 4/A. § (5) bekezdése, 19. § (2) bekezdésének második mondata, 35. §-a, valamint 36. § (2) bekezdése hatályát veszti.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg az Avtv. 2. § 8. és 9. pontjaiban „a személyes” szövegrész helyébe az „az” szöveg, 3. § (8) bekezdésében a „fizikai cselekvőképzetlensége” szövegrész helyébe a „fizikai okból vagy cselekvőképzetlensége” szöveg, 8. § (1) bekezdésében „Az adatok” szövegrész helyébe „A személyes adatok” szöveg, 14. § (1) bekezdésében az „adatot” szövegrész helyébe a „személyes adatot” szöveg, a 19. § (2) bekezdésében az „említett” szövegrész helyébe a „meghatározott”, továbbá a „közze- vagy más módon” szövegrész helyébe az „elektronikusan vagy más módon közléstesszik, továbbá erre irányuló igény esetén a 20. § rendelkezései szerint” szöveg, 21. § (1) bekezdésében a „kérését” szövegrész helyébe az „igényét” szöveg, valamint „a kérelmező” szövegrész helyébe „az igénylő” szöveg, 21. § (3) bekezdésében „a megtagadás közlésétől” szövegrész helyébe „a megtagadás közlésétől, illetve ennek elmaradása esetén a 20. § (2) bekezdésében meghatározott határidő eredménytelen elteltétől” szöveg, 25. § (1) bekezdésében az „és a közérdekű adatok” szövegrészek helyébe az „, a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok” szövegek, 27. § (1) bekezdésében a „vagy a közérdekű” szövegrész helyébe az „, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános” szöveg, 28. § (1) bekezdésében az „Az” szövegrész helyébe „A személyes adatokat kezelő” szöveg, 32/A. § (1) bekezdésében a „nem dolgozhatók fel és” szövegrész helyébe az „a külön törvény szerinti levéltári kutatás kivételével nem dolgozhatók fel, továbbá” szöveg lép.

13. § (1) Az Európai Unió bűnüldözési információs rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről szóló 1999. évi LIV. törvény 11. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A Közös Nemzetközi Adatvédelmi Ellenőrző Testületben Magyarországot az adatvédelmi biztos – az adatvédelmi felelőssel együttműködve – képviseli.”

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény 24/A. § (1) bekezdésében az „azonos védelmét” szövegrész helyébe a „megfelelő szintű védelmét” szöveg lép.

(3) Az Avtv. 9. § (2) bekezdés a) pontja szerinti jogi aktuson a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 25. cikk (6) bekezdése alapján kiadott jogi aktust kell érteni.

(4) Az Avtv. 9. § (2) bekezdés c) pontja szerinti jogi aktuson a 95/46/EK irányelv alapján a személyes adatok harmadik országokba irányuló továbbítására vonatkozó általános szerződési feltételekről szóló, 2001. június 15-i 2001/497/EK bizottsági határozatot, valamint a személyes adatoknak harmadik országbeli adattfeldolgozók részére történő továbbítására vonatkozó általános szerződési felté-

telekről szóló, 2001. december 27-i 2002/16/EK bizottsági határozatot kell érteni.

(5) Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy az Avtv. egységes szövegét a Magyar Közlönyben közzétegye.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

A Kormány tagjainak rendeletei

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

42/2005. (IV. 29.) FVM rendelete

a termelői csoportokról szóló
81/2004. (V. 4.) FVM rendelet módosításáról

Az agrárgazdaság fejlesztéséről szóló 1997. évi CXIV. törvény (a továbbiakban: Tv.) 10. § (2) bekezdésének e) pontjában kapott felhatalmazás alapján – figyelemmel a Tv. 5. §-ának e) és j) pontjaira – a következőket rendelem el:

1. §

A termelői csoportokról szóló 81/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) 5. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A termelői csoportként történő elismerés feltétele, hogy a szervezet taglétszáma legalább tizenöt termelő, a tagok által megtermelt, illetve feldolgozott, az állami elismerés tárgyát képező termék értékesítéséből származó tárgyévi árbevétel legalább háromszázmillió forint legyen. Juh-, kecske-, nyúl- és prémesállat-tartás, méhészet, valamint fűszer- és gyógynövénytermesztés, illetve gyűjtés, tönköly- és durumbúza termesztés esetében pedig a tárgyévi árbevétel a százmillió forintot érje el.”

2. §

Az R. 9. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az elismerés iránti kérelmet tartalmazó pályázatot a hivatal részére tizenegy példányban folyamatosan lehet benyújtani. A pályázat beérkezése után a hivatal szemlét tart a pályázónál. Ha a pályázat nem felel meg az e rendeletben foglalt feltételeknek, a hivatal az elismerést kérő

szervezetet tizenöt napos határidő kitűzésével egyszeri hiánypótlásra szólítja fel. A hiánypótlási eljárás eredménytelensége esetén a hivatal a pályázatot indoklással elutasítja. A hivatal a felülvizsgált – szakmai és formai követelményeknek megfelelő – kérelmet a beérkezésétől számított harminc napon belül továbbítja a minisztériumhoz, csatolva a szemléről készült jegyzőkönyvet és az elismerésre irányuló indokolt szakmai javaslatát.”

3. §

E rendelet a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba azzal, hogy az 1. §-ban foglalt rendelkezést a korábban már elismerést nyert termelői csoportok esetében is alkalmazni kell.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

A gazdasági és közlekedési miniszter 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelete

a textiltermékek forgalomba hozatalának egyes
követelményeiről

A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 56. §-ának a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

Általános rendelkezések

1. §

(1) Textiltermék – a (2) bekezdésben és a 3. § (1) bekezdésében meghatározott kivételekkel – az ipari feldolgozás előtt vagy alatt, illetve bármely értékesítési szakaszban csak úgy hozható forgalomba, ha e rendelet előírásai szerint el van látva az előállításához felhasznált textilnyersanyagok nevét és tömegarányát (a továbbiakban együtt: nyersanyag-összetétel) tartalmazó adatokkal.

(2) Nem kell alkalmazni a rendelet előírásait

a) az Európai Gazdasági Térségen kívüli országba irányuló exportra szánt,

b) az országon történő keresztülzállítás céljából vám-előjegyzés alatt álló,

c) az Európai Gazdasági Térségen kívüli országból feldolgozás céljából importált, valamint

d) a tulajdonát ruházás nélkül, bedolgozónál vagy bér-munkában továbbfeldolgozásra kerülő textiltermékekre.

2. §

(1) E rendelet alkalmazásában

a) *textiltermék*: minden nyers, félig megmunkált, megmunkált, félkész, kész-, félig konfekcionált vagy konfekcionált termék, mely kizárólag textilszálakból áll, függetlenül az alkalmazott keverési vagy összeállítási eljárástól;

b) *textilnyersanyag (szál)*:

ba) az elemi szál (ideértve a fonható vagy textil kelmévé feldolgozható szőröket is), amely rugalmasságával, finomságával és szélességét nagymértékben meghaladó hosszúságával jellemezhető, és amelyet e tulajdonságok alkalmassá tesznek textilipari feldolgozásra,

bb) az 5 mm-nél kisebb névleges szélességű hajlékony szalagok és tömlők, ideértve az 1. melléklet 19–44. pontjai szerinti, szálgyártásra használt mesterséges anyagokból készült szélesebb csíkokból vagy fóliarétegekből vágott és textilipari felhasználásához alkalmas szalagokat. A névleges szélesség a szalag, illetve a tömlő szélessége hajtogatott, ellapított, terjedelmesített vagy sodrott állapotban, illetve az átlagos szélesség, amennyiben a szélesség nem egyenletes.

(2) A textiltermékekkel megegyező módon kell kezelni a következő termékeket:

a) a legalább 80%-ban textilnyersanyagból készült termékeket;

b) a bútor- és ernyőhuzatokat, ha legalább 80%-ban textilnyersanyagból készültek;

c) a többretegű padlóburkoló anyagokat, matracokat, kempingtermékek textilösszetevőit, valamint a lábbelik és kesztyűk melegbéléseit, ha ezek a teljes termékhez képest legalább 80%-ban textilnyersanyagból készültek;

d) a más termékbe beépített, annak szerves részét alkotó textiliákat, ha a termék összetételét feltüntetik.

3. §

(1) A 2. mellékletben felsorolt textiltermékek esetében a nyersanyag-összetétel megadása nem kötelező. Ha azonban az e termékeken feltüntetett elnevezés, összetételre vonatkozó tájékoztatás, márkajelzés vagy cégnév az 1. mellékletben meghatározott textilszál-elnevezést vagy azzal összetéveszthető elnevezést tartalmaz önállóan, jelzőként vagy szóösszetételben, a nyersanyag-összetételt e rendelet előírásai szerint meg kell adni.

(2) Ha a rendelet 3. mellékletében felsorolt textiltermékek azonos fajtáúak és összetételűek, együttesen kínálhatók értékesítésre és a nyersanyag-összetétel megadása e rendelet előírásainak megfelelően együttesen teljesíthető.

4. §

A nyersanyag-összetétel e rendelet szerinti feltüntetése a gyártó [Fgytv. 2. § ka)–kb) pontok] kötelezettsége.

Elnevezések

5. §

(1) A nyersanyag-összetétel megadásakor az egyes szálanyagokra az 1. melléklet szerinti elnevezéseket kell használni.

(2) Az 1. melléklet a szálanyag-elnevezések mellett azok leírását is tartalmazza. Az elnevezés csak azokra a szálakra alkalmazható, amelyek megfelelnek a táblázat azonos pontja alatti leírásnak. Más szálra az elnevezés sem önállóan, sem szókapcsolatban vagy jelzőként nem alkalmazható.

(3) A „selyem” elnevezés nem alkalmazható a végtelen szálanyagokra, a szál alakjának vagy kisserelésének jellemzése céljából.

6. §

(1) A „100%”, „tisza” vagy ezekhez hasonló megjelölés a szálanyagok elnevezése mellett csak akkor alkalmazható, ha a textiltermék kizárólag egyféle szálanyagból készült.

(2) A textiltermék tömegének 2%-áig az idegen szálhányad megengedett, amennyiben azt műszaki okok indokolják, és nem rendszeres, szándékos bekeverés következménye. Kártolt eljárással készült textilterméknel a megengedett idegen szálhányad 5%.

7. §

(1) Az „élőgyapjú” elnevezés akkor alkalmazható, ha a gyapjútermék kizárólag új nyírású gyapjúból készült, vagyis olyan szálból, amit még nem tartalmazott késztermék, és nem volt alávetve más termék előállításához szükséges fonási, illetve nemezelési eljárásnak, továbbá nem volt kitéve szálkárosító kezelésnek vagy használatnak.

(2) Az „élőgyapjú” elnevezés szálkeverékben lévő gyapjúra akkor alkalmazható, ha

a) a keverékben lévő összes gyapjú megfelel az (1) bekezdésben foglalt feltételeknek,

b) az ilyen gyapjú részaránya a keverék össztömegének legalább 25%-a, és

c) a gyapjú egy mechanikusan szét nem választható szálkeverékben csak egyetlen más szálanyaggal van keverve.

(3) A (2) bekezdés szerinti esetben teljes egészében meg kell adni a százalékos összetételt.

(4) A műszaki okokból eredő, a gyártással összefüggő idegenszál-tartalom megengedett mértéke az (1) és (2) bekezdés szerint „élőgyapjú”-ként jelölt termékeknél – ideértve a kártolt eljárással készült gyapjútermékeket is – 0,3%.

Szálkeverékek

8. §

(1) Két vagy több szálasanyagból álló textiltermék esetén a felhasznált textilnyersanyagok arányát a nettó tömeg százalékában kell megadni, tömegarány szerinti csökkenő sorrendben.

(2) Két vagy több szálasanyagból álló textilterméknél, ha az egyik szálasanyag a teljes tömeg legalább 85%-át alkotja, a nyersanyag-összetétel a következő módokon adható meg:

- a) ez utóbbi szál elnevezése és annak pontos százalékos tömegaránya,
- b) ez utóbbi szál elnevezése és a „legalább 85%” tömegarány, vagy
- c) a termék teljes százalékos összetételének feltüntetésével.

(3) Két vagy több szálasanyagból álló textilterméknél, ha egyik szálasanyag tömege sem éri el az össztömeg 85%-át, legalább két fő szálasanyag elnevezését és százalékos tömegarányát kell megadni, továbbá a termékben lévő egyéb szálakat tömegarány szerint csökkenő sorrendben, a százalékos tömegarányuk megadásával vagy anélkül. Ha a szálasanyagok egyenként nem érik el a termék össztömegének 10%-át, az „egyéb szálak” megjelölés alkalmazható és ezek összegzett tömegszázalékát kell feltüntetni. Ha azonban a termék össztömegének 10%-ánál kisebb arányban előforduló bármelyik szálasanyag százalékos tömegarányát megadják, az összes többi szálasanyag tömegarányát is fel kell tüntetni.

(4) A „féllen” elnevezés alkalmazható, ha a termék láncfonala tiszta pamut és vetülékfonala tiszta len, és a len aránya az írtelenített szövet össztömegének legalább 40%-a; a nyersanyag-összetétel megadásánál azonban hozzá kell tenni a „tisza pamut lánc – tiszta len vetülék” megjelölést.

(5) A „kevert szál” vagy „meghatározatlan összetételű termék” elnevezés annál a termékénél alkalmazható, melynek nyersanyag-összetétele a gyártás idején nem határozható meg.

Tűrések

9. §

(1) Fogyasztói forgalomba hozott textiltermékek esetében, a 8. § (2)–(5) bekezdései szerinti százalékos nyersanyag-összetételben

a) az idegenszál jelenléte a textiltermék teljes tömegének 2%-áig megengedett, ha azt műszaki okok indokolják, és nem szándékos hozzáadásról van szó; ez a tűrés 5%-ig nőhet kártolt fonási eljárással előállított termékek esetén, kivéve az „élőgyapjú”-ra a 7. § (4) bekezdésben megadott szigorúbb értéket;

b) a névleges százalékos tömegarány és a vizsgálattal megállapított (tényleges) százalékos tömegarány között a

teljes szálasanyagtömeghez viszonyítva 3% gyártási tűrés megengedett. Ez a tűrés vonatkozik a 8. § (2) bekezdése alapján tömegarány szerinti csökkenő sorrendben feltüntetett szálakra, valamint a 7. § (2) bekezdésének c) pontja szerinti gyapjúra is.

(2) A vizsgálat során a tűréseket külön-külön kell meghatározni. Az (1) bekezdés b) pontja szerinti tűrés számításakor figyelembe veendő teljes tömeg a késztermék szálasanyagának tömege, csökkentve az a) pont szerinti tűrés meghatározásakor talált idegen szálak tömegével.

(3) Az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti tűrések akkor összegezhetők, ha az a) pont szerinti tűrés megállapításánál talált idegen szálak azonos kémiai típusúak a textiltermékben előforduló egy vagy több szálasanyaggal.

(4) Egyes speciális termékeknél, ahol a gyártási folyamat az (1) bekezdésben megadottnál nagyobb tűrést indokol, a nagyobb tűrés a termék nyersanyag-összetételének a 14–15. §-ok szerinti ellenőrzése során csak kivételesen engedhető meg, és csak akkor, ha a gyártó annak szükségességét megfelelően igazolni tudja. Az ilyen intézkedésekről haladéktalanul tájékoztatni kell az Európai Bizottságot.

10. §

(1) A 6. § (2) bekezdésében, a 7. § (4) bekezdésében, valamint a 9. § (1) bekezdésében megadott tűréseket nem érintve, a nyersanyag-összetételben nem szükséges figyelembe venni és megadni

a) azokat a látható, eltávolítható, díszítő céllal felhasznált szálakat, amelyek aránya nem haladja meg a késztermék tömegének 7%-át;

b) az antisztatikus hatás elérése céljából beépített szálakat (pl. fémszálak), amelyek aránya nem haladja meg a késztermék tömegének 2%-át.

(2) A 8. § (4) bekezdése szerinti esetben az (1) bekezdés szerinti arányokat nem a termék teljes tömegére, hanem külön a láncfonal és külön a vetülékfonal tömegére kell vonatkoztatni.

Nettó tömeg

11. §

(1) A nyersanyag-összetétel meghatározásakor figyelembe veendő szálasanyagtömegbe nem számíthatók be a következő részek:

a) a textiltermék szerves részét nem képező nem textil részek, a szövetszegélyek, címkék, jelvények, szegélyek és bordűrök, továbbá a textilbevonatú gombok és csatok, a díszítőelemek és hasonló kiegészítők, a nem rugalmas szalagok, valamint a 10. § (1) bekezdésében meghatározott feltételekkel alkalmazott, látható, eltávolítható díszítő vagy antisztatikus szálak;

b) a kenőanyagok, kötőanyagok, nehezítők, irányanyagok és kikészítőanyagok, impregnáló és hasonló anyagok,

valamint a színező-, nyomó adalékok és más textil segédanyagok;

c) a burkoló anyagok és szőnyegek esetében a hasznos felületen kívüli egyéb összetevők;

d) bútorszövetek, függönyök, másodfüggönyök esetében a kötő- és töltőláncok, illetve vetülékek, amelyek nem képezik a hasznos felület, illetve a színoldal részét;

e) a c) és d) pontban meghatározottakon kívüli egyéb textiltermékek esetében az alap- vagy alátétkelem, merevítő és erősítő kelem, közbélések, merevítő vásznak, tűző-, férceldecnák, hacsak azok nem a szövet lánc, illetve vetülékfonalát helyettesítik, a nem hőszigetelő funkciójú töltőanyagok, és a 12. § (1) bekezdésének figyelembevételével a bélésanyagok.

(2) Az (1) bekezdés e) pontjának alkalmazásában

a) *alapelme*: a textiltermék azon része, amely a hasznos felület alapszöveteként szolgál, így különösen a takarók, kettős szövetek alapszövetei, valamint a bársony, plüss és hasonló szövetek alaprétegei, amelyek nem minősülnek eltávolítandó bélésnek;

b) *merevítő és erősítő kelme*: az a fonal vagy kelme, amely a textilterméket meghatározott, korlátozott szakaszán erősíti, merevíti vagy vastagítja.

(3) A nettó tömeget az (1) bekezdés a)–e) pontjai szerinti részek tömegével csökkentett száraz szálanyag-tömegből, a 4. mellékletben meghatározott egyezményes tőrés alkalmazásával kell kiszámítani.

Összetett textíliák nyersanyag-összetételének megadása

12. §

(1) Két vagy több összetevőből álló textilterméknél, ha az összetevők nyersanyag-összetétele nem azonos, a nyersanyag-összetételt – az e §-ban meghatározott kivételekkel – az egyes összetevőkre vonatkozóan külön-külön kell megadni. Nem kell önállóan megadni azon összetevők nyersanyag-összetételét, amelyek nem teszik ki a textiltermék össztömegének 30%-át, kivéve a fő bélésanyagokat, amelyek nyersanyag-összetételét minden esetben fel kell tüntetni.

(2) Ha két vagy több textiltermék rendeltetésszerűen egységes egészet képez és nyersanyag-összetételük azonos, a nyersanyag-összetétel megadása együttesen teljesíthető.

(3) Égetett textilterméknél a nyersanyag-összetételt a termék egészére kell megadni, és az alapkelme és a kiegészítő mintázott rész összetétele ezen részek megnevezése mellett külön-külön is feltüntethető.

(4) Hímzett textilterméknél a nyersanyag-összetételt a termék egészére kell megadni, és az alapkelme és a hímzőfonal összetétele ezen összetevők megnevezése mellett külön-külön is feltüntethető. Ha a hímzett rész felülete nem éri el a termék felületének 10%-át, csak az alapkelme összetételét kell megadni.

(5) A különböző szálanyagból készült magfonalat és burkoló felületet tartalmazó, fogyasztói forgalomba hozott fonalnál a nyersanyag-összetételt a termék egészére kell megadni, és a magfonal és a burkolófonal összetétele ezen összetevők megnevezése mellett külön-külön is feltüntethető.

(6) A bársony, plüss, továbbá a bársony, illetve plüss jellegű textiltermékeknek a nyersanyag-összetételt a termék egészére kell megadni. Ha a termék alapkelme és hasznos felülete különböző szálanyagból készült, az alapkelme és a hasznos felület (színoldal) összetétele ezen részek megnevezése mellett külön-külön is feltüntethető.

(7) A padlóburkoló anyagok és szőnyegek nyersanyag-összetételét a termék egészére kell megadni. Ha az alapkelme és a hasznos felület különböző szálanyagból készült, az összetétel megadható kizárólag a hasznos felületre vonatkozóan is.

(8) A 11. § (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel

a) az alábbi fűzőtermékek nyersanyag-összetételét a teljes termék vagy az alábbiakban felsorolt alkotórészek összetételének együttes vagy külön-külön történő feltüntetésével kell megadni:

aa) melltartónál: a kosár és hátrész külső és belső anyaga,

ab) fűzőnél: az elülső, hátsó és oldalsó merevítő elemek,

ac) derékig szabott melltartónál (corsage): a kosár külső és belső kelméje, az elülső, a hátsó és az oldalsó merevítő elemek;

b) az a) pontban felsoroltaktól eltérő fűzőtermékek nyersanyag-összetételét a teljes termékre vonatkozóan, illetve az alkotórészek együttes vagy külön-külön történő jelzésével kell feltüntetni; ez a címkézés nem kötelező a termék össztömegének 10%-át el nem érő alkotórészek esetén.

(9) A (8) bekezdésben említett fűzőtermékek egyes részeinek nyersanyag-összetételét úgy kell megadni, hogy a fogyasztó könnyen megérthesse, hogy a tájékoztatás a termék mely részére vonatkozik.

Címkézés

13. §

(1) A nyersanyag-összetételt a textilterméken címkézés vagy egyéb megfelelő jelölés útján kell megadni, a termékre ráerősítve vagy beleszőve. A címkézés vagy jelölés a terméket kísérő kereskedelmi dokumentumokkal helyettesíthető vagy egészíthető ki a textiltermék nem fogyasztói forgalomban történő értékesítése esetén.

(2) A kereskedelmi dokumentumokban a nyersanyag-összetételre vonatkozó, az 5–8. §-ok szerinti adatokat, valamint az 1. mellékletben meghatározott elnevezéseket, leírásokat és tájékoztatást egyértelműen kell feltüntetni, az Európai Unió valamely hivatalos nyelvén, a 96/74/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv I. mellék-

lete szerint. Nem megengedett a rövidítések használata a kereskedelmi szerződésben, számlán vagy szállítólevélben, kódok azonban alkalmazhatók, amennyiben azok magyarázata ugyanabban a dokumentumban kifejtésre kerül.

(3) A nyersanyag-összetételre vonatkozó, az 5–8. §-ok szerinti adatokat, valamint az 1. mellékletben meghatározott elnevezéseket, leírásokat és tájékoztatást világosan olvasható, egységes írásképben, magyar nyelven kell feltüntetni a textiltermék forgalomba hozatalánál a csomagoláson, címkén, illetve jelölésnél, továbbá az eladásra történő ajánlatokban, így különösen a katalógusokban, kereskedelmi prospektusokban. Megengedett azonban, hogy ezek az adatok a magyar nyelv mellett más nyelven is szerepeljenek.

(4) A (3) bekezdéstől eltérően a magyar nyelv használata a varró-, stoppoló- és hímzőcérnáknál, a csévéknél, tekercseknél, motringoknál, gombolyagoknál vagy más kisméretű egységeknél kizárólag a gyűjtőcsomagoláson szereplő címkén kötelező, az egyes egységek címkézése – a 3. melléklet 18. pontjában foglaltakra is figyelemmel – az Európai Unió bármely hivatalos nyelvén történhet.

(5) A textiltermék jellemzésére az 5–8. §-okban foglaltakon kívül további tájékoztatás is alkalmazható, ha az nem sérti a tisztességes piaci magatartásra vonatkozó rendelkezéseket.

(6) A nyersanyag-összetételen kívüli egyéb tájékoztatást a textilterméken az e rendelet szerinti, a nyersanyag-összetételre vonatkozó tájékoztatástól elkülönítetten kell feltüntetni. A márkajelzés és a cégnév a nyersanyag-összetételre vonatkozó adatokhoz közvetlenül kapcsolható. Ha azonban a márkajelzés vagy a cégnév az 5–8. §-okban és az 1. mellékletben meghatározott elnevezések valamelyikét vagy azzal összetéveszthető elnevezést önállóan, szóösszetételben vagy jelzőként tartalmaz, a kérdéses elnevezés csak a termék nyersanyag-összetételére vonatkozó adatokkal együtt tüntethető fel.

(7) A csomagolási egységenként forgalomba hozott, kis kiserelési egységekből álló termékeknél a nyersanyag-összetétel a csomagoláson adható meg.

(8) Méterárúként értékesített textilterméknél a nyersanyag-összetételt tartalmazó címkét a kiserelési egységre (vég, tekercs) kell felerősíteni. A fogyasztó kérésére azonban a forgalmazó köteles a nyersanyag-összetételre vonatkozó adatokat írásban rendelkezésre bocsátani.

Vizsgálat

14. §

A textiltermék nyersanyag-összetételének meghatározására, illetve a címkén feltüntetett adatok hitelességének ellenőrzésére vonatkozó vizsgálatokat az 5. mellékletben szereplő mintavételi, minta-előkészítési eljárások alkalmazásával, a 6. és a 7. mellékletben szereplő vizsgálati módszerekkel kell elvégezni.

Ellenőrzés

15. §

A textiltermékek nyersanyag-összetételének e rendelet szerinti megadását a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és a területi felügyelőségek ellenőrzik, a rendelet rendelkezéseinek megsértése esetén megteszik a külön jogszabályban meghatározott intézkedéseket.

Záró rendelkezések

16. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti:

a) a textíliák nyersanyag-összetételének megadásáról szóló 5/1998. (I. 16.) IKIM rendelet 1–13. §-a, 15–16. §-a, 17. §-ának (2) és (3) bekezdése és 1–7. számú mellékletei; valamint

b) a textíliák nyersanyag-összetételének megadásáról szóló 5/1998. (I. 16.) IKIM rendelet módosításáról szóló 84/2003. (XII. 13.) GKM rendelet 1. és 3–5. §-a.

(3) Ez a rendelet a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja:

a) az Európai Parlament és a Tanács 96/74/EK irányelve (1996. december 16.) a textiltermékek elnevezéséről,

b) a Bizottság 97/37/EK irányelve (1997. június 19.) a textiltermékek elnevezéséről szóló 96/74/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv I. és II. mellékletének a műszaki fejlődéshez történő hozzáigazításáról;

c) a Bizottság 2004/34/EK irányelve (2004. március 23.) a textiltermékek elnevezéséről szóló 96/74/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv I. és II. mellékletének a műszaki fejlődéshez történő hozzáigazításáról;

d) az Európai Parlament és a Tanács 96/73/EK irányelve (1996. december 16.) a kétkomponensű textilszálkeverékek mennyiségi elemzésének egyes módszereiről,

e) a Tanács 73/44/EGK irányelve (1973. február 26.) a háromkomponensű textilszálkeverékek mennyiségi elemzésére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről;

f) a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány II. melléklet 1. rész F. pont (2) bekezdés.

Dr. Kóka János s. k.,

gazdasági és közlekedési miniszter

1. melléklet a 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelethez**A textilszálak táblázata**

Sor-szám	Elnevezés	A szál leírása
1.	Gyapjú ¹	A juh (<i>Ovis aries</i>) bundájából származó szál
2.	Alpaka, Lama, Teve, Kasmir Moher, Angora (nyúl) Vikunya, Yak, Guanako, kasgóra, hód, vidra, a megnevezés után „gyapjú” vagy „szőr” megjelöléssel vagy anélkül ¹	Az alábbi állatok szőre: alpakakecske, láma, teve, kasmirkecske, angorakecske, angoranyúl, vikunya, yak, guanakoláma, kasgórakecske, hód, vidra
3.	állati szőr, az állatfajta megadásával vagy anélkül (pl. marhaszőr, házikecskeszőr, lószőr)	Különböző állatok szőre, amennyiben azok nem tartoznak az 1. és 2. pont alá
4.	Selyem	Olyan szál, amit kizárólag a selyemfonal-kibocsátó rovar gubójából nyernek
5.	Pamut	A gyapotnövény (<i>Gossypium</i>) tokjából származó szál
6.	Kapok	A kapok (<i>Ceiba pentandra</i>) gyümölcsének belsejéből származó szál
7.	Len	A len (<i>Linum usitatissimum</i>) szárából (kóróból) származó rostszál
8.	Kender	A kender (<i>Cannabis Sativa</i>) szárából származó rostszál
9.	Juta	A <i>Corchorus olitorius</i> és a <i>Corchorus capsularis</i> szárából származó rostszál. A jutával azonos módon kell eljárni a következő rosnövényekből származó rostszálakkal: <i>Hibiscus cannabinus</i> , <i>Hibiscus sabdariffa</i> , <i>Abutilon avicennae</i> , <i>Urena lobata</i> , <i>Urena sinuata</i>
10.	Manilakender	A <i>Musa textilis</i> szárát burkoló levelekből nyert rostszál
11.	Alfafű	A <i>Stipa tenacissima</i> leveleiből nyert rostszál
12.	Kókusz	A <i>Cocos nucifera</i> gyümölcséről származó rostszál
13.	Seprűzanót	Másképpen: Ginszter. A <i>Cytisus scoparius</i> , illetve a <i>Spartium Junceum</i> ágából nyert rostból készült szál
14.	Rami	A <i>Boehmeria nivea</i> és a <i>Boehmeria tenacissima</i> szárából nyert rostszál
15.	Szizál	Az <i>Agave sisalana</i> leveléből nyert rostszál
16.	Indiai kender	Másképpen: Sunn. A <i>Crotalaria juncea</i> rostjából készült szál
17.	Mexikói szizál	Másképpen: Henequen. Az <i>Agave Fourcroydes</i> rostjából készült szál
18.	Agávé	Másképpen: Maguey. Az <i>Agave Cantala</i> rostjából készült szál

Sor-szám	Elnevezés	A szál leírása
19.	Acetát	Kevesebb mint 92%, azonban legalább 74% acetilezett hidroxil csoportú cellulózacetátból készült szál
20.	Alginát	Az alginsav fémsóiból készült szál
21.	Rézoxid-szál	Másképpen: Kupro. Rézoxidammóniák eljárás szerint készült regenerált cellulózszál
22.	Modál	Regenerált cellulózszál, magas szakítóerővel és nedves modulussal. A szakítóerő (BC) kondicionált állapotban és az erő (BM), amely nedves állapotban 5% nyújtásnál ébred: $Bc(CN) \geq 1,3 \quad T + 2T$ $BM(CN) \geq 0,5 \quad T$, ahol T az átlagos lineáris sűrűség decitexben
23.	Fehérjeszál	Természetes fehérjéből nyert, vegyszerekkel regenerált és stabilizált szál
24.	Triacetát	Cellulózacetátból előállított szál, amelyben a hidroxil-csoportoknak legalább 92%-a acetilezett
25.	Viszkóz	Viszkóz eljárással készült, regenerált cellulózból álló végtelen és vágott szál
26.	Akril ²	Olyan lineáris makromolekulákból előállított szál, melynek láncja legalább 85 tömegszázalék akrilnitrilből épül fel
27.	Poliklorid	Olyan lineáris makromolekulából előállított szál, melynek láncja több mint 50 tömegszázalék vinilklorid vagy vinilidénklorid monomer egységeket tartalmazó makromolekulákból áll
28.	Fluorszál	Lineáris makromolekulákból álló szál, amelyet alifás fluor-karbon monomerekből nyernek
29.	Modakril ²	Lineáris makromolekulákból álló szálak, melyek láncjai 50%-nál több, de 85 százaléknál kevesebb tömegszázaléknyi akrilnitrilből épülnek fel
30.	Poliamid vagy nylon ²	A láncban legalább 85 százalékból alifás vagy ciklo-alifás egységekhez kapcsolódó, ismétlődő amidkötéseket tartalmazó szintetikus, lineáris makromolekulákból álló szál
31.	Aramid	Szintetikus lineáris makromolekulákból álló szál, mely aromás csoportokhoz kapcsolódó amid- vagy imidkötésekből áll, amelyek legalább 85 százalék közvetlenül kapcsolódik két aromás gyűrűhöz, és az esetlegesen jelenlevő imidkötések száma nem haladja meg az amidkötéseket
32.	Poliimid	Szintetikus lineáris makromolekulákból álló szál, mely ismétlődő imidegységeket tartalmaz
33.	Lyocell ³	Egy szerves oldószerrel és oldatból történő szálképzési eljárással, származékok képződése nélkül előállított regenerált cellulózszál
33.a.	Polilaktid	A láncban legalább 85 százalék természetesen előforduló cukrokból származó tejsavészter-egységet tartalmazó, lineáris makromolekulákból álló szál, melynek olvadási hőmérséklete legalább 135 °C
34.	Poliészter	Olyan lineáris makromolekulákból álló szál, melynek láncjai legalább 85 tömegszázalékban tereftálsavészterből állnak

Sor-szám	Elnevezés	A szál leírása
35.	Polietilén ²	Nem helyettesített, alifás szénhidrogénekből összetevődő, telített lineáris makromolekulákból álló szál
36.	Polipropilén ²	Szálak lineárisan telített alifás szénhidrogénekből, melyek minden második szénatomjához egy izotaktikus elrendezésű metilcsoport kapcsolódik további helyettesítés nélkül
37.	Polikarbamid ²	Lineáris makromolekulákból álló szál, melynek láncja ismétlődő (NH-CO-NH) funkcionális csoportot tartalmaz
38.	Poliuretán ²	Olyan lineáris makromolekulákból álló szál, melynek láncai ismétlődő funkcionális uretáncsoportokkal rendelkeznek
39.	Vinilszál	Lineáris makromolekulákból álló szál, melynek láncai különböző acetalezettségi fokú polivinilalkoholból épülnek fel
40.	Trivinil ²	Szál három különböző vinilmonomerből, mely akrilnitrilből, klórozott vinilmonomerből és egy harmadik vinilmonomerből tevődik össze, amelyek közül egyik sem tesz ki 50 százalék tömeghányadot
41.	Elasztodién	Elasztikus szál, amely természetes vagy szintetikus poliizoprénből áll, egy vagy több polimerizált dienből, egy vagy több vinilmonomerrel vagy anélkül, és amely szálirányú húzóerő hatására eredeti hosszának háromszorosára nyúlik meg, és tehermentesítés után azonnal visszanyeri megközelítőleg a kiindulási hosszát
42.	Elasztán	Elasztikus szál, amely legalább 85 tömegszázalékban szegmentált poliuretánból áll, és amely húzóerő hatására eredeti hosszának háromszorosára nyúlik meg, majd tehermentesítés után azonnal visszanyeri megközelítőleg a kiindulási hosszát
43.	Üvegszál	Üvegből készült szál
44.	Elnevezés annak az anyagnak megfelelően, amelyből a szálak összetevődnek, pl. fém (fémes, fémezett), azbeszt, papír, „szál” vagy „fonal” kiegészítéssel, vagy anélkül	Különböző vagy újszerű anyagból készült szálak, amelyek az előzőekben nincsenek felsorolva

Megjegyzés:

¹ A melléklet 1. pontjában szereplő „gyapjú” név használható a birka vagy bárány szőréből származó szálak keverékére, és azokra a szálakra, melyek a 2. pont harmadik oszlopában vannak felsorolva.

Ez az előírás a 6. és 7. §-ban felsorolt és a 8. §-ban hivatkozott textiltermékekre is alkalmazható, feltéve, ha az utóbbiak részben az 1. és 2. pontban felsorolt szálakból tevődnek össze.

² A szál szót bele kell érteni.

³ A „szerves oldószer” kifejezés alapvetően szerves anyagok és víz keverékét jelent.

2. melléklet a 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelethez**Termékek, amelyekre nem kötelező a nyersanyag-összetétel megadása**

1. ingujj rögzítő
2. óraszíj textíliából
3. címkék és jelvények
4. textilanyagokból készült bélelt edényfogók
5. kávéskanna melegítő
6. teáskanna melegítő
7. könyökvédő
8. muff nem bolyhos kelmékből
9. művirág
10. tûpárna
11. festett vászonkép
12. textiltermékek erősítés és merevítés céljára
13. nemez
14. használt konfekcionált termékek, amennyiben azok kifejezetten így vannak megnevezve
15. kamásni
16. csomagolóanyag, mely nem újként kerül eladásra
17. nemez kalap
18. táska- és nyergesáru textilanyagból
19. utazási termékek textilanyagból
20. kész vagy készítenő kézi hímzésű faliszőnyeg és annak anyaga, beleértve a hímzőcérnát, melyet a hímzővászontól külön árusítanak, és speciálisan faliszőnyeghez való alkalmazásra kínálnak
21. húzózár
22. textilanyaggal behúzott gomb és csat
23. könyvborító textilanyagból
24. játékszer
25. cipőáru textil részei, a meleg bélés kivételével
26. több darabból álló, 500 cm²-nél kisebb felületű alátétek
27. edénymelegítő és fogókesztyű
28. tojásmeglegítő
29. kozmetikai táska
30. textilből készült dohányzacskó
31. textilből készült szemüvegtokok, cigaretta és szivartartók, tokok öngyújtó és fésű számára
32. sport védőeszközök a kesztyű kivételével
33. piperetáska

34. cipőtisztító táska

35. temetési termékek

36. egyszer használatos termékek, az egészségügyi (pl. vatta, tampon) termékek kivételével. (Egyszer használatosnak azokat a textiltermékeket kell tekinteni, amelyeket csak egyszeri vagy korlátozott ideig való használatra terveztek, és amelyek normál használata eleve kizárja annak későbbi azonos vagy hasonló célú használatát.)

37. az Európai Gyógyszeregyezmény hatálya alá eső, abban hivatkozott textiltermékek, nem egyszer használatos gyógyászati és ortopédiai kötések, és általában az ortopédiai textiltermékek

38. a 3. melléklet 12. pontjában felsorolt textiltermékek, beleértve a zsinórokat, köteleket és zsinegeket, melyek szokásos használata a következő:

a) berendezés alkatrészeként termékek gyártásánál és feldolgozásánál

b) beépített részként gépekhez, szerelvényekhez (fűtés, légkondicionálás, világítás), háztartási és más berendezésekhez, járművekhez és más szállítóeszközökhöz, vagy azok működtetésére, vagy karbantartására, vagy azok felszereléseire, ha azok nem ponyvaborítók és textiltől készült járműtartozékok, amelyeket nem a járművel együtt értékesítenek

39. textiltermékek védő és biztonsági céllal, mint a biztonsági övek, ejtőernyők, mentőmellények, tűzoltó csúszdák, tűzoltó eszközök, golyóálló mellények és speciális védőruhák (pl. tűz, vegyi anyagok és egyéb kockázati tényezők elleni védelem)

40. túlnyomásos levegővel kifeszített szerkezetek (pl. sportcsarnokok, kiállítási csarnokok vagy raktárak céljára), feltéve, hogy mellékelik a teljesítményére és műszaki előírásaira vonatkozó információt

41. vitorlák

42. állatok számára készített ruházat

43. zászlók és lobogók

3. melléklet a 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelethez

Termékek, melyekre csak globális címkézés, illetve megnevezés szükséges

1. felmosórongy

2. tisztítókendő

3. bordűr és szegély

4. rojt

5. öv

6. nadrágtartó

7. harisnya- és zoknitartó

8. cipőfűző

9. szalag

10. gumirugalmas szalag

11. új csomagolóanyag, mely ilyen célból kerül eladásra

12. csomagoló zsinórok és mezőgazdasági zsinórok, zsinegek, kötelek, melyek nem tartoznak az 1. számú melléklet 38. pontjának hatálya alá¹

13. alátétek

14. zsebkendő

15. kontyháló és hajháló

16. gyermek nyakkendő és csokornyakkendő

17. előke, mosdókesztyű és arckendő

18. varró-, stoppoló- és hímzőcérna kiskereskedelmi árusításra, kis kiszerelésben, 1 grammos vagy annál kisebb nettó súllyal

19. függönyökhöz, sötétítőfüggönyökhöz és redőnyökhöz való szalagok

Megjegyzés:

¹Azon termékeknél, amelyek nem tartoznak e pont alá, és kimért hosszban kerülnek eladásra, a globális címkézésnek meg kell egyeznie a tekercsével. Az e ponthoz tartozó zsinórok és kötelek magukban foglalják azokat, melyeket a hegymászásnál és vízi sportnál alkalmaznak.

4. melléklet a 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelethez

Egyezményes járuléktartalom-hányadok

Sor-szám	Szál	%
1–2.	Gyapjú és szőrök	
	fésült szálak	18,25
	kártolt szálak	¹ 17,00
3.	Szőrök	
	fésült szálak	18,25
	kártolt szálak	¹ 17,00
	Lószőr	
	fésült szálak	16,00
	kártolt szálak	15,00
4.	Selyem	11,00
5.	Pamut	
	szokásos szálak	8,50
	mercerezett szálak	10,50
6.	Kapok	10,90
7.	Len	12,00
8.	Kender	12,00
9.	Juta	17,00
10.	Manilakender	14,00
11.	Alfafű	14,00
12.	Kókusz	13,00
13.	Seprűzanót	14,00

Sor-szám	Szál	%
14.	Rami (fehérített szálak)	8,50
15.	Szizál	14,00
16.	Indiai kender	12,00
17.	Mexikói szizál	14,00
18.	Agávé	14,00
19.	Acetát	9,00
20.	Alginát	20,00
21.	Rézoxid-szál	13,00
22.	Modál	13,00
23.	Fehérjeszál	17,00
24.	Triacetát	7,00
25.	Viszkóz	13,00
26.	Akril	2,00
27.	Poliklorid	2,00
28.	Fluorszál	0,00
29.	Modakril	2,00
30.	Poliamid vagy nylon	
	vágott szál	6,25
	végtelen szál	5,75
31.	Aramid	8,00
32.	Poliimid	3,50
33.	Lyocell	13,00
33.a.	Polilaktid	1,50
34.	Poliészter	
	vágott szál	1,50
	végtelen szál	1,50
35.	Polietilén	1,50
36.	Polipropilén	2,00
37.	Polikarbamid	2,00
38.	Poliuretán	
	vágott szál	3,50
	végtelen szál	3,00
39.	Vinil	5,00
40.	Trivinil	3,00
41.	Elasztodién	1,00
42.	Elasztán	1,50
40.	Üvegszál	
	végtelen szál 5 ì m átmérő felett	2,00
	végtelen szál 5 ì m átmérőig	3,00
41.	Fémszál	2,00
	Fémezett szál	2,00
	Azbesztszál	2,00
	Papírfonal	13,75

Megjegyzés:

¹ A 17% járulékhányadot kell alkalmazni akkor is, ha nem lehet megállapítani, hogy a textiltermék fésült vagy kártolt szálból készült.

5. melléklet a 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelethez**A vizsgálati minták és a próbadarabok előkészítése textil termékek nyersanyag-összetételének meghatározásához****1. ALKALMAZÁSI TERÜLET**

Ez a melléklet megadja azokat az eljárásokat, melyekkel kivehetők a laboratóriumi mintákból a megfelelő nagyságú (azaz 100 g-nál nem nagyobb tömegű) vizsgálati minták, a nyersanyag-összetétel mennyiségi meghatározását megelőző előkezelésekhez, valamint kiválaszthatók a próbadarabok a vizsgálati mintákból, melyek előkezelése már megtörtént, az idegenanyagok eltávolítása céljából.

2. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

2.1. *Tétel:* Az az anyagmennyiség, amelyet egy vizsgálatieredmény-sorozat alapján értékelünk. Ennek tartalma lehet például egy kelmeszállítmány összes anyaga, egy adott lánchengerről szőtt összes szövet, egy fonalszállítmány, egy vagy több bála nyers szálanyag.

2.2. *Laboratóriumi minta:* A tételnek az a része, mely reprezentálja a teljes mennyiséget, és a laboratórium rendelkezésére áll. A laboratóriumi minta mennyiségét és tartalmát úgy kell megválasztani, hogy jól reprezentálja a szállítmányon belüli ingadozásokat, és könnyen kezelhető legyen a laboratóriumban.

2.3. *Vizsgálati minta:* A laboratóriumi minta része, amelyből az előkezelés során eltávolítjuk az idegenanyagot, és amelyből a próbadarabokat kivesszük. A vizsgálati minta mennyiségét és tartalmát úgy kell megválasztani, hogy jól reprezentálja a laboratóriumi mintán belüli ingadozásokat.

2.4. *Próbadarab:* A vizsgálati mintának az a része, amely egy vizsgálati eredményt ad.

3. ALAPELV

A vizsgálati mintát úgy választjuk ki, hogy az reprezentálja a laboratóriumi mintát.

A próbadarabokat úgy vesszük ki a vizsgálati mintából, hogy azok mindegyike reprezentálja a vizsgálati mintát.

4. MINTAVÉTEL LAZA SZÁLAKBÓL

4.1. *Irányítatlan szálak* – Állítsuk össze a vizsgálati mintát a laboratóriumi mintából véletlenszerűen kivett szálcsomókból. Alaposan keverjük össze a teljes vizsgálati mintát egy laboratóriumi kártoló segítségével. Végezzük el a fátlyol vagy a keverék, valamint a lehulló és a keverő eszközre tapadt szálak előkezelését. Ezután vegyük ki a próbadarabokat a fátlyolból vagy keverékből, a lehulló szálakból és a keverő eszközre tapadt szálakból a megfelelő tömegarányban.

Ha a kártolt fátlyol az előkezelés után sértetlen marad, a próbadarabokat a 4.2. pontban leírt módon vegyük ki. Ha az előkezelés során a kártolt fátlyol szétbomlik, minden próbadarabhoz húzzunk ki véletlenszerűen legalább 16 megfelelő, közel azonos méretű kis szálcsomót, és egyesítsük azokat.

4.2. *Irányított szálak (kártolt fátlyak, szalagok, előfonalak)* – Vágjunk ki a laboratóriumi minta véletlenszerűen kiválasztott részeiből legalább 10, egyenként kb. 1 g-os részt, teljes keresztmetszetben. Végezzük el az így kialakított vizsgálati minta előkezelését. Egyesítsük újra a keresztmetszeti vágatokat, az oldalukkal egymás mellé helyezve őket, majd vágjuk le belőle a próbadarabot úgy, hogy mind a 10 darabból kerüljön bele egy rész.

5. MINTAVÉTEL FONALBÓL

5.1. *Kiszerelt fonalak* – Mintázzuk meg a laboratóriumi minta minden kiszerelési egységét.

Húzzunk le minden kiszerelési egységről folyamatosan elegendő, azonos hosszúságú fonalat úgy, hogy azonos számú fordulattal készítsünk motringokat egy motollával vagy egy hasonló eszközzel. Egyesítsük egyetlen motringgá a lecsévelt fonalakat, ügyelve arra, hogy minden kiszerelési egységről azonos hosszúságú fonal kerüljön az így létrehozott vizsgálati mintába.

Végezzük el a vizsgálati minta előkezelését.

Vegyük ki a próbadarabokat a vizsgálati mintából úgy, hogy vágjunk ki egyenlő hosszúságú fonalakból álló köteget, ügyelve arra, hogy a motring keresztmetszetében levő összes fonal kerüljön bele a kötegbe.

A 10 g tömegű vizsgálati mintához az egyes kiszerelési egységekről lehúzendó fonal hosszát a következő képlettel számíthatjuk ki:

$$L = \frac{10^6}{N \times Tt}$$

ahol

L az egyes kiszerezési egységekről lehúzendó fonal hossza (cm),

N a laboratóriumi mintába kiválasztott kiszerezési egységek száma (db),

Tt a fonal lineáris sűrűsége (tex).

Ha az (NxTt) értéke nagyon nagy, azaz több mint 2000, akkor egy nagyobb tömegű matringot csévéljünk fel, és vágjuk két részre hogy megfelelő tömegű köteget kapjunk. A kötegformájú minta végeit az előkezelés előtt gondosan össze kell kötözni, a próbadarabot a kötés helyétől távol vegyük ki.

5.2. *Láncfonal* – A vizsgálati mintát úgy vegyük ki, hogy vágjunk le legalább egy 20 cm-es darabot a láncchanger végéből, minden fonalból, kivéve a szövetszegély fonalait. Kötözzük össze a fonalköteget az egyik vége közelében. Ha a teljes minta túl nagy az előkezeléshez, bontsuk fel két vagy több részre, mindegyiket kötözzük össze az előkezeléshez, majd egyesítsük újra a külön-külön előkezelt részeket. A próbadarabot úgy vegyük ki, hogy vágjunk le a vizsgálati minta végéből, mely a kötözés helyétől távolabb esik, egy megfelelő hosszúságú darabot, mely minden fonalat tartalmaz. A 1 g tömegű próbadarab hosszát a következő képlettel számíthatjuk ki:

$$L = \frac{10^5}{N \times Tt}$$

ahol

L az 1 g tömegű próbadarab hossza (cm),

N a lánchengert alkotó fonalak száma (db),

Tt a fonal lineáris sűrűsége (tex).

6. MINTAVÉTEL KELMÉBŐL

6.1. *Mintavétel olyan laboratóriumi mintából mely egyetlen, a kelmét reprezentáló vágatot tartalmaz*

Vágjunk ki egy átlós sávot egyik saroktól a másikig és távolítsuk el a szövetszegélyt. Ez a sáv a vizsgálati minta. Egy 'X' g tömegű vizsgálati minta előállításához szükséges sáv területét a következő képlettel számíthatjuk ki:

$$A = \frac{X \times 10^4}{G}$$

ahol

A a sáv területe (cm²),

X a minta tömege (g),

G a kelme területi sűrűsége (g/m²).

Végezzük el a laboratóriumi minta előkezelését, majd vágjuk részútosan négy egyenlő részre, és helyezzük egymásra a részeket.

Vegyük ki a próbadarabokat a rétegezett anyag tetszőleges részéből, az összes réteg átvágásával úgy, hogy minden próbadarab azonos hosszúságú darabot tartalmazzon minden rétegből.

Ha a kelme szőtt mintázatú, akkor a vizsgálati minta szélessége, a lánciránnyal párhuzamosan mérve, nem lehet kisebb, mint egy mintaelem hossza láncirányban. Ha ennek a feltételnek teljesítésével a vizsgálati minta túl nagy ahhoz, hogy egyben előkezeljük, vágjuk egyenlő részekre, végezzük el külön-külön az előkezelést, majd a próbadarabok kivétele előtt fektessük egymásra az egyes részeket, ügyelve arra, hogy a mintázat hasonló részei ne kerüljenek egymás fölé.

6.2. *Mintavétel olyan laboratóriumi mintából, mely több vágatot tartalmaz*

Kezeljünk minden vágatot a 6.1. pontban megadottak szerint, és külön adjunk meg minden eredményt.

7. MINTAVÉTEL FELDOLGOZOTT ÉS KÉSZTERMÉKBŐL

A laboratóriumi minta rendszerint a teljes feldolgozott vagy késztermék, vagy annak egy reprezentatív része.

Ha szükséges, határozzuk meg a termék eltérő, nem azonos összetételű részeinek százalékarányát, a 11. §-nak való megfelelés ellenőrzése céljából.

Vegyük ki a vizsgálati mintát, mely a feldolgozott vagy készterméknek azt a részét reprezentálja, melynek összetételét a címkén fel kell tüntetni. Ha a terméken több címke van, akkor mindegyik – címkével jelölt – részből vegyünk ki egy reprezentatív vizsgálati mintát.

Ha a termék, melynek összetételét meghatározzuk, nem egységes, szükséges lehet a termék minden egyes részéből kivenni egy vizsgálati mintát, és meghatározni az eltérő részek egymáshoz viszonyított arányát a szóban forgó teljes termékre vonatkozóan.

Ezután számítsuk ki a százalékarányt, a megmintázott részek egymáshoz viszonyított arányának figyelembevételével.

Végezzük el a vizsgálati minta előkezelését.

Ezután vegyük ki a próbadarabokat, melyek reprezentálják az előkezelt vizsgálati mintát.

6. melléklet a 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelethez**Két komponenst tartalmazó szálkeverékek nyersanyag-összetételének mennyiségi meghatározási módszerei****BEVEZETÉS**

A szálkeverékek nyersanyag-összetételének meghatározási módszerei két eljárás alapján alakultak: a szál típusok kézi és kémiai szétválasztásán.

Ha lehetséges, a kézi szétválasztás módszerét alkalmazzuk, mivel ez pontosabb eredményeket ad, mint a kémiai módszer. A kézi szétválasztás módszere alkalmazható minden olyan textíliánál, ahol a szálkomponensek nem alkotnak közvetlen (intim) keveréket, így pl. olyan fonalak esetében, amelyek több alkotóelemből állnak, és ezek mindegyike csak egy szálféleségből készült, vagy olyan szöveteknél, amelyekben a láncfonal más szálféleségből készült mint a vetülékfonal, vagy olyan felfejthető kötött kelméknél, amelyek különböző nyersanyagú fonalakból készültek.

A nyersanyag-összetétel meghatározás kémiai módszerei általában az egyes komponensek szelektív kioldásán alapulnak. Az egyik komponens eltávolítása után megmérjük az oldhatatlan maradék tömegét, és a tömegvesztéséből kiszámítjuk az oldható komponens részarányát. A mellékletnek ez az első része általános információkat nyújt az ezzel a módszerrel vizsgált összes szálkeverékre, melyekkel e melléklet foglalkozik, tekintet nélkül az összetételükre. Ezt a részt a melléklet azon részeivel együtt kell használni, amelyek a egyes szálkeverékekre vonatkozó részletes eljárásokat tartalmazzák. Előfordul, hogy a vizsgálat más, a szelektív oldhatóságtól eltérő elven alapszik, ilyenkor a megfelelő rész teljes részletességgel tartalmaz minden információt.

A feldolgozás alatt álló szálkeverékek és – kisebb mértékben – a kész textiltermékek tartalmazhatnak természetes eredetű, vagy a feldolgozás megkönnyítésére hozzáadott idegenanyagokat, így zsírokat, viaszokat vagy segédanyagokat, valamint vízben oldható anyagokat. Az idegenanyagokat az analízis előtt el kell távolítani. Ezért az I.6. szakasz megad egy előkezelési módszert az olajok, zsírok, viaszok és vízzeloldható anyagok eltávolítására.

Ezenkívül a textíliák tartalmazhatnak gyantákat vagy más olyan anyagokat is, amelyeket azért alkalmaznak, hogy különleges tulajdonságokat kölcsönözzenek a textíliáknak. Az ilyen anyagok, amelyek közé kivételes esetben színezékek is tartozhatnak, zavarhatják a reagens oldható komponensekre gyakorolt hatását, és/vagy a reagens részlegesen vagy teljesen eltávolíthatják ezeket. Az ilyen kísérő anyagok tehát hibákat okozhatnak, ezért a minta analízise előtt el kell távolítani ezeket. Ha az ilyen kísérő anyagok eltávolítása nem lehetséges, akkor az ebben a mellékletben – a nyersanyag-összetétel mennyiségi meghatározására – megadott kémiai módszerek nem alkalmazhatók.

A színezett szálakban lévő színezék a szál szerves részének tekinthető, és nem kell eltávolítani.

A vizsgálatok a száraz tömeget veszik alapul, ezért adott egy eljárás a száraz tömeg meghatározására.

Az eredmény úgy adódik, hogy minden egyes szálféleség száraz tömegét megnöveljük az egyezményes járulékhányaddal, melyek a 4. számú mellékletben találhatók.

A vizsgálat előtt a keverékben lévő minden szálféleséget azonosítani kell. Néhány módszer esetében az egyik komponens oldására alkalmazott oldószerben a keverék másik (oldhatatlan) komponense is részlegesen oldódhat. A reagenset lehetőleg úgy kell megválasztani, hogy ne legyen, vagy csak csekély hatásuk legyen az oldhatatlan szálakra. Ha tudjuk, hogy az analízis során tömegvesztés lép fel, akkor az eredményt korrigálni kell. E célból az egyes módszereknél adottak a korrekciós tényezők. Ezeket a korrekciós tényezőket több laboratóriumban olyan módon határozták meg, hogy az előkezeléssel tisztított szálakat az adott módszernél előírt reagenssel kezelték. Ezek a korrekciós tényezők csak a nem károsodott szálak esetében alkalmazhatók. Ezeketől eltérő korrekciós tényezők is szükségessé válhatnak, ha a szálak a feldolgozás előtt vagy a feldolgozás során károsodtak. A megadott eljárások egyszeri meghatározásokra vonatkoznak. Mind a kézi szétválasztás, mind a kémiai szétválasztás esetében legalább két nyersanyag-összetétel meghatározást kell végezni, külön próbadarabon. A biztonság érdekében, ha nincs műszaki akadálya, ajánlatos egy alternatív vizsgálatot is elvégezni egy olyan eljárással, amelyben azt az alkotórészt oldjuk ki, amelyik maradék volt a standard módszerben.

I. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK A TEXTIL SZÁLKEVERÉKEK NYERSANYAG-ÖSSZETÉTELÉNEK MENNYISÉGI MEGHATÁROZÁSI MÓDSZEREIRŐL

Közös információk a szálkeverékek nyersanyag-összetételének mennyiségi meghatározására megadott különböző módszerekhez.

I.1. Tárgy és alkalmazási terület

Minden egyes nyersanyag-összetétel meghatározási módszer alkalmazási területe felsorolja a szálféleségeket, melyekhez a módszer alkalmazható.

I.2. Alapelv

A keverék komponenseinek azonosítása után megfelelő előkezeléssel eltávolítjuk az idegenanyagokat, majd szelektív kioldással eltávolítjuk az egyik komponenst. Az oldhatatlan maradékot megmérjük, és az oldható komponens részarányát a tömegvesztéséből kiszámítjuk. Ha nem jelent műszaki nehézséget, akkor lehetőleg a nagyobb részarányú szálkomponenst kell

kioldani, így a kisebb részarányú száalkomponens lesz a maradék.

I.3. Eszközök és reagensok

I.3.1. Eszközök

I.3.1.1. Üveg szűrőtégelyek és mérőedények, amelyek elég nagyok a tégelyek befogadására, vagy bármilyen más eszközök, amelyek azonos eredményeket adnak.

I.3.1.2. Szívópalack

I.3.1.3. Exszikkátor, amely önindikáló szilikagél tartalmaz.

I.3.1.4. Ventilációs szárítószekrény, a próbadarabok 105 ± 3 °C-on való szárításához.

I.3.1.5. Analitikai mérleg, 0,0002 g-os pontosságú.

I.3.1.6. Soxhlet extraháló készülék, vagy olyan készülék, mely azonos eredményeket ad.

I.3.2. Reagensok

I.3.2.1. Petroléter, átdesztillált, forráspont 40–60 °C között.

I.3.2.2. A többi reagenst a módszer leírás megfelelő részei ismertetik. Minden felhasznált reagensnek vegytisztának kell lennie.

I.3.2.3. Desztillált vagy ionmentesített víz.

I.4. Kondicionáló és vizsgálati légtér

Mivel a száraz tömegeket határozzuk meg, nem kell a próbadarabot kondicionálni. A vizsgálatot nem szükséges klimatizált légtérben végezni.

I.5. Vizsgálati minta

Vegyük ki a vizsgálati mintát úgy, hogy az reprezentálja a laboratóriumi mintát, és az összes próbadarabhoz – melyek mindegyike legalább 1 g – elegendő legyen.

I.6. A vizsgálati minta előkezelése

Ha a keverékben olyan anyag található, amelyet a százalékszámításhoz nem kell figyelembe venni [lásd 10. § (1) ab) bekezdés], akkor azt először el kell távolítani egy olyan módszerrel, amely egyik száalkomponensre sincs hatással.

Ezért a petroléterrel és vízzel extrahálható idegenanyagokat távolítsuk el a légszáraz vizsgálati minta Soxhlet extraháló készülékben, petroléterrel, egy órán át, minimum 6 ciklus/óra sebességgel történő kezelésével. Hagyjuk a petrolétert elpárologni a mintáról, majd áztassuk a mintát 1 órán át szobahőmérsékletű vízben, majd további 1 órán át 65 ± 5 °C-os vízben, időnként felkeverve. Alkalmazzunk 100:1 folyadék/próbadarab arányt. Távolítsuk el a mintából a felesleges vizet kiperéléssel, leszívattal vagy centrifugálással, majd hagyjuk a mintát levegőn megszáradni.

Ha az idegenanyagok petroléterrel és vízzel nem távolíthatók el, akkor az előbbiekben megadott módszer helyett egy olyan megfelelő módszerrel kell eltávolítani ezeket, amely egyik száalkotórészt sem változtatja meg lényegesen. Néhány fehérítetlen természetes növényi szál (pl. juta, kókusz) esetében azonban figyelembe kell venni, hogy a normál petroléteres és vizes kezeléssel nem távolítható el minden természetes eredetű idegenanyag, ennek ellenére nem alkalmazunk más előkezelést, kivéve, ha a minta petroléterben és vízben is oldhatatlan kikészítőszereket tartalmaz.

A vizsgálati jelentésben részletesen ismertetni kell az alkalmazott előkezelési módszereket.

I.7. Vizsgálati eljárás

I.7.1. Általános útmutatás

I.7.1.1. Szárítás

Minden szárítás legalább 4 órán át, de 16 óránál nem tovább, ventilációs szárítószekrényben, zárt ajtónál, 105 ± 3 °C-on történjen. Ha a szárítási időtartam 14 óránál rövidebb, akkor a tömegállandóság megállapításához a mintát ellenőrző mérésnek kell alávetni. A tömeg akkor tekinthető állandónak, ha további 60 perces szárítás után 0,05%-nál kisebb a változása.

Az üveg szűrőtégelyeket és a mérőedényeket, a mintákat vagy a maradékokat a szárítási, hűtési és mérési műveletek közben nem szabad pusztán kézzel megérinteni.

Szárítsuk a próbadarabokat mérőedényben, melléve a fedelét. A szárítás után a mérőedényt még a szárítószekrényből való kivétel előtt fedjük le, és gyorsan tegyük át az exszikkátorba.

Szárítsuk az üveg szűrőtégelyt mérőedényben, melléve a fedelét. A szárítás után fedjük le a mérőedényt, és gyorsan tegyük át az exszikkátorba.

Ha az üveg szűrőtégely helyett más eszközt használunk, akkor a szárítási műveleteket olyan módszerrel kell elvégezni a szárítószekrényben, amely lehetővé teszi a szálak száraz tömegének veszteség nélküli meghatározását.

I.7.1.2. Hűtés

Minden hűtés a mérleg mellé állított exszikkátorban történjen addig, amíg a mérőedény teljesen lehűl, és ez nem lehet rövidebb 2 óránál.

I.7.1.3. Tömegmérés

A hűtés után a mérőedény mérését az exszikkátorból kivéve 2 percen belül be kell fejezni. A mérést 0,0002 g-os pontossággal kell elvégezni.

I.7.2. Vizsgálati eljárás

Vegyünk az előkezelt vizsgálati mintából egy legalább 1 g tömegű próbadarabot. A fonalat vagy a kelmét vágjuk fel kb.

10 mm hosszúságú darabokra, és bontsuk szét amennyire lehetséges. Szárítsuk meg a próbadarabot egy mérőedényben, exsikkátorban hűtsük le, majd mérjük meg. Tegyük át a próbadarabot egy – a megfelelő vizsgálati módszerénél megadott – üvegedénybe, ezután rögtön mérjük meg ismét a mérőedényt, és a különbségből számítsuk ki a próbadarab száraz tömegét. Fejezzük be a vizsgálatot az alkalmazott módszer megfelelő részében leírt módon. Vizsgáljuk meg a maradékot mikroszkóppal, így ellenőrizzük, hogy a kezeléssel valóban teljesen eltávolítottuk-e az oldható szálát.

I.8. Az eredmények kiszámítása és megadása

Az oldhatatlan komponens tömegét a keverékben lévő szálak teljes tömegének százalékaként számítjuk ki. Az oldható komponens százalékaránya különbséggént adódik. Számítsuk ki a tiszta, száraz tömeg alapján az eredményeket, korrigálva ezeket először az egyezményes járuléktényező-hányadokkal, majd azokkal a korrekciós tényezőkkel, amelyek az előkezelésnél fellépő veszteségek figyelembevételéhez szükségesek. A számításokat az I.8.2. szakaszban megadott képlet felhasználásával kell elvégezni.

I.8.1. Az oldhatatlan komponens százalékarányának számítása a tiszta, száraz tömeg alapján, a szál előkezelés alatt fellépő tömegvesztésének figyelembevétele nélkül.

$$P_1 \% = \frac{100r \times d}{m}$$

ahol

$P_1\%$ a tiszta, száraz oldhatatlan komponens százalékaránya,

m a próbadarab száraz tömege az előkezelés után,

r a maradék száraz tömege,

d korrekciós tényező az oldhatatlan komponensnek a vizsgálat során a reagensben fellépő tömegvesztésének figyelembevételéhez. A 'd' értékeit az egyes módszerek megfelelő szövegrészei adják meg.

Természetesen 'd' értékei normál értékek, melyek csak a vegyileg sértetlen szálakra alkalmazhatók.

I.8.2. Az oldhatatlan komponens százalékarányának kiszámítása a tiszta, száraz tömeg alapján, az egyezményes járuléktényező-hányadok és – amikor szükséges – az előkezelésnél fellépő tömegvesztések korrekciós tényezőinek figyelembevételével:

$$P_{1A} \% = \frac{100 \times P_1 \times \left(1 + \frac{a_1 + b_1}{100}\right)}{P_1 \times \left(1 + \frac{a_1 + b_1}{100}\right) + (100 - P_1) \times \left(1 + \frac{a_2 + b_2}{100}\right)}$$

ahol

$P_{1A}\%$ az oldhatatlan komponens százalékaránya, az egyezményes járuléktényező-hányad és az előkezelésnél fellépő tömegvesztés figyelembevételével

P_1 a tiszta, száraz oldhatatlan komponens százalékaránya, az I.8.1. szakaszban megadott képlettel számolva

a_1 az oldhatatlan komponens egyezményes járuléktényező-hányada (lásd 4. számú melléklet)

a_2 az oldható komponens egyezményes járuléktényező-hányada (lásd 4. számú melléklet)

b_1 az oldhatatlan komponens százalékos tömegvesztése az előkezelés során

b_2 az oldható komponens százalékos tömegvesztése az előkezelés során

A második komponens százalékaránya:

$$P_{2A} \% = 100 - P_{1A} \%$$

Speciális előkezelés alkalmazása esetén a b_1 és a b_2 értékét lehetőleg úgy határozzuk meg, hogy minden tiszta szálalkotórészt alávetünk a nyersanyag-összetétel meghatározása során alkalmazott előkezelésnek. Tiszta szálaknak azok a szálak tekinthetők, amelyek mentesek minden idegenanyagtól, kivéve azokat az anyagokat, amelyeket rendes körülmények között tartalmaznak (akár a természetükénél fogva, akár a gyártási eljárásuk miatt) abban az állapotban (fehérítetlen, fehérített), melyben a vizsgált anyag van.

Ha nem állnak rendelkezésre külön-külön azok a tiszta szálalkotórészek, amelyeket a vizsgált anyag előállításához használtak, akkor azokat a b_1 és b_2 átlagértékeket alkalmazzuk, amelyeket a vizsgált keverék szálkomponenseihez hasonló szálak vizsgálatával határoztak meg.

Ha a normál petroléteres és vizes extrakciós előkezelést alkalmazzuk, akkor általában mellőzni lehet a b_1 és b_2 korrekciós tényezőket, kivéve fehérítetlen pamut, fehérítetlen len és fehérítetlen kender esetében, melyeknél az előkezelésnek tulajdonítható veszteségként általában 4%, valamint a polipropilén esetében, melynél 1% az elfogadott érték.

A többi szálnál az előkezelésnek tulajdonítható veszteségeket rendszerint figyelmen kívül hagyjuk a számításoknál.

II. A NYERSANYAG-ÖSSZETÉTEL MENNYISÉGI MEGHATÁROZÁSA A KÉZI SZÉTVÁLASZTÁS MÓDSZERÉVEL

II.1. Alkalmazási terület

A módszer bármilyen textil szálféleségnél alkalmazható, feltéve, hogy nem közvetlen (intim) keverék formában vannak, és kézzel szétválaszthatók.

II.2. Alapelv

A textil komponensek azonosítása után megfelelő előkezeléssel eltávolítjuk az idegenanyagokat, ezután a szálakat kézzel szétválasztjuk, megszáritjuk és megmérjük, majd kiszámítjuk a keverékben lévő egyes szálak részarányát.

II.3. Eszközök

II.3.1. Mérőedények vagy bármilyen más eszközök, amelyek azonos eredményeket adnak.

II.3.2. Exsziikkátor, amely önindikáló szilikagélt tartalmaz.

II.3.3. Ventilációs szárítószeletrény, a próbadarabok 105±3 °C-on való szárításához.

II.3.4. Analitikai mérleg, 0,0002 g-os pontosságú.

II.3.5. Soxhlet extraháló készülék, vagy más készülék, ami azonos eredményeket ad.

II.3.6. Bontótű

II.3.7. Sodratvizsgáló műszer vagy más készülék, ami azonos eredményeket ad.

II.4. Reagensek

II.4.1. Petroléter, átdesztillált, forráspont 40–60 °C között.

II.4.2. Desztillált vagy ionmentesített víz.

II.5. Kondicionáló és vizsgálati légtér

Lásd I.4.

II.6. Vizsgálati minta

Lásd I.5.

II.7. A vizsgálati minták előkezelése

Lásd I.6.

II.8. Vizsgálati eljárás

II.8.1. Fonal vizsgálata

Vegyünk ki legalább 1 g tömegű próbadarabot az előkezelt vizsgálati mintából. Nagyon finom fonalnál minimum 30 m hosszúságú fonalon – tekintet nélkül a tömegre – el lehet végezni a vizsgálatot.

Vágjuk fel a fonalat megfelelő hosszúságú darabokra, majd bontótűvel, és ha szükséges, sodratvizsgálóval különítsük el a szálféleségeket. Az így kapott szálféleségeket az előzőleg lement mérőedényekbe tesszük, és 105±3 °C-on tömegállandóságig szárítjuk, az I.7.1. és I.7.2. szakaszban megadottak szerint.

II.8.2. Kelme vizsgálata

Vegyünk ki legalább 1 g tömegű próbadarabot az előkezelt vizsgálati mintából, a szegélyt kihagyva, a széleket gondosan vágva, hogy elkerüljük a kirottosodást, a lánc- és vetülékfonalakkal párhuzamosan, kötött kelméknél pedig a szemsorok és szemoszlopok vonalában. Különítsük el az eltérő szálféleségeket, és gyűjtsük azokat előzőleg lement mérőedényekbe, majd folytassuk a vizsgálatot a II.8.1. szakasz szerint.

II.9. Az eredmények kiszámítása és megadása

Az egyes komponensek tömegét a keverékben lévő szálak teljes tömegének százalékában adjuk meg. Számítsuk ki a tiszta, száraz tömeg alapján az eredményeket, korrigálva ezeket először az egyezményes járuléktényező-hányadokkal, majd azokkal a korrekciós tényezőkkel, amelyek az előkezelésnél fellépő veszteségek figyelembevételéhez szükségesek.

II.9.1. A tiszta, száraz szálak tömegszázalékának számítása a szál előkezelés alatt fellépő tömegveszteségének figyelembevétele nélkül.

$$P_1 \% = \frac{100 \times m_1}{m_1 + m_2} = \frac{100}{1 + \frac{m_2}{m_1}}$$

$P_1\%$ az első tiszta, száraz komponens százalékaránya,

m_1 az első komponens tiszta, száraz tömege,

m_2 a második komponens tiszta, száraz tömege.

II.9.2. Az egyes komponensek százalékarányának kiszámítása az egyezményes járuléktényező-hányadok és – amikor szükséges – az előkezelésnél fellépő tömegveszteségek korrekciós tényezőinek figyelembevételével:

Lásd I.8.2.

III. A MÓDSZEREK PONTOSÁGA

Az egyes módszereknél feltüntetett pontosság a reprodukálhatóságra vonatkozik.

A reprodukálhatóság a megbízhatóságot jelenti, azaz a különböző laboratóriumokban vagy különböző időpontokban kapott kísérleti értékek egyezőségét, ha ugyanazt a módszert alkalmazzuk, és ugyanannak a homogén keveréknek a próbadarabjait használjuk.

A reprodukálhatóságot az eredmények megbízhatósági határaival fejezzük ki, 95%-os megbízhatósági szint mellett.

Ez azt jelenti, hogy a módszer szabályos és hibátlan alkalmazása esetén, a különböző laboratóriumokban ugyanazon keverékre elvégzett vizsgálati sorozat két eredménye közötti eltérés 100-ból csak 5 esetben lehet nagyobb ennél.

IV. VIZSGÁLATI JEGYZŐKÖNYV

IV.1. Közljük, hogy a vizsgálatot e módszer szerint végeztük el.

IV.2. Részletesen adjunk meg minden különleges előkezelést (lásd I.6.).

IV.3. Adjuk meg az egyes eredményeket és az eredmények számtani átlagát, egy tizedesjegyre kerekítve.

AZ EGYES MÓDSZEREK – ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT

Mód-szer	Alkalmazási terület	Reagens
1. Acetát	Meghatározott más szálak	Aceton
2. Meghatározott proteinszálak	Meghatározott más szálak	Hipoklorit
3. Viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál	Pamut	Hangyasav és cinkklorid
4. Poliamid vagy nylon	Meghatározott más szálak	Hangyasav, 80 tömeg%-os
5. Acetát	Triacetát	Benzilalkohol
6. Triacetát	Meghatározott más szálak	Diklórmétán
7. Meghatározott cellulózsálak	Poliészter	Kénsav, 75 tömeg%-os
8. Akril, meghatározott modakril- vagy meghatározott poliklorid szálak	Meghatározott más szálak	Dimetilformamid
9. Meghatározott klórszálak	Meghatározott más szálak	Széndisulfid/aceton, 55,5/44,5 térfogat%
10. Acetát	Meghatározott polikloridok	Jégecet
11. Selyem	Gyapjú vagy szőr	Kénsav, 75 tömeg%-os
12. Juta	Meghatározott állati eredetű szálak	Nitrogéntartalom módszer
13. Polipropilén	Meghatározott más szálak	Xilol
14. Poliklorid szálak (vinilklorid homopolimerjei)	Meghatározott más szálak	Koncentrált kénsav módszer
15. Poliklorid szálak, meghatározott modakrilok, meghatározott elasztánok, acetátok, triacetátok	Meghatározott más szálak	Ciklohexanon

1. MÓDSZER

Acetát és meghatározott más szálak (Acetonos módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. acetát (19)

és

2. gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), selyem (4), pamut (5), len (7), kender (8), juta (9), manilakender (10), alfafű (11), kókuszrost (12), seprűzanót (ginszter) (13), rami (14), szizál (15), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), fehérje (23), viszkóz (25), akril (26), poliamid vagy nylon (30) vagy poliészter (34).

A módszer semmilyen körülmények között sem alkalmazható felületén deacetilezett acetát szálakhoz.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből acetonnal kioldjuk az acetát szálát. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük. A maradék tömegét, ha szükséges, korrigáljuk, majd a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz acetát szálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszköz

Legalább 200 ml űrtartalmú, becsiszolt üveg dugós Erlenmeyer-lombikok.

3.2. Reagens

Aceton

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

Tegyük a próbadarabot egy legalább 200 ml űrtartalmú, becsiszolt üveg dugós Erlenmeyer-lombikba, öntsünk a próbadarabra grammonként 100 ml acetont, rázzuk össze a lombikot, és hagyjuk állni szobahőmérsékleten 30 percig, időnként megkeverve, majd öntsük át a folyadékot egy lemerített üveg szűrőtégelybe.

Ismételjük meg a kezelést még kétszer (összesen három extrakciót végezve), de csak 15-15 percig, így az acetonos kezelés teljes időtartama egy óra. A maradékot tegyük át az üveg szűrőtégelybe. Mossuk át a maradékot az üveg szűrőtégelyben acetonnal, majd szívassuk le. Töltsük fel újra az üveg szűrőtégelyt acetonnal, és lefolyatással ürítsük ki.

Végül szívassuk le a bennmaradó folyadékot, majd szárítsuk meg, hűtsük le, és mérjük meg az üvegszűrőt a szálaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb 1-nél.

2. MÓDSZER

Meghatározott proteinszálak és meghatározott más szálak (Hipokloritos módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. meghatározott fehérjeszálak, nevezetesen: gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), selyem (4) vagy fehérje (23)
és

2. pamut (5), rézoxid-szál (cupro) (21), viszkóz (25), akril (26), poliklorid (27), poliamid vagy nylon (30), poliészter (34), polipropilén (36), elasztán (42) vagy üvegszál (44).

Ha különböző fehérjeszálak vannak a keverékben, akkor a módszer azok összmenyiségét, és nem az egyenkénti mennyiségüket adja meg.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből hipoklorit oldattal kioldjuk a fehérjeszálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük. A maradék tömegét, ha szükséges, korrigáljuk, majd a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz fehérjeszálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

A hipoklorit oldat előállításához lítiumhipokloritot vagy nátriumhipokloritot használhatunk.

A lítiumhipoklorit abban az esetben ajánlott, ha a vizsgálatok száma kevés, vagy ha nagyobb időközönként végezzük a vizsgálatokat. Ennek oka az, hogy a szilárd lítiumhipokloritban – ellentétben a nátriumhipoklorittal – gyakorlatilag állandó a hipoklorit százalékaránya. Ha a hipoklorit százalékaránya ismert, akkor nem kell minden vizsgálathoz jodometriásan ellenőrizni a hipoklorit tartalmát, azaz állandó mennyiségű lítiumhipoklorit alkalmazható.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, 250 ml űrtartalmú.

3.1.2. Termosztát, mely 20 ± 2 °C-ra beállítható.

3.2. Reagensok

3.2.1. Hipoklorit reagens

(a) Lítiumhipoklorit oldat

Ez frissen készített oldat, mely 35 ± 2 g/l aktív klórt tartalmaz (kb. 1 M), és amelyhez $5 \pm 0,5$ g/l feloldott nátriumhidroxidot adtunk. Elkészítéséhez oldjunk fel 100 g 35% aktív klórtartalmú (vagy 115 g 30% aktív klórtartalmú) lítiumhipokloritot kb. 700 ml desztillált vízben, adjunk hozzá 5 g, kb. 200 ml desztillált vízben feloldott nátriumhidroxidot, majd töltsük fel desztillált vízzel 1 literre. A frissen készített oldatot nem kell jodometriásan ellenőrizni.

(b) Nátriumhipoklorit oldat

Ez frissen készített oldat, mely 35 ± 2 g/l aktív klórt tartalmaz (kb. 1 M), és amelyhez $5 \pm 0,5$ g/l feloldott nátriumhidroxidot adtunk.

Minden vizsgálat előtt ellenőrizzük jodometriásan az oldat aktív klórtartalmát.

3.2.2. Ecetsav, hígított oldat

Hígítsunk fel 5 ml jégecetet vízzel 1 literre.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

Keverjünk össze kb. 1 gramm mintával kb. 100 ml hipoklorit oldatot (lítium- vagy nátriumhipoklorit) a 250 ml-es lombikban, keverjük meg alaposan, hogy a minta átnedvesedjen. Ezután tartsuk a lombikot 40 percig 20 °C-os termosztátban, közben keverjük folyamatosan, vagy legalább szabályos időközönként. Mivel a gyapjú oldódása exoterm folyamat, a módszer során keletkező reakcióhőt el kell vezetni. Ellenkező esetben számottevő hibát okozhat az oldhatatlan szálak kezdeti oldódása.

A 40 perc elteltével szűrjük át a lombik tartalmát egy lemerített üveg szűrőtégelyen, a visszamaradó szálakat töltsük át az üveg szűrőtégelybe úgy, hogy öblítsük át a lombikot egy kis hipoklorit reagenssel. Szívassuk le az üveg szűrőtégelyt, majd mossuk át a számaradékot egymást követően vízzel, hígított ecetsavval, végül ismét vízzel, közben szívassuk le az üveg szűrőtégelyt minden egyes folyadékhozzáadás után. Ne kezdjük el addig a leszívást, míg az összes mosófolyadék át nem folyt.

Végül szívassuk le a bennmaradó folyadékot, majd szárítsuk meg, hűtsük le, és mérjük meg az üvegszűrőt a számaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00, kivéve pamut, viszkóz és modál szálak esetén, melyekhez 'd' = 1,01, és fehérítetlen pamut esetén, melyhez 'd' = 1,03.

6. A MÓDSZER PONTOSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

3. MÓDSZER

Viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál szálak és pamut (Hangyasavat és cinkkloridot alkalmazó módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. viszkóz (25) vagy rézoxid-szál (cupro) (21), beleértve meghatározott típusú modál szálakat (22)

és

2. pamut (5).

Ha modál szálát találunk a keverékben, egy előzetes vizsgálatot kell elvégezni annak megállapítására, hogy oldódik-e a reagensben.

A módszer nem alkalmazható olyan keverékekhez, melyekben a pamutot erős kémiai roncsoló hatás érte, vagy melyekben a viszkóz vagy a rézoxid-szál (cupro) részlegesen oldhatóvá vált, bizonyos teljesen el nem távolítható színezékek és kikészítő anyagok jelenléte miatt.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből egy hangyasavat és cinkkloridot tartalmazó oldattal kioldjuk a viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a korrigált tömegét a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál szálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.1.2. Készülék a lombik 40 ± 2 °C-on tartására.

3.2. Reagensek

3.2.1. Oldat, mely 20 g olvasztott, vízmentes cinkkloridot és 68 g vízmentes hangyasavat tartalmaz, 100 g-ra kiegészítve vízzel (azaz 20 tömegegység vízmentes cinkkloridot adunk 80 tömegegység 85 tömeg%-os hangyasavhoz).

Megjegyzés:

Legyünk figyelemmel e tekintetben az I.3.2.2 szakaszra, mely leszögezi, hogy minden felhasznált reagensnek vegytisztának kell lennie, emellett elengedhetetlen, hogy olvasztott, vízmentes cinkkloridot használjunk.

3.2.2 Ammónium-hidroxid oldat: hígítsunk fel vízzel 20 ml koncentrált ammóniát (sűrűsége 20 °C-on: 0,880 g/cm³) 1 literre.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

Azonnal tegyük be a próbadarabot a 40 °C-ra előmelegített lombikba. Öntsünk a próbadarabra grammonként 100 ml, 40 °C-ra előmelegített hangyasav-cinkklorid oldatot. Zárjuk le, majd erősen rázzuk fel a lombikot. Tartsuk a lombikot és a tartalmát két és fél órán keresztül 40 °C-os állandó hőmérsékleten, közben óránként rázzuk fel. Szűrjük át a lombik tartalmát egy lemért üveg szűrőtégelyen és a reagens segítségével töltjük át a lombikban maradt szálakat az üvegszűrőbe. Öblítsünk 20 ml reagenssel.

Mossuk át alaposan az üvegszűrőt és a maradékot 40 °C-os vízzel. Öblítsük át a számaradékot kb. 100 ml hideg ammóniaoldatban (3.2.2.), ügyelve arra, hogy a maradék 10 percig teljesen elmerüljön az oldatban, majd öblítsük át alaposan hideg vízzel.

Ne alkalmazzunk leszívást addig, míg minden mosófolyadék magától le nem folyt. Végül szívassuk le a bennmaradó folyadékot, majd szárítsuk meg, hűtsük le, és mérjük meg az üvegszűrőt a számaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke pamut esetén 1,02.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb $\pm$ -nél.

4. MÓDSZER

Poliamid vagy nylon és meghatározott más szálak (80%-os hangyasavat alkalmazó módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. poliamid vagy nylon (30)

és

2. gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), pamut (5), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), viszkóz (25), akril (26), poliklorid (27), poliészter (34), polipropilén (36) vagy üvegszál (43).

Amint az előzőekből kitűnik, ez a módszer gyapjútartalmú keverékeknel is alkalmazható, de ha a gyapjútartalom nagyobb 25%-nál, a 2. módszert kell alkalmazni (a gyapjú kioldása lúgos nátriumhipoklorit oldattal).

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből hangyasavval kioldjuk a poliamid szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük a tömegét, korrigálva ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz poliamid vagy nyilonszálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszköz

Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.2. Reagensek

3.2.1. Hangyasav (80 tömeg%-os, sűrűsége 20 °C-on 1,186 g/cm³). Hígítsunk fel vízzel egy literre 880 ml 90 tömeg%-os hangyasavat (sűrűsége 20 °C-on 1,204 g/cm³), vagy 780 ml 98-100 tömeg%-os hangyasavat (sűrűsége 20 °C-on 1,220 g/cm³).

A hangyasav koncentrációja 77-től 83 tömeg%-ig elfogadható.

3.2.2. Ammónia, hígított oldat: hígítsunk fel vízzel 20 ml koncentrált ammóniát (sűrűsége 0,880 g/cm³) 1 literre.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml hangyasavat. Zárjuk le, majd rázzuk a lombikot, hogy a próbadarab átnedvesedjen. Tartsuk a lombikot 15 percen keresztül szobahőmérsékleten, időnként felrázva. Szűrjük át a lombik tartalmát egy lemért üveg szűrőtégelyen, a visszamaradó szálakat töltsük át az üvegszűrőbe úgy, hogy a lombikot mossuk ki egy kis hangyasavval. Ürítsük ki az üvegszűrőt leszívással, majd mossuk át a szálaradékot a szűrőben egymást követően hangyasavval, forró vízzel, hígított ammóniaoldattal, végül hideg vízzel, az egyes műveletek után leszívással kiürítve az üvegszűrőt. Ne alkalmazzunk leszívást addig, míg minden mosófolyadék magától le nem folyt. Végül szívassuk le a bennmaradó folyadékot, majd szárítsuk meg, hűtsük le, és mérjük meg az üvegszűrőt a szálaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb 1-nél.

5. MÓDSZER

Acetát és triacetát (Benzilalkoholos módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. acetát (19)

és

2. triacetát (24).

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből benzilalkohollal, 52±2 °C-on kioldjuk az acetát szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük tömegét a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz acetát százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.1.2. Mechanikus rázó gép.

3.1.3. Termosztát vagy más készülék a lombik 52±2 °C hőmérsékleten tartására.

3.2. Reagensek

3.2.1. Benzilalkohol.

3.2.2. Etilalkohol.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

Az Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml benzilalkoholt. Zárjuk le a lombikot, majd rögzítsük a rázó géphez úgy, hogy elmerüljön a vízfürdőben, tartsuk 52±2 °C-on, és rázzuk 20 percig ezen a hőmérsékleten.

(A mechanikus rázó gép helyett a lombik erőteljesen, kézzel történő rázása is megfelelő.)

Dekantáljuk a folyadékot egy lemért üveg szűrőtégelyen keresztül. Töltsünk egy újabb adag benzilalkoholt a lombikba, és az előbbiekhöz hasonlóan rázzuk 52 ± 2 °C-on 20 percig.

Fejtsük le a folyadékot az üveg szűrőtégelyen keresztül. Ismételjük meg az eljárást harmadszor is.

Végül öntsük ki a folyadékot és a szálaradékot az üvegszűrőbe, a visszamaradó szálakat öblítsük ki a lombikból az üvegszűrőbe egy nagyobb mennyiségű benzilalkohollal, 52 ± 2 °C-on. Alaposan ürítsük ki az üvegszűrőt.

Tegyük át a szálakat egy lombikba, öblítsük etilalkohollal, majd kézzel történő rázás után dekantáljuk egy üveg szűrőtégelyen keresztül.

Ismételjük meg ezt az öblítő műveletet kétszer vagy háromszor. A maradékot tegyük át az üvegszűrőbe, majd ürítsük ki alaposan az üvegszűrőt.

Szársuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

6. MÓDSZER

Triacetát és meghatározott más szálak (Diklórmétános módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. triacetát (24)

és

2. gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), selyem (4), pamut (5), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), viszkóz (25), akril (26), poliamid vagy nylon (30), poliészter (34), üvegszál (43).

Megjegyzés:

Azok a triacetát szálak, amelyeket különleges kezeléssel részlegesen hidrolizáltak, már nem oldódnak fel teljesen a reagensben. Ilyen esetben nem alkalmazható az eljárás.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből diklórmétánnal kioldjuk a triacetát szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét, korrigálva, ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A triacetát szálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (Az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszköz

Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.2. Reagens

Diklórmétán.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml diklórmétánt. Zárjuk le, majd rázzuk a lombikot 10 percig, hogy a próbadarab átnedvesedjen. Tartsuk a lombikot 30 percen keresztül szobahőmérsékleten, időnként felrázva. Dekantáljuk a folyadékot egy lemért üveg szűrőtégelyen át. Töltsünk 60 ml diklórmétánt a maradékot tartalmazó lombikba, rázzuk össze kézzel, majd szűrjük át a lombik tartalmát az üveg szűrőtégelyen, a visszamaradó szálakat töltsük át az üvegszűrőbe úgy, hogy a lombikot mossuk át kis mennyiségű diklórmétánnal. Ürítsük ki az üvegszűrőt leszívással, így távolítva el a felesleges folyadékot, töltsük fel újra az üvegszűrőt diklórmétánnal, és hagyjuk magától lefolyni.

Végül szívassuk le a felesleges folyadékot, kezeljük a maradékot forrásban lévő vízzel, az oldószer teljes eltávolítása érdekében, alkalmazzunk leszívást, szársuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00, kivéve a poliészter esetében, amelynél 'd' értéke 1,01.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

7. MÓDSZER

Meghatározott cellulózsálak és poliészter (75%-os kénsavat alkalmazó módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. pamut (5), len (7), kender (8), rami (14), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), viszkóz (25)
és
2. poliészter (34).

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből 75 tömeg%-os kénsavval kioldjuk a cellulózszálat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz cellulózsálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 500 ml űrtartalmú.

3.1.2. Termosztát vagy más készülék a lombik ± 5 °C-on tartására.

3.2. Reagensek

3.2.1. Kénsav, 75 $\pm$ 2 tömeg%-os.

Ezt úgy készítjük el, hogy 700 ml kénsavat (sűrűsége 20 °C-on: 1,84 g/cm³) óvatosan, állandó hűtés mellett, hozzátöltünk 350 ml desztillált vízhez. Az oldódás után szobahőmérsékletűre hűtjük, és vízzel 1 literre hígítjuk.

3.2.2. Ammónia, hígított oldat: hígítsunk fel vízzel 80 ml ammóniaoldatot (sűrűsége 20 °C-on: 0,88 g/cm³) 1 literre.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 500 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 200 ml 75%-os kénsavat. Zárjuk le, majd óvatosan rázzuk a lombikot, hogy a próbadarab átnedvesedjen. Tartsuk a lombikot 1 órán keresztül 50 $\pm$ 5 °C-on, szabályos időközönként, körülbelül 10 percenként felrázva. Szűrjük át a lombik tartalmát egy lemért üveg szűrőtégelyen, leszívással. A visszamaradó szálakat töltsük át az üvegszűrőbe úgy, hogy a lombikot mossuk át kis mennyiségű 75%-os kénsavval. Ürítsük ki az üvegszűrőt leszívással, majd mossuk át egyszer a szálaradékot a szűrőben, feltöltve az üvegszűrőt egy új adag kénsavval. Ne alkalmazzunk elszívást addig, míg minden sav magától le nem folyt.

Mossuk át a maradékot egymást követően többször hideg vízzel, kétszer hígított ammóniaoldattal, majd ezután alaposan hideg vízzel, az egyes műveletek után leszívással kiürítve az üvegszűrőt. Ne alkalmazzunk leszívást addig, míg minden mosófolyadék magától le nem folyt. Végül szívassuk le a bennmaradó folyadékot, majd szárítsuk meg, hűtsük le, és mérjük meg az üvegszűrőt a szálaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

8. MÓDSZER

**Akrilszálak, meghatározott modakrilszálak vagy meghatározott poliklorid szálak és meghatározott más szálak
(Dimetilformamidos módszer)****1. ALKALMAZÁSI TERÜLET**

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. akril (26), meghatározott modakrilok (29), meghatározott poliklorid szálak (27)

és

2. gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), selyem (4), pamut (5), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), viszkóz (25), poliamid vagy nylon (30), poliészter (34).

Továbbá érvényes olyan akril- és modakrilszálakra, amelyeket fémsóval előkezelt – de nem utáncrómozott – színezékekkel kezelték.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből forrásban levő vízfürdőben melegített dimetilformamiddal kioldjuk az akril-, a modakril- vagy a poliklorid szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a korrigált tömegét a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. Az akril-, a modakril- vagy a poliklorid szálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)**3.1. Eszközök**

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.1.2. Forrásban lévő vízfürdő.

3.2. Reagensek

Dimetilformamid (forráspont: 153 ± 1 °C), mely nem tartalmaz 0,1%-nál több vizet.

Ez a reagens mérgező, ezért védőeszköz használata ajánlatos.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 80 ml dimetilformamidot, melyet előmelegítettünk forrásban lévő vízfürdőben. Zárjuk le, majd rázzuk a lombikot, hogy a próbadarab átnedvesedjen, majd melegítsük a forrásban lévő vízfürdőben 1 órán keresztül. Ezalatt öt alkalommal, óvatosan rázzuk fel kézzel a lombikot és tartalmát.

Dekantáljuk a folyadékot egy lemért üveg szűrőtégelyen át, visszatartva a szálakat a lombikban. Öntsünk további 60 ml dimetilformamidot a lombikba, és melegítsük további 30 percen keresztül, ezalatt kétszer, óvatosan rázzuk fel kézzel a lombikot és tartalmát.

Szűrjük át a lombik tartalmát egy lemért üveg szűrőtégelyen leszívással.

A visszamaradó szálakat töltjük át az üvegszűrőbe úgy, hogy a lombikot mossuk ki dimetilformamiddal. Ürítsük ki az üvegszűrőt leszívással. Mossuk át a szálmadékokat kb. 1 liter 70-80 °C-os melegvízzel, minden alkalommal feltöltve az üvegszűrőt. Minden víz adagolás után alkalmazzunk rövid leszívást, de addig ne míg a víz magától le nem folyt. Ha a mosófolyadék túl lassan folyik át az üvegszűrőn, kismértékű leszívás alkalmazható.

Végül szárítsuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálmadékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00, a következő esetek kivételével:

Gyapjú	1,01
Pamut	1,01
Rézoxid-szál (Cupro)	1,01
Modál	1,01
Poliészter	1,01

6. A MÓDSZER PONTOSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

9. MÓDSZER

**Meghatározott poliklorid szálak és meghatározott más szálak
(55,5/44,5 széndiszulfid/aceton keveréket alkalmazó módszer)****1. ALKALMAZÁSI TERÜLET**

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. meghatározott poliklorid szálak (27), mégpedig a PVC-szálak, akár utánklorozottak akár nem és
 2. gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), selyem (4), pamut (5), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), viszkóz (25), akril (26), poliamid vagy nylon (30), poliészter (34), üvegszál (43).
- Ha a keverék gyapjú- vagy selyemtartalma nagyobb 25%-nál, a 2. módszert kell használni.
Ha a keverék poliamid- vagy nyolntartalma nagyobb 25%-nál, a 4. módszert kell használni.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből széndiszulfid és aceton azeotrópos keverékével kioldjuk a poliklorid szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét, korrigálva, ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz PVC-szálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)**3.1. Eszközök**

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.1.2. Mechanikus rázógép.

3.2. Reagensek

3.2.1. Szénszulfid és aceton azeotrópos keveréke (55,5 térfogat% szénszulfid, 44,5% aceton). Ez a reagens mérgező, ezért védőeszköz használata ajánlatos.

3.2.2. Etilalkohol (92 térfogat%-os) vagy metilalkohol.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml azeotrópos keveréket. Zárjuk le erősen, majd rázzuk a lombikot 20 percig szobahőmérsékleten egy mechanikus rázógépben, vagy kézzel, erőteljesen. Dekantáljuk a szálakon lévő folyadékot egy lemért üveg szűrőtégelyen át.

Ismételjük meg a kezelést 100 ml új folyadékkal. Addig ismételjük ezt a műveletet, amíg el nem érjük, hogy egy óraüvegre cseppentve, az extraháló folyadék nem hagy polimercsapadékot az elpárolgás után. Töltsük át a szálmadarékot az üvegszűrőbe további reagens felhasználásával. Szívjuk le a folyadékot, majd öblítsük át az üvegszűrőt és a szálmadarékot 20 ml alkohollal, majd háromszor vízzel. Hagyjuk a mosó folyadékot magától lefolyni, mielőtt leszívást használnánk. Végül szárítsuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálmadarékkal.

Megjegyzés:

Némelyik nagy poliklorid száltartalmú keveréknél a próbadarab a szárítás során jelentősen zsugorodhat, ennek következtében a poliklorid szál feloldódása az oldószerben lelassul. Ennek azonban nincs hatása a poliklorid szálak teljes feloldódására az oldószerben.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

10. MÓDSZER

**Acetát és meghatározott poliklorid szálak
(Jégecetes módszer)****1. ALKALMAZÁSI TERÜLET**

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. acetát (19)
- és
2. meghatározott poliklorid szálak (27), mégpedig a PVC-szálak, akár utánklorozottak, akár nem.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből jégecettel kioldjuk az acetátszálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét, korrigálva, ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A száraz acetátszálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)**3.1. Eszközök**

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.1.2. Mechanikus rázó gép.

3.2. Reagens

Jégecet (99% feletti). Ezt a reagenst óvatosan kell kezelni, mivel erősen maró hatású.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml jégecet. Zárjuk le erősen, majd rázzuk a lombikot 20 percig szobahőmérsékleten egy mechanikus rázó gépben, vagy kézzel, erőteljesen. Dekantáljuk a szálakon lévő folyadékot egy lemért üveg szűrőtégelyen át.

Ismételjük meg a kezelést még kétszer, minden alkalommal 100 ml új folyadék felhasználásával, így összesen három extrahálást végezzünk. Töltsük át a szálmadékokat az üvegszűrőbe, szívjuk le a folyadékot, majd öblítsük át az üvegszűrőt és a szálmadékokat 50 ml jégecettel, majd háromszor vízzel. Minden öblítés után hagyjuk a folyadékot magától lefolyni, mielőtt leszívást használnánk. Szárítsuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálmadékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

11. MÓDSZER

**Selyem és gyapjú vagy állati szőrök
(75%-os kénsavat alkalmazó módszer)****1. ALKALMAZÁSI TERÜLET**

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. selyem (4)
- és
2. gyapjú (1) vagy állati szőrök (2 és 3).

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből 75 tömeg%-os kénsavval kioldjuk a selyemszálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét, korrigálva, ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A selyemszálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.2. Reagensek

3.2.1. Kénsav (75±2) tömeg%-os.

Ezt úgy készítjük el, hogy 700 ml kénsavat (sűrűsége 20 °C-on: 1,84 g/cm³) óvatosan, folyamatos hűtés mellett, hozzátöltünk 350 ml desztillált vízhez.

A szobahőmérsékletre hűtés után hígítunk vízzel az oldatot 1 literre.

3.2.2. Kénsav, hígított oldat: Töltsünk 100 ml kénsavat (sűrűsége 20 °C-on: 1,84 g/cm³) lassan 1900 ml desztillált vízhez.

3.2.3. Ammónia, hígított oldat: hígítsunk fel desztillált vízzel 200 ml koncentrált ammóniát (sűrűsége 20 °C-on: 0,880 g/cm³) 1000 ml-re.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml 75 tömeg%-os kénsavat, majd zárjuk le. Erősen rázzuk fel, majd tartsuk a lombikot 30 percen keresztül szobahőmérsékleten. Rázzuk fel ismét, majd álljon további 30 percig. Rázzuk fel még egyszer, utoljára, és szűrjük át a lombik tartalmát egy lemezt üveg szűrőtégelyen. A visszamaradó szálakat öblítsük ki a lombikból 75%-os kénsavval. Mossuk át a számaradékot az üvegszűrőben egymást követően 50 ml hígított kénsavval, 50 ml vízzel és 50 ml hígított ammóniaoldattal. Mindegyik alkalommal hagyjuk, hogy a szálak kb. 10 percig érintkezzenek a folyadékkal, mielőtt leszívást alkalmaznánk. Végül öblítsünk vízzel, hagyjuk, hogy a szálak kb. 30 percig érintkezzenek a vízzel. Ürítsük ki az üvegszűrőt leszívással, szárítsuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a számaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke gyapjú esetében 0,985.

6. A MÓDSZER PONTOSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ±1-nél.

12. MÓDSZER

Juta és meghatározott állati eredetű szálak (Nitrogéntartalom meghatározásos módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. juta (9)

és

2. meghatározott állati eredetű szálak.

Az állati eredetű száskomponens kizárólag állati szőrből (2 és 3) vagy gyapjúból (1) vagy e kettő valamilyen keverékéből állhat. Ez a módszer nem alkalmazható olyan textilkeverékekhez, melyek nitrogénbázisú idegenanyagot (színezék, kikészítőszer stb.) tartalmaznak.

2. ALAPELV

Meghatározzuk a keverék nitrogéntartalmát, majd ebből és két komponens ismert vagy feltételezett nitrogéntartalmából számítjuk ki a komponensek részarányát.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

3.1.1. Kjeldahl roncsoló lombik, 200-300 ml űrtartalmú.

3.1.2. Kjeldahl desztilláló készülék gőz bevezetéssel.

3.1.3. Titráló eszköz, 0,05 ml pontosságú.

3.2. Reagensek

3.2.1. Toluol.

3.2.2. Metilalkohol.

3.2.3. Kénsav, sűrűsége 20 °C-on: 1,84 g/cm³

3.2.4. Káliumszulfát

3.2.5. Szeléndioxid

3.2.6. Nátriumhidroxid oldat (400 g/liter). Oldjunk fel 400 g nátriumhidroxidot 400-500 ml vízben, majd hígítsuk fel 1 literre vízzel.

3.2.7. Indikátor keverék. Oldjunk fel 0,1 g metilvöröst 95 ml etilalkoholban és 5 ml vízben, majd keverjük össze 0,5 g brómkrezolzölddel, melyet előzőleg 475 ml etilalkoholban és 25 ml vízben feloldottunk.

3.2.8. Bórsav oldat. Oldjunk fel 20 g bórsavat 1 liter vízben.

3.2.9. Kénsav, 0,02 N (standard normáldat).

4. A VIZSGÁLATI MINTA ELŐKEZELÉSE

Az általános információknál megadott előkezelés helyett a következő előkezelést végezzük el:

Extraháljuk a légszáraz mintát Soxhlet készülékben, 4 órán keresztül, egy térfogatrész toluol és 3 térfogatrész metilalkohol keverékével, legalább 5 ciklus/óra sebességgel. Hagyjuk az oldószert elpárologni a mintából a szabad levegőn, majd a maradék oldószernyomokat szárítószekrényben, 105±3 °C-on távolítsuk el. Ezután extraháljuk a próbadarabot grammonként 50 ml vízben, visszafolytatás mellett forralva 30 percig. Végezzünk szűrést, tegyük vissza a mintát a lombikba, majd ismételjük meg az extrahálást ugyanolyan mennyiségű vízzel. Végezzünk szűrést, távolítsuk el a felesleges vizet a mintából kipréseléssel, leszívással vagy centrifugálással, majd hagyjuk a mintát levegőn megszáradni.

Megjegyzés:

Ügyelni kell a toluol és a metilalkohol mérgező hatásaira, használatuk során minden szükséges óvintézkedést meg kell tenni.

5. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

5.1. Általános utasítások

A próbadarabok kiválasztása, szárítása és mérése tekintetében kövessük az általános részben megadott utasításokat.

5.2. Részletes eljárás

Tegyük a próbadarabot egy Kjeldahl roncsoló lombikba. A roncsoló lombikban lévő, legalább 1 g tömegű próbadarabhoz adjunk – ebben a sorrendben – 2,5 g káliumszulfátot, 0,1-0,2 g szeléndioxidot és 10 ml kénsavat (sűrűsége: 1,84 g/cm³). Melegítsük a lombikot, először enyhén, míg a teljes szálmennyiség szétroncsolódik, ezután melegítsük erősebben, míg az oldat kitisztul, és majdnem színtelenné válik. Melegítsük a lombikot további 15 percig. Hagyjuk a lombikot kihűlni, a tartalmát óvatosan hígítsuk fel 10-20 ml vízzel, hűtsük, töltsük át a tartalmát egy 200 ml-es jelzéssel ellátott lombikba, töltsük fel vízzel erre a térfogatra, ezzel előállítva a feltáró oldatot.

Töltsünk kb. 20 ml bórsav oldatot egy 100 ml-es Erlenmeyer-lombikba, és tegyük a lombikot Kjeldahl desztilláló készülék kondenzora alá úgy, hogy a lefolyócső éppen a bórsav oldat szintje alá merüljön. Tegyük pontosan 10 ml feltáró oldatot a desztilláló lombikba, töltsünk legalább 5 ml nátriumhidroxid oldatot a tölcserbe, emeljük fel kissé a dugót, és hagyjuk a nátriumhidroxid oldatot lassan lefolyni a lombikba. Ha a feltáró oldat és a nátriumhidroxid oldat két elkülönülő réteget képez, óvatosan keverjük össze. Melegítsük lassan a desztilláló lombikot, és vezessünk bele gőzt a gőzfejlesztőből. Gyűjtsünk össze kb. 20 ml desztillátumot, az Erlenmeyer-lombikot engedjük le úgy, hogy a kondenzor lefolyócsővének vége kb. 20 mm-rel a folyadék szintje felett legyen, és 1 percig desztilláljunk tovább. Öblítsük ki a lefolyócső végét vízzel, fogjuk fel az öblítővizet az Erlenmeyer-lombikban. Vegyük ki az Erlenmeyer-lombikot, cseréljük ki egy másik Erlenmeyer-lombikkal, melyben nagyjából 10 ml bórsav oldat van, és gyűjtsünk kb. 10 ml desztillátumot.

Titraljuk a két desztillátumot külön-külön 0,02 N kénsavval, használjuk az indikátor keveréket. Jegyezzük fel a két desztillátum teljes fogyását. Ha a második desztillátum fogyásának eltérése nagyobb mint 0,2 ml, ismételjük meg a vizsgálatot, és kezdjük el ismét a desztillálást, egy új adagot felhasználva a feltáró oldatból.

Végezzünk el egy üres meghatározást, azaz a feltárást és a desztillációt, melynél csak a reagenseket használjuk.

6. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

6.1. Számítsuk ki a száraz próbadarab százalékos nitrogéntartalmát a következőképpen:

$$A\% = \frac{28 \times (V - b) \times N}{W}$$

ahol

A a nitrogén százalékaránya a tiszta, száraz próbadarabban,

V a meghatározás során használt standard kénsav teljes mennyisége ml-ben,

b az üres meghatározás során használt standard kénsav teljes mennyisége ml-ben,

N a standard kénsav normalitása,

W a próbadarab száraz tömege (g).

6.2. A juta nitrogéntartalmára a 0,22%, az állati eredetű szál nitrogéntartalmára a 16,2% értéket használva, mindkét százalékhérték a szál száraz tömegére vonatkozik, számítsuk ki a keverék összetételét a következőképpen:

$$PA\% = \frac{A - 0,22}{16,2 - 0,22} \times 100$$

ahol

PA% az állati eredetű szálak százalékaránya a tiszta, száraz próbadarabban.

7. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

13. MÓDSZER

Polipropilén szálak és meghatározott más szálak (Xilolos módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. polipropilén szálak (33),

és

2. gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), selyem (4), pamut (5), acetát (19), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), triacetát (24), viszkóz (25), akril (26), poliamid vagy nylon (30), poliészter (34) vagy üvegszál (43).

Ha modálszálat találunk a keverékben, egy előzetes vizsgálatot kell elvégezni annak megállapítására, hogy oldódik-e a reagensben.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből forrásban lévő xilollal kioldjuk a polipropilén szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét, korrigálva, ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A polipropilén szálak százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.1.2. Visszafolyós hűtő (magas forráspontú folyadékokhoz alkalmas), az Erlenmeyer-lombikhoz (3.1.1) illeszkedő.

3.2. Reagensok

Xilol, 137 és 142 °C között desztillált.

Megjegyzés:

Ez a reagens nagyon gyúlékony, és a gőze mérgező. Használatakor megfelelő elővigyázatossággal kell eljárni.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban (3.1.1.) levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml xilolt (3.2.). Erősítsük fel a hűtőt (3.1.2.), a lombik tartalmát forraljuk fel, és tartsuk forrásban három percig. Azonnal dekantáljuk a forró folyadékot a lemerített üveg szűrőtégelyen át (lásd 1. megjegyzés). Ismételjük meg ezt a műveletet kétszer, minden alkalommal egy új 50 ml-es adag oldószert használva.

Mossuk át a lombikban maradt szálmaradékot egymást követően 30 ml forrásban lévő xilollal kétszer, majd 75 ml petroléterrel (1.3.2.1. az általános részben) kétszer. A második petroléteres mosás után szűrjük át a lombik tartalmát az üvegszűrőn, a visszamaradó szálakat töltjük át az üvegszűrőbe kis mennyiségű petroléter segítségével, és hagyjuk az oldószert elpárologni. Szárítsuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálmaradékkal

Megjegyzések:

1. Az üveg szűrőtégelyt, amelyiken át a xilolt dekantáljuk, elő kell melegíteni.

2. A forrásban levő xilollal történő kezelés után a lombikot és a benne levő szálmaradékot kellőképpen le kell hűteni, mielőtt a petrolétert beleöntenénk.

3. A tűz- és a mérgezés kockázatának csökkentése érdekében használhatunk megfelelő eljárásokat alkalmazó, azonos eredményt adó, forró extrahálásra alkalmas készüléket is.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

14. MÓDSZER

Poliklorid szálak (vinilklorid homopolimerjei) és meghatározott más szálak (Koncentrált kénsavas módszer)

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. poliklorid szálak (27), melyek vinilklorid homopolimer alapúak, akár utánclózottak akár nem és

2. pamut (5), acetát (19), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), triacetát (24), viszkóz (25), bizonyos akrilok (26), meghatározott modakrilok (29), poliamid vagy nylon (30) vagy poliészter (34).

A módszer azokra a modakrilokra alkalmazható, melyek koncentrált kénsavba (sűrűség 20 °C-on: 1,84 g/cm³) bemerítve áttetsző oldatot adnak.

Ez a módszer alkalmazható a 8. és a 9. módszer helyett.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből koncentrált kénsavval (sűrűsége 20 °C-on: 1,84 g/cm³) kioldjuk a nem poliklorid szál összetevőt (azaz az 1. szakasz 2. pontjában említett szálakat). A maradékot, mely a poliklorid szálakat tartalmazza, összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét, korrigálva, ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A második összetevő százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)

3.1. Eszközök

3.1.1. Erlenmeyer-lombik, becsiszolt üveg dugóval, legalább 200 ml űrtartalmú.

3.1.2. Lapított végű üvegpálca.

3.2. Reagensek

3.2.1. Kénsav, koncentrált (sűrűsége 20 °C-on: 1,84 g/cm³).

3.2.2. Kénsav, körülbelül 50 tömeg%-os vizes oldat.

Ezt úgy készítjük el, hogy 400 ml kénsavat (sűrűsége 20 °C-on: 1,84 g/cm³) óvatosan, folyamatos hűtés mellett, hozzátöltünk 500 ml desztillált vagy ionmentesített vízhez. A szobahőmérsékletre hűlés után desztillált vízzel 1 literre hígítjuk.

3.2.3. Ammónia, hígított oldat.

Hígítsunk fel desztillált vízzel 60 ml koncentrált ammóniaoldatot (sűrűsége 20 °C-on: 0,88 g/cm³) egy literre.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

A legalább 200 ml űrtartalmú Erlenmeyer-lombikban (3.1.1.) levő próbadarabra öntsünk grammonként 100 ml kénsavat (3.2.1.).

Tartsuk a lombikot 15 percen keresztül szobahőmérsékleten, és ez idő alatt időnként keverjük meg a próbadarabot az üvegpálcával. Ha szövetet vagy kötött kelmét kezelünk, nyomogassuk azt kis erővel a lombik falához az üvegbottal, hogy a kénsav által kioldott anyagot eltávolítsuk belőle.

Dekantáljuk a folyadékot a lemerített üveg szűrőtégelyen át. Töltsünk a lombikba egy újabb adag – 100 ml – kénsavat (3.2.1.), és ismételjük meg az előző műveletet. Töltsük át a lombik tartalmát az üveg szűrőtégelybe, a szálaradékot az üvegbot segítségével tegyük át. Ha szükséges, töltsünk egy kis koncentrált kénsavat (3.2.1.) a lombikba, és ezzel távolítsuk el a lombik falán megtapadt szálakat. Ürítsük ki az üvegszűrőt leszívással. Az átszűrte folyadékot mind öntsük ki a szűrőlombikból, vagy cseréljünk lombikot, mossuk át a szálaradékot a szűrőben egymást követően 50%-os kénsavoldattal (3.2.2.), desztillált vagy ionmentesített vízzel (3.2.3. az általános részben), ammóniaoldattal (3.2.3.) és végül mossuk át alaposan desztillált vagy ionmentesített vízzel, közben ürítsük ki az üvegszűrőt leszívással minden egyes folyadék adagolás után. (Ne alkalmazzunk leszívást a mosási művelet közben, csak akkor, ha a folyadék már magától lefolyt.)

Szárítsuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

15. MÓDSZER

**Poliklorid szálak, meghatározott modakrilok, meghatározott elasztánok, acetátok, triacetátok
és meghatározott más szálak
(Ciklohexanonos módszer)**

1. ALKALMAZÁSI TERÜLET

Ez a módszer, az idegenanyagok eltávolítása után, a következő szálakból álló kétkomponensű keverékekhez alkalmazható:

1. acetát (19), triacetát (24), poliklorid (27), meghatározott modakrilok (29), meghatározott elasztánok (42)

és

2. gyapjú (1), állati szőrök (2 és 3), selyem (4), pamut (5), rézoxid-szál (cupro) (21), modál (22), viszkóz (25), poliamid vagy nylon (30), akril (26) és üvegszál (43).

Ha modakril- vagy elasztánszálat találunk a keverékben, egy előzetes vizsgálatot kell elvégezni annak megállapítására, hogy a szál teljes mértékben oldódik-e a reagensben.

A poliklorid tartalmú keverékek analíziséhez a 9. vagy a 15. módszer is alkalmazható.

2. ALAPELV

Az ismert száraz tömegű keverékből ciklohexanonnal kioldjuk az acetát-, a triacetát- vagy a klórszálat, a meghatározott modakril- vagy a meghatározott elasztán szálakat. A maradékot összegyűjtjük, mossuk, szárítjuk és megmérjük; a tömegét, korrigálva, ha szükséges, a keverék száraz tömegének százalékában fejezzük ki. A poliklorid szál, a modakril, az elasztán, az acetát vagy a triacetát százalékos részarányát különbségképzéssel határozzuk meg.

3. ESZKÖZÖK ÉS REAGENSEK (az általános részben megadottakon kívül)**3.1. Eszközök**

3.1.1. Forró extrahálásra alkalmas készülék. (lásd az ábrát)

3.1.2. Üveg szűrőtégely a próbadarab tárolására.

3.1.3. Porózus elválasztó lemez (1. fokozatú porozitással).

3.1.4. Visszafolyós hűtő, a desztilláló lombikra feltehető.

3.1.5. Melegítő eszköz.

3.2. Reagensek

3.2.1. Ciklohexanon, forráspontja 156 °C.

3.2.2. Etilalkohol, 50 térfogat%-os.

Megjegyzés:

A ciklohexanon gyúlékony és mérgező. Használatakor megfelelő elővigyázatossággal kell eljárni.

4. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Kövessük az általános információknál megadott eljárást, majd folytassuk a következőképpen:

Öntsünk a desztillációs lombikba a próbadarab tömegétől függően, grammonként 100 ml ciklohexanont, helyezzük be az extraháló edényt, melyben előzőleg elhelyeztük a próbadarabot tartalmazó üveg szűrőtégelyt és – enyhén megdöntve – az elválasztó lemezt. Helyezzük be a visszafolyós hűtőt. A lombik tartalmát forraljuk fel, és extraháljunk 60 percig, legalább 12 ciklus/óra sebességgel. Az extrahálás és a hűtés után távolítsuk el az extraháló edényt, vegyük ki az üveg szűrőtégelyt, és távolítsuk el a porózus elválasztó lemezt. Mossuk át az üveg szűrőtégely tartalmát háromszor vagy négyszer kb. 60 °C-ra felmelegített, 50%-os etilalkohollal, majd ezt követően 1 liter 60 °C-os vízzel.

Ne alkalmazzunk leszívást a mosási művelet közben. Hagyjuk a folyadékot magától lefolyni, ezután alkalmazzuk a leszívást.

Végül szárítsuk meg, hűtsük le, majd mérjük meg az üvegszűrőt a szálaradékkal.

5. AZ EREDMÉNYEK KISZÁMÍTÁSA ÉS MEGADÁSA

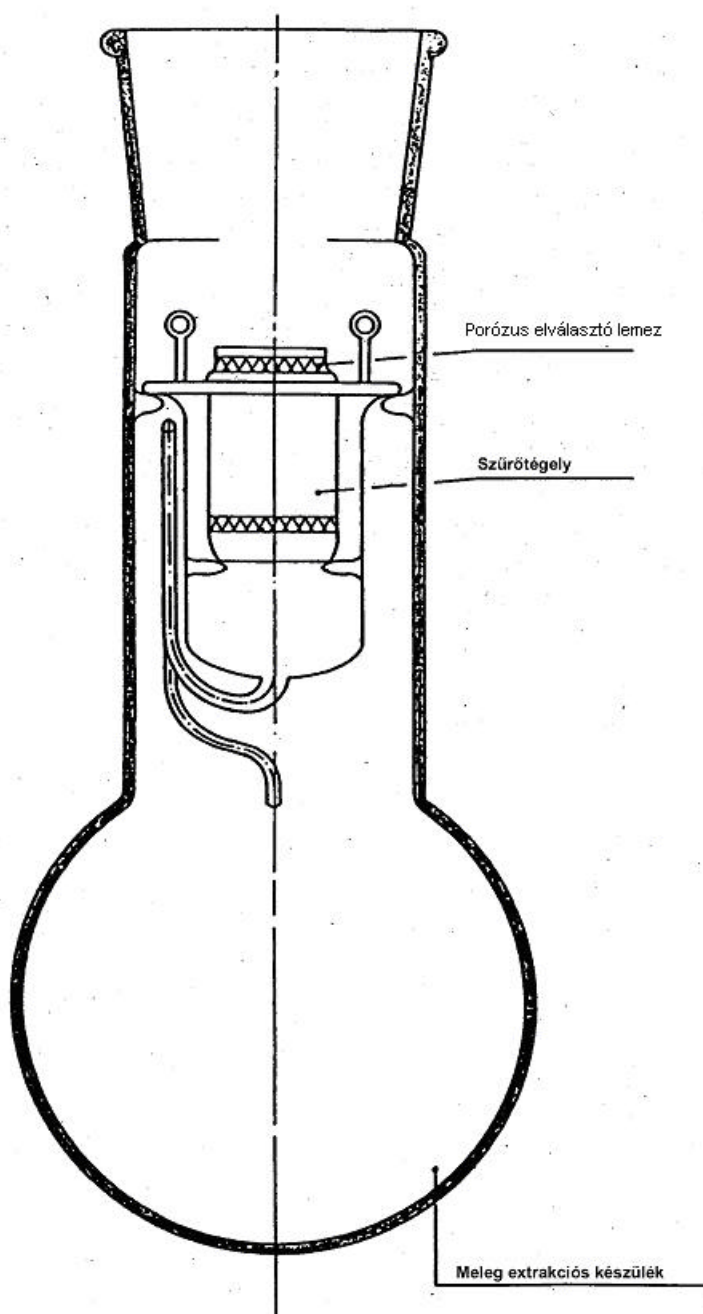
Az eredményeket az általános információknál megadott módon számítsuk ki. A 'd' értéke 1,00, a következők kivételével:

selyem	1,01
akril	0,98.

6. A MÓDSZER PONTOSSÁGA

Textilanyagok homogén keveréke esetében az ezzel a módszerrel kapott eredmények megbízhatósági tartománya, 95%-os megbízhatósági szint mellett, nem nagyobb ± 1 -nél.

A 15. módszer 3.1.1. pontjában hivatkozott ábra

7. melléklet a 25/2005. (IV. 29.) GKM rendelethez**Három komponenst tartalmazó szálkeverékek nyersanyag-összetételének mennyiségi meghatározása****BEVEZETÉS**

A szálkeverékek nyersanyag-összetételének meghatározási módszerei két eljárás alapján alakultak: a szállítástípusok kézi és kémiai szétválasztásán.

Ha lehetséges, a kézi szétválasztás módszerét alkalmazzuk, mivel ez pontosabb eredményeket ad, mint a kémiai módszer. A kézi szétválasztás módszere alkalmazható minden olyan textíliánál, ahol a szálkomponensek nem alkotnak közvetlen (intim) keveréket, így pl. olyan fonalak esetében, amelyek több alkotóelemből állnak, és ezek mindegyike csak egy szálféleségből készült, vagy olyan szöveteknél, amelyekben a láncfonal más szálféleségből készült mint a vetülékfonal, vagy olyan felfejthető kötött kelméknél, amelyek különböző nyersanyagú fonalakból készültek.

A nyersanyag-összetétel meghatározás kémiai módszerei általában az egyes komponensek szelektív kioldásán alapulnak. Ennek a módszernek négy lehetséges változata van:

1. Két külön próbadarabot alkalmazva, az (a) komponenst kioldjuk az egyik próbadarabból, a (b) komponenst pedig a másikkól. Mindkét próbadarab oldhatatlan maradékát megmérjük, és a két oldható komponens százalékos mennyiségét a megfelelő tömegvesztésekből számítjuk ki. A harmadik komponens (c) százalékos mennyiségét különbségképzéssel határozzuk meg.

2. Két külön próbadarabot alkalmazva, az (a) komponenst kioldjuk az egyik próbadarabból, két [(a) és (b)] komponenst pedig a másikkól. Az első próbadarab oldhatatlan maradékát megmérjük, és az (a) komponens százalékos mennyiségét a tömegvesztéséből számítjuk ki. Megmérjük a második próbadarab maradékát is, ez megegyezik a (c) komponenssel. A harmadik (b) komponens százalékos mennyiségét különbségképzéssel határozzuk meg.

3. Két külön próbadarabot alkalmazva, két komponenst [(a) és (b)] kioldunk az egyik próbadarabból, két komponenst [(b) és (c)] pedig a másikkól. Az oldhatatlan maradékok megegyeznek a (c) és az (a) komponensekkel. A harmadik (b) komponenst különbségképzéssel határozzuk meg.

4. Csak egy próbadarabot alkalmazva, az egyik komponens eltávolítása után az oldhatatlan maradékot – amely a másik két szál – megmérjük, és a tömegvesztéséből kiszámítjuk az oldható komponens százalékos mennyiségét. A maradék két szál egyikét ezután kioldjuk, az oldhatatlan komponenst megmérjük, és a második oldható komponens százalékos mennyiségét a tömegvesztéséből kiszámítjuk.

Ha lehetőség van választásra, akkor ajánlatos az első három változat egyikét alkalmazni.

A kémiai analízis alkalmazása esetén, a szakértő felelős azért, hogy a kiválasztott módszerekhez alkalmazott oldószerek csak a megfelelő szál (szálakat) oldják, a többi szál érintetlenül hagyják.

Példaképpen az 1. táblázat tartalmaz néhány három komponensű szálkeveréket, és megadja azokat – a kétkomponensű keverékek nyersanyag-összetételének meghatározásához használatos – módszereket is, amelyek elvileg ezeknek a háromkomponensű keverékeknek a vizsgálatához alkalmazhatók.

A hibalehetőségek minimumra csökkentése érdekében ajánlatos, amennyiben van rá mód, hogy a négy, fent említett változat közül legalább kettőt alkalmazzunk a kémiai vizsgálatához.

A feldolgozás alatt álló szálkeverékek és – kisebb mértékben – a kész textiltermékek tartalmazhatnak természetes eredetű, vagy a feldolgozás megkönnyítésére hozzáadott idegenanyagokat, így zsírokat, viaszokat vagy segédanyagokat, valamint vízben oldható anyagokat. Az idegenanyagokat az analízis előtt el kell távolítani. Ezért az I.6 szakasz megad egy előkezelési módszert az olajok, zsírok, viaszok és vízoldható anyagok eltávolítására.

Ezenkívül a textíliák tartalmazhatnak gyantákat vagy más olyan anyagokat is, amelyeket azért alkalmaznak, hogy különleges tulajdonságokat kölcsönözzenek a textíliáknak. Az ilyen anyagok, amelyek közé kivételes esetben színezékek is tartozhatnak, zavarhatják a reagens oldható komponensekre gyakorolt hatását, és/vagy a reagens részlegesen vagy teljesen eltávolíthatják ezeket. Az ilyen kísérőanyagok tehát hibákat okozhatnak, ezért a minta elemzése előtt el kell távolítani ezeket. Ha az ilyen kísérő anyagok eltávolítása nem lehetséges, akkor az 1. táblázatban – a nyersanyag-összetétel mennyiségi meghatározására – megadott kémiai módszerek nem alkalmazhatók.

A színezett szálakban lévő színezék a szál szerves részének tekinthető, és nem kell eltávolítani.

A vizsgálatok a száraz tömeget veszik alapul, ezért adott egy eljárás a száraz tömeg meghatározására.

Az eredmény úgy adódik, hogy minden egyes szálféleség száraz tömegét megnöveljük az egyezményes járulékhányaddal, melyek a 4. számú mellékletben találhatók.

A vizsgálat előtt a keverékben lévő minden szálféleséget azonosítani kell. Néhány kémiai módszer esetében az oldható komponens(ek) oldására alkalmazott oldószerben a keverék oldhatatlan komponense vagy komponensei is részlegesen oldódhatnak. A reagenseket lehetőleg úgy kell megválasztani, hogy ne legyen, vagy csak csekély hatásuk legyen az oldhatatlan szálakra. Ha tudjuk, hogy az analízis során tömegvesztés lép fel, akkor az eredményt korrigálni kell. E célból az egyes módszereknél adottak a korrekciós tényezők. Ezeket a korrekciós tényezőket több laboratóriumban olyan módon határozták meg, hogy az előkezeléssel tisztított szálakat az adott módszernél előírt reagenssel kezelték. Ezek a korrekciós tényezők csak a nem károsodott szálak esetében alkalmazhatók. Ezeketől eltérő korrekciós tényezők is szükségessé válhatnak, ha a szálak a feldolgozás előtt vagy a feldolgozás során károsodtak. Ha a negyedik változatot kell alkalmaznunk, amelynél a textilszálat két különböző oldószer egymás utáni hatásának tesszük ki, akkor korrekciós tényezőkkel kell a lehetséges tömegvesztéseket figyelembe venni, amelyeket a szál a két kezelésnél elszenved.

A kézi szétválasztás és a kémiai szétválasztás esetében egyaránt legalább két nyersanyag-összetétel meghatározást kell végezni.

I. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK A HÁROM KOMPONENST TARTALMAZÓ SZÁLKEVERÉKEK NYERSANYAG-ÖSSZETÉTELÉNEK MENNYISÉGI MEGHATÁROZÁSI MÓDSZEREIRŐL

Közös információk a három komponens tartalmazó szálkeverékek nyersanyag-összetételének mennyiségi meghatározására megadott módszerekhez.

I.1. Tárgy és alkalmazási terület

A két komponens tartalmazó szálkeverékek minden egyes nyersanyag-összetétel meghatározási módszerének alkalmazási területe felsorolja a szálféleségeket, melyekhez a módszer alkalmazható (lásd 6. számú melléklet).

I.2. Alapelv

A keverék komponenseinek azonosítása után az idegenanyagokat megfelelő előkezeléssel eltávolítjuk, ezután a bevezetésben leírt szelektív kioldási eljárás négy változatából egyet vagy többet alkalmazunk. Ha nem jelent műszaki nehézséget, akkor lehetőleg a nagyobb mennyiségben lévő szálkomponens kioldani, így a kisebb mennyiségű szálkomponens lesz a végső maradék.

I.3. Eszközök és reagens

I.3.1. Eszközök

I.3.1.1. Üveg szűrőtégelyek és mérőedények, amelyek elég nagyok a tégelyek befogadására, vagy bármilyen más eszközök, amelyek azonos eredményeket adnak.

I.3.1.2. Szívópalack

I.3.1.3. Exszikkátor, amely önindikáló szilikagél tartalmaz.

I.3.1.4. Ventilációs szárítószekrény, a próbadarabok 105±3 °C-on való szárításához.

I.3.1.5. Analitikai mérleg, 0,0002 g-os pontosságú.

I.3.1.6. Soxhlet extraháló készülék, vagy olyan készülék, mely azonos eredményeket ad.

I.3.2. Reagens

I.3.2.1. Petroléter, átdesztillált, forráspont 40-60 °C között.

I.3.2.2. A többi reagenst a módszerleírás megfelelő részei ismertetik. Minden felhasznált reagensnek vegytisztának kell lennie.

I.3.2.3. Desztillált vagy ionmentesített víz.

I.4. Kondicionáló és vizsgálati légtér

Mivel a száraz tömegeket határozzuk meg, nem kell a próbadarabot kondicionálni. A vizsgálatot nem szükséges klimatizált légtérben végezni.

I.5. Vizsgálati minta

Vegyük ki a vizsgálati mintát úgy, hogy az reprezentálja a laboratóriumi mintát, és az összes próbadarabhoz – melyek mindegyike legalább 1 g – elegendő legyen.

I.6. A vizsgálati minta előkezelése

Ha a keverékben olyan anyag található, amelyet a százalékszámításhoz nem kell figyelembe venni [lásd 10. § (1) bekezdés a) pont], akkor azt először el kell távolítani egy olyan módszerrel, amely egyik szálkomponensre sincs hatással.

Ezért a petroléterrel és vízzel extrahálható idegenanyagokat távolítsuk el a légszáraz vizsgálati minta Soxhlet extraháló készülékben, petroléterrel, egy órán át, minimum 6 ciklus/óra sebességgel történő kezelésével. Hagyjuk a petrolétert elpárologni a mintáról, majd áztassuk a mintát 1 órán át szobahőmérsékletű vízben, majd további 1 órán át 65±5 °C-os vízben, időnként felkeverve. A próbadarab/víz arány legyen: 1:100. Távolítsuk el a mintából a felesleges vizet kipréseléssel, leszívattal vagy centrifugálással, majd hagyjuk a mintát levegőn megszáradni.

Ha az idegenanyagok petroléterrel és vízzel nem távolíthatók el, akkor az előbbieken megadott módszer helyett egy olyan megfelelő módszerrel kell eltávolítani ezeket, amely egyik szálalkotórészt sem változtatja meg lényegesen. Néhány fehérítetlen természetes növényi szál (pl. juta, kókusz) esetében azonban figyelembe kell venni, hogy a normál petroléteres és vizes kezeléssel nem távolítható el minden természetes eredetű idegenanyag, ennek ellenére nem alkalmazunk más előkezelést, kivéve, ha a minta petroléterben és vízben is oldhatatlan kikészítőszerkeket tartalmaz.

A vizsgálati jelentésben részletesen ismertetni kell az alkalmazott előkezelési módszereket.

I.7. Vizsgálati eljárás

I.7.1. Általános útmutatás

I.7.1.1. Szárítás

Minden szárítás legalább 4 órán át, de 16 óránál nem tovább, ventilációs szárítószekrényben, zárt ajtónál, 105 ± 3 °C-on történjen. Ha a szárítási időtartam 14 óránál rövidebb, akkor a tömegállandóság megállapításához a mintát ellenőrző mérésnek kell alávetni. A tömeg akkor tekinthető állandónak, ha további 60 perces szárítás után 0,05%-nál kisebb a változása.

Az üveg szűrőtégelyeket és a mérőedényeket, a mintákat vagy a maradékokat a szárítási, hűtési és mérési műveletek közben nem szabad pusztán kézzel megérinteni.

Szárítsuk a próbadarabokat mérőedényben, melléve a fedelét. A szárítás után a mérőedényt még a szárítószekrényből való kivétel előtt fedjük le, és gyorsan tegyük át az exsikkátorba.

Szárítsuk az üveg szűrőtégelyt mérőedényben, melléve a fedelét. A szárítás után fedjük le a mérőedényt, és gyorsan tegyük át az exsikkátorba.

Ha az üveg szűrőtégely helyett más eszközt használunk, akkor a szárítási műveleteket úgy kell végezni a szárítószekrényben, hogy a szálak száraz tömegét veszteség nélkül meghatározhassuk.

I.7.1.2. Hűtés

Minden hűtés a mérleg mellé állított exsikkátorban történjen addig, amíg a mérőedény teljesen lehűl, és ez nem lehet rövidebb 2 óránál.

I.7.1.3. Tömegmérés

A hűtés után a mérőedény mérését az exsikkátorból kivéve 2 percen belül be kell fejezni. A mérést 0,0002 g-os pontossággal kell elvégezni.

I.7.2. Vizsgálati eljárás

Vegyünk az előkezelt vizsgálati mintából egy, legalább 1 g tömegű próbadarabot. A fonalat vagy a kelmét vágjuk fel kb. 10 mm hosszúságú darabokra, és bontsuk szét amennyire lehetséges. Szárítsuk meg a próbadarabot egy mérőedényben, exsikkátorban hűtsük le, majd mérjük meg. Tegyük át a próbadarabot egy – a 6. számú melléklet megfelelő vizsgálati módszerénél megadott – üvegedénybe, ezután rögtön mérjük meg ismét a mérőedényt, és a különbségből számítsuk ki a próbadarab száraz tömegét. Fejezzük be a vizsgálatot az alkalmazott módszer megfelelő részében leírt módon. Vizsgáljuk meg a maradékot mikroszkóppal, így ellenőrizzük, hogy a kezeléssel valóban teljesen eltávolítottuk-e az oldható szálakat vagy szálat.

I.8. Az eredmények kiszámítása és megadása

Az egyes komponensek tömegét a keverékben lévő szálak teljes tömegének százalékában adjuk meg. Számítsuk ki a tiszta, száraz tömeg alapján az eredményeket, korrigálva ezeket először az egyezményes járuléktényezőkkel, majd azokkal a korrekciós tényezőkkel, amelyek az előkezelésnél fellépő veszteségek figyelembevételéhez szükségesek.

I.8.1. A tiszta, száraz szálak tömegszázalékának számítása a szál előkezelés alatt fellépő tömegveszteségének figyelembevétele nélkül.

I.8.1.1. – 1. Változat –

A következő képletek akkor alkalmazhatók, ha a keverék egyik komponensét az egyik próbadarabból, a másik komponensét egy második próbadarabból távolítjuk el:

$$P_1 \% = \left[\frac{d_2}{d_1} - d_2 \times \frac{r_1}{m_1} + \frac{r_2}{m_2} \times \left(1 - \frac{d_2}{d_1} \right) \right] \times 100$$

$$P_2 \% = \left[\frac{d_4}{d_3} - d_4 \times \frac{r_2}{m_2} + \frac{r_1}{m_1} \times \left(1 - \frac{d_4}{d_3} \right) \right] \times 100$$

$$P_3 \% = 100 - (P_1 \% + P_2 \%)$$

$P_1 \%$ az első tiszta, száraz komponens százalékaránya (az első próbadarabból az első reagenssel kioldott komponens);

$P_2 \%$ a második tiszta, száraz komponens százalékaránya (a második próbadarabból a második reagenssel kioldott komponens);

$P_3 \%$ a harmadik tiszta, száraz komponens százalékaránya (az a komponens, amelyet egyik próbadarabból sem oldottunk ki);

m_1 az első próbadarab száraz tömege az előkezelés után;

- m_2 a második próbadarab száraz tömege az előkezelés után;
 r_1 a maradék száraz tömege, miután az első próbadarabból az első reagenssel eltávolítottuk az első komponens;
 r_2 a maradék száraz tömege, miután a második próbadarabból a második reagenssel eltávolítottuk a második komponens;
 d_1 korrekciós tényező az első próbadarabban lévő oldhatatlan második komponens első reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_2 korrekciós tényező az első próbadarabban lévő oldhatatlan harmadik komponens első reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_3 korrekciós tényező a második próbadarabban lévő oldhatatlan első komponens második reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_4 korrekciós tényező a második próbadarabban lévő oldhatatlan harmadik komponens második reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez.

I.8.1.2. – 2. Változat –

A következő képletek akkor alkalmazhatók, ha az egyik (a) komponens az első próbadarabból távolítjuk el, a másik két [(b)+(c)] komponens a maradék, majd két [(a)+(b)] komponens a második próbadarabból távolítunk el és a maradék a harmadik (c) komponens:

$$P_1 \% = 100 - (P_2 \% + P_3 \%)$$

$$P_2 \% = 100 \times \frac{d_1 \times r_1}{m_1} - \frac{d_1}{d_2} \times P_3 \%$$

$$P_3 \% = \frac{d_4 \times r_2}{m_2} \times 100$$

- $P_1\%$ az első tiszta, száraz komponens százalékaránya (az első próbadarabból az első reagenssel kioldott komponens);
 $P_2\%$ a második tiszta, száraz komponens százalékaránya (a második próbadarabból a második reagenssel – az első komponenssel egyidejűleg – kioldott komponens);
 $P_3\%$ a harmadik tiszta, száraz komponens százalékaránya (az a komponens, amelyet egyik próbadarabból sem oldottunk ki);
 m_1 az első próbadarab száraz tömege az előkezelés után;
 m_2 a második próbadarab száraz tömege az előkezelés után;
 r_1 a maradék száraz tömege, miután az első próbadarabból az első reagenssel eltávolítottuk az első komponens;
 r_2 a maradék száraz tömege, miután a második próbadarabból a második reagenssel eltávolítottuk az első és a második komponens;
 d_1 korrekciós tényező az első próbadarabban lévő oldhatatlan második komponens első reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_2 korrekciós tényező az első próbadarabban lévő oldhatatlan harmadik komponens első reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_4 korrekciós tényező a második próbadarabban lévő oldhatatlan harmadik komponens második reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez.

I.8.1.3. – 3. Változat –

A következő képletek akkor alkalmazhatók, ha két [(a)+(b)] komponens az egyik próbadarabból távolítunk el, a harmadik (c) komponens a maradék, majd két [(b)+(c)] komponens a második próbadarabból távolítunk el, és az első (a) komponens a maradék:

$$P_1 \% = \frac{d_3 \times r_2}{m_2} \times 100$$

$$P_1 \% = 100 - (P_2 \% + P_3 \%)$$

$$P_3 \% = \frac{d_2 \times r_1}{m_1} \times 100$$

- $P_1\%$ az első tiszta, száraz komponens százalékaránya (az első próbadarabból az első reagenssel kioldott komponens);
 $P_2\%$ a második tiszta, száraz komponens százalékaránya (az első próbadarabból az első reagenssel, és a második próbadarabból a második reagenssel kioldott komponens);
 $P_3\%$ a harmadik tiszta, száraz komponens százalékaránya (a második próbadarabból a második reagenssel kioldott komponens);
 m_1 az első próbadarab száraz tömege az előkezelés után;

- m_2 a második próbadarab száraz tömege az előkezelés után;
 r_1 a maradék száraz tömege, miután az első próbadarabból az első reagenssel eltávolítottuk az első és a második komponenst;
 r_2 a maradék száraz tömege, miután a második próbadarabból a második reagenssel eltávolítottuk a második és a harmadik komponenst;
 d_2 korrekciós tényező az első próbadarabban lévő oldhatatlan harmadik komponens első reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_3 korrekciós tényező a második próbadarabban lévő oldhatatlan első komponens második reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez.

I.8.1.4. – 4. Változat –

A következő képletek akkor alkalmazhatók, ha két komponenst egymás után távolítunk el a keverékből, ugyanazt a próbadarabot használva:

$$P_1 \% = 100 - (P_2 \% + P_3 \%)$$

$$P_2 \% = 100 \times \frac{d_1 \times r_1}{m} \times 100 - \frac{d_1}{d_2} \times P_3 \%$$

$$P_3 \% = \frac{d_3 \times r_2}{m} \times 100$$

- $P_1\%$ az első tiszta, száraz komponens százalékaránya (az első oldható komponens);
 $P_2\%$ a második tiszta, száraz komponens százalékaránya (a második oldható komponens);
 $P_3\%$ a harmadik tiszta, száraz komponens százalékaránya (oldhatatlan komponens);
 m a próbadarab száraz tömege az előkezelés után;
 r_1 a maradék száraz tömege, miután az első reagenssel eltávolítottuk az első komponenst;
 r_2 a maradék száraz tömege, miután az első és a második reagenssel eltávolítottuk az első és a második komponenst;
 d_1 korrekciós tényező a második komponens első reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_2 korrekciós tényező a harmadik komponens első reagensben fellépő tömegveszteségének a figyelembevételéhez;
 d_3 korrekciós tényező a harmadik komponensnek az első és a második reagensben fellépő tömegveszteségének figyelembevételéhez.

I.8.2. Az egyes komponensek százalékarányának kiszámítása az egyezményes járuléktényező-hányadok és – amikor szükséges – az előkezelésnél fellépő tömegveszteségek korrekciós tényezőinek figyelembevételével:

Legyen

$$A = 1 + \frac{a_1 + b_1}{100}$$

$$B = 1 + \frac{a_2 + b_2}{100}$$

$$C = 1 + \frac{a_3 + b_3}{100}$$

ekkor

$$P_{1A} \% = \frac{P_1 \times A}{P_1 \times A + P_2 \times B + P_3 \times C} \times 100$$

$$P_{2A} \% = \frac{P_2 \times A}{P_1 \times A + P_2 \times B + P_3 \times C} \times 100$$

$$P_{3A} \% = \frac{P_3 \times A}{P_1 \times A + P_2 \times B + P_3 \times C} \times 100$$

- $P_{1A}\%$ az első tiszta, száraz komponens százalékaránya, a járulékhanyag-hányad és az előkezelésnél fellépő tömegveszteség figyelembevételével;
- $P_{2A}\%$ a második tiszta, száraz komponens százalékaránya, a járulékhanyag-hányad és az előkezelésnél fellépő tömegveszteség figyelembevételével;
- $P_{3A}\%$ a harmadik tiszta, száraz komponens százalékaránya, a járulékhanyag-hányad és az előkezelésnél fellépő tömegveszteség figyelembevételével;
- P_1 az első tiszta, száraz komponens százalékaránya, a I.8.1. szakaszban megadott képlettel kiszámítva;
- P_2 a második tiszta, száraz komponens százalékaránya, a I.8.1. szakaszban megadott képlettel kiszámítva;
- P_3 a harmadik tiszta, száraz komponens százalékaránya, a I.8.1. szakaszban megadott képlettel kiszámítva;
- a_1 az első komponens egyezményes járulékhanyag-hányada;
- a_2 a második komponens egyezményes járulékhanyag-hányada;
- a_3 a harmadik komponens egyezményes járulékhanyag-hányada;
- b_1 az első komponens százalékos tömegvesztesége az előkezelés során;
- b_2 az második komponens százalékos tömegvesztesége az előkezelés során;
- b_3 a harmadik komponens százalékos tömegvesztesége az előkezelés során.

Speciális előkezelés alkalmazása esetén a b_1 , b_2 és b_3 értékeket lehetőleg úgy határozzuk meg, hogy minden tiszta szálalkotórészt alávetünk a nyersanyag-összetétel meghatározása során alkalmazott előkezelésnek. Tiszta szálaknak azok a szálak tekinthetők, amelyek mentesek minden idegenanyagtól, kivéve azokat az anyagokat, amelyeket rendes körülmények között tartalmaznak (akár a természetükénél fogva akár a gyártási eljárásuk miatt) abban az állapotban (fehérítetlen, fehérített), melyben a vizsgált anyag van.

Ha nem állnak rendelkezésre külön-külön azok a tiszta szálalkotórészek, amelyeket a vizsgált anyag előállításához használtak, akkor azokat a b_1 , b_2 és b_3 átlagértékeket alkalmazzuk, amelyeket a vizsgált keverék szálkomponenseihez hasonló szálak vizsgálatával határoztak meg.

Ha a normál petroléteres és vizes extrakciós előkezelést alkalmazzuk, akkor általában mellőzni lehet a b_1 , b_2 és b_3 korrekciós tényezőket, kivéve fehérítetlen pamut, fehérítetlen len és fehérítetlen kender esetében, melyeknél az előkezelésnek tulajdonítható veszteségként általában 4%, valamint a polipropilén esetében, melynél 1% az elfogadott érték.

A többi szálnál az előkezelésnek tulajdonítható veszteségeket rendszerint figyelmen kívül hagyjuk a számításoknál.

I.8.3. Megjegyzés

A VI. fejezetben néhány számítási példa található.

II. A HÁROM KOMPONENST TARTALMAZÓ SZÁLKEVERÉKEK NYERSANYAG-ÖSSZETÉTELÉNEK MENNYISÉGI MEGHATÁROZÁSA A KÉZI SZÉTVÁLASZTÁS MÓDSZERÉVEL

II.1. Alkalmazási terület

A módszer bármilyen textil szálféleségnél alkalmazható, feltéve, hogy nem közvetlen (intim) keverék formában vannak, és kézzel szétválaszthatók.

II.2. Alapelv

A textil komponensek azonosítása után megfelelő előkezeléssel eltávolítjuk az idegenanyagokat, ezután a szálakat kézzel szétválasztjuk, megszáritjuk és megmérjük, majd kiszámítjuk a keverékben lévő egyes szálak részarányát.

II.3. Eszközök

II.3.1. Mérőedények vagy bármilyen más eszközök, amelyek azonos eredményeket adnak.

II.3.2. Exszikkátor, amely önindikáló szilikagélt tartalmaz.

II.3.3. Ventilációs szárítószekrény, a próbadarabok 105 ± 3 °C-on való szárításához.

II.3.4. Analitikai mérleg, 0,0002 g-os pontosságú.

II.3.5. Soxhlet extraháló készülék, vagy más készülék, ami azonos eredményeket ad.

II.3.6. Bontótű.

II.3.7. Sodratvizsgáló műszer vagy más készülék, ami azonos eredményeket ad.

II.4. Reagensek

II.4.1. Petroléter, átdesztillált, forráspont 40-60 °C között.

II.4.2. Desztillált vagy ionmentesített víz

II.5. Kondicionáló és vizsgálati légtér

Lásd I.4.

II.6. Vizsgálati minta

Lásd I.5.

II.7. A vizsgálati minták előkezelése

Lásd I.6.

II.8. Vizsgálati eljárás**II.8.1. Fonal vizsgálata**

Vegyünk ki legalább 1 g tömegű próbadarabot az előkezelt vizsgálati mintából. Nagyon finom fonalnál minimum 30 m hosszúságú fonalon – tekintet nélkül a tömegre – el lehet végezni a vizsgálatot.

Vágjuk fel a fonalat megfelelő hosszúságú darabokra, majd bontótűvel, és ha szükséges, sodratvizsgálóval különítsük el a szálféleségeket. Az így kapott szálféleségeket az előzőleg leért mérőedényekbe tesszük, és 105±3 °C-on tömegállandóságig szárítjuk, az I.7.1. és I.7.2. szakaszban megadottak szerint.

II.8.2. Kelme vizsgálata

Vegyünk ki legalább 1 g tömegű próbadarabot az előkezelt vizsgálati mintából, a szegélyt kihagyva, a széleket gondosan vágva, hogy elkerüljük a kirojtosodást, a lánc- és vetülékfonalakkal párhuzamosan, kötött kelménél pedig a szemsorok és szemoszlopok vonalában. Különítsük el az eltérő szálféleségeket, és gyűjtsük azokat előzőleg leért mérőedényekbe, majd folytassuk a vizsgálatot a II.8.1. szakasz szerint.

II.9. Az eredmények kiszámítása és megadása

Az egyes komponensek tömegét a keverékben lévő szálak teljes tömegének százalékában adjuk meg. Számítsuk ki a tiszta, száraz tömeg alapján az eredményeket, korrigálva ezeket először az egyezményes járuléktényező-hányadokkal, majd azokkal a korrekciós tényezőkkel, amelyek az előkezelésnél fellépő veszteségek figyelembevételéhez szükségesek.

II.9.1. A tiszta, száraz szálak tömegszázalékának számítása a szál előkezelés alatt fellépő tömegveszteségének figyelembevétele nélkül:

$$P_1\% = \frac{100m_1}{m_1 + m_2 + m_3} + \frac{100}{1 + \frac{m_2 + m_3}{m_1}}$$

$$P_2\% = \frac{100m_2}{m_1 + m_2 + m_3} + \frac{100}{1 + \frac{m_1 + m_3}{m_2}}$$

$$P_3\% = 100 - (P_1\% + P_2\%)$$

$P_1\%$ az első tiszta, száraz komponens százalékaránya;

$P_2\%$ a második tiszta, száraz komponens százalékaránya;

$P_3\%$ a harmadik tiszta, száraz komponens százalékaránya;

m_1 az első komponens tiszta, száraz tömege;

m_2 a második komponens tiszta, száraz tömege;

m_3 a harmadik komponens tiszta, száraz tömege.

II.9.2. Az egyes komponensek százalékarányának kiszámítása az egyezményes járuléktényező-hányadok és – amikor szükséges – az előkezelésnél fellépő tömegveszteségek korrekciós tényezőinek figyelembevételével:

Lásd I.8.2.

III. A HÁROM KOMPONENST TARTALMAZÓ SZÁLKEVERÉKEK NYERSANYAG-ÖSSZETÉTELÉNEK MENNYISÉGI MEGHATÁROZÁSA A KÉZI ÉS A KÉMIAI SZÉTVÁLASZTÁS KOMBINÁLÁSÁVAL

Ha lehetséges, akkor minden elválasztandó komponens kémiai kezelésének az elkezdése előtt kézi szétválasztást kell alkalmazni a komponensek részarányának a figyelembevételéhez.

IV. A MÓDSZEREK PONTOSÁGA

A két komponens tartalmazó keverékek nyersanyag-összetétel meghatározási módszereinél feltüntetett pontosság a reprodukálhatóságra vonatkozik (lásd 6. számú melléklet).

A reprodukálhatóság a megbízhatóságot jelenti, azaz a különböző laboratóriumokban vagy különböző időpontokban kapott kísérleti értékek egyezőségét, ha ugyanazt a módszert alkalmazzuk, és ugyanannak a homogén keveréknek a próbadarabjait használjuk.

A reprodukálhatóságot az eredmények megbízhatósági határaival fejezzük ki, 95%-os megbízhatósági szint mellett.

Ez azt jelenti, hogy a módszer szabályos és hibátlan alkalmazása esetén, a különböző laboratóriumokban ugyanazon homogén keverékre elvégzett vizsgálati sorozat két eredménye közötti eltérés 100-ból csak 5 esetben lehet nagyobb ennél.

A hármas keverék nyersanyag-összetétel vizsgálati pontosságának meghatározásához adottak az értékek azoknál a kettős keverékek vizsgálatára szolgáló módszereknél, melyeket az adott hármas keverék vizsgálatához a szokásos módon alkalmaztunk.

A hármas keverékek nyersanyag-összetételének mennyiségi kémiai meghatározásának négy változatánál két kioldást végzünk (két külön próbadarabot alkalmazva az első három változathoz és egy próbadarabot a negyedik változathoz), és feltételezve, hogy E_1 és E_2 jelenti a kettős keverékek vizsgálatára szolgáló két módszer saját pontosságát, akkor az egyes komponensekre kapott eredmények pontosságát a következő táblázat mutatja:

Szál- komponens	1.	2. és 3.	4.
	változat		
a	E_1	E_1	E_1
b	E_2	$E_1 + E_2$	$E_1 + E_2$
c	$E_1 + E_2$	E_2	$E_1 + E_2$

Ha a negyedik változatot alkalmazzuk, akkor lehet, hogy azt tapasztaljuk, hogy a pontosság mértéke kisebb, mint amit a fent javasolt módszerrel kiszámítottunk, és ez feltehetően az első reagensnek a (b) és (c) komponenst tartalmazó maradékra gyakorolt hatása miatt van, amit nehéz lenne értékelni.

V. VIZSGÁLATI JEGYZŐKÖNYV

V.1. Adjuk meg a változato(ka)t, mely(ek) szerint a vizsgálatot elvégeztük, a módszereket, a reagenseket és a korrekciós tényezőket.

V.2. Részletesen adjunk meg minden különleges előkezelést (lásd I.6.).

V.3. Adjuk meg az egyes eredményeket és az eredmények számtani átlagát, egy tizedesjegyre kerekítve.

V.4. Ha lehetséges, állapítsuk meg a módszer pontosságát minden összetevőre, a IV. fejezet táblázata szerint kiszámítva.

VI. PÉLDÁK MEGHATÁROZOTT HÁRMAS KEVERÉKEKBEN LEVŐ KOMPONENSEK SZÁZALÉKARÁNYÁNAK KISZÁMÍTÁSÁRA, AZ I.8.1. SZAKASZBAN LEÍRTAK KÖZÜL KÉT VÁLTOZAT ALKALMAZÁSÁVAL

1. Változat

Vegyünk egy olyan szálkeveréket, amelynél a nyersanyag-összetétel minőségi meghatározásakor a következő komponenseket kaptuk: kártolt gyapjú, nylon (poliamid), fehérítetlen pamut.

Ezt a változatot alkalmazva, két különböző próbadarabot használva, az egyik komponenst (a = gyapjú) az első próbadarabból, a második komponenst (b = poliamid) a második próbadarabból kioldva, a következő eredmények adódhatnak:

1. Az első próbadarab száraz tömege az előkezelés után	$(m_1) = 1,6000 \text{ g}$
2. A maradék száraz tömege a lúgos nátriumhipoklorittal való kezelés után (poliamid+pamut)	$(r_1) = 1,4166 \text{ g}$
3. A második próbadarab száraz tömege az előkezelés után	$(m_2) = 1,8000 \text{ g}$
4. A maradék száraz tömege a hangyasavas kezelés után (gyapjú+pamut)	$(r_2) = 0,9000 \text{ g}$

A lúgos nátriumhipokloritos kezelés a poliamidnál nem okoz tömegvesztést, de a fehérítetlen pamut vesztesége 3%, tehát $d_1 = 1,0$ és $d_2 = 1,03$.

A hangyasavas kezelés nem okoz tömegvesztést sem a gyapjúnál, sem a fehérítetlen pamutnál, tehát a d_3 és $d_4 = 1,0$.

Ha a kémiai módszerrel nyert értékeket és a korrekciós tényezőket behelyettesítjük az I.8.1.1. szakaszban megadott képletekbe, a következő eredményt kapjuk:

$$P_1\%(\text{gyapjú}) = \left[\frac{1,03}{1,0} - 1,03 \times \frac{1,4166}{1,6000} + \frac{0,9000}{1,8000} \times \left(1 - \frac{1,03}{1,0} \right) \right] \times 100 = 10,30$$

$$P_2\%(\text{poliamid}) = \left[\frac{1,0}{1,0} - 1,0 \times \frac{0,9000}{1,8000} + \frac{0,4166}{1,6000} \times \left(1 - \frac{1,0}{1,0} \right) \right] \times 100 = 50,00$$

$$P_3\%(\text{pamut}) = 100 - (10,30 + 50,00) = 39,70$$

A keverékben lévő tiszta, száraz szálak százalékaránya a következő:

gyapjú	10,30 %
poliamid	50,00 %
pamut	39,70 %

Ezeket a százalékokat korrigálni kell az I.8.2. szakaszban megadott képletek szerint, hogy számításba vegyük az egyezményes járulékhányadokat és az előkezelés okozta tömegveszteségek miatti korrekciós tényezőket is.

A II. mellékletben megadott egyezményes járulékhányadok a következők: kártolt gyapjúnál 17,0%, poliamidnál 6,25%, pamutnál 8,5%, továbbá a fehérítetlen pamut a petroléteres és vizes előkezelésnél 4%-os tömegveszteséget is szenved.

Tehát:

$$P_{1A} \% (\text{gyapjú}) = \frac{10,30 \times \left(1 + \frac{17,0 + 0,0}{100}\right)}{10,30 \times \left(1 + \frac{17,0 + 0,0}{100}\right) + 50,00 \times \left(1 + \frac{6,25 + 0,0}{100}\right) + 39,70 \times \left(1 - \frac{8,5 + 4,0}{100}\right)} \times 100$$

$$P_{1A} \% (\text{gyapjú}) = 10,97$$

$$P_{2A} \% (\text{poliamid}) = \frac{50,0 \times \left(1 + \frac{6,25 + 0,0}{100}\right)}{109,8385} \times 100 = 48,37$$

$$P_{3A} \% (\text{pamut}) = 100 - (10,97 + 48,37) = 40,66$$

A fonal nyersanyag-összetétele tehát a következő:

poliamid	48,4 %
pamut	40,6 %
gyapjú	11,0 %
	100,0 %

4. Változat

Vegyünk egy olyan szálkeveréket, amelynél a nyersanyag-összetétel minőségi meghatározásakor a következő komponenseket kaptuk: kártolt gyapjú, viszkóz, fehérítetlen pamut.

Tegyük fel, hogy a 4. változatot alkalmazva, amikor egyetlen próbadarab keverékből egymás után távolítjuk el a két komponenst, a következő eredményeket kapjuk:

1. A próbadarab száraz tömege az előkezelés után $(m_1) = 1,6000 \text{ g}$
2. A maradék száraz tömege az első, lúgos nátriumhipoklorittal történő kezelés után (viszkóz+pamut) $(r_1) = 1,4166 \text{ g}$
3. A maradék száraz tömege az r_1 maradék második, hangyasav-cinkkloridos kezelése után (pamut) $(r_2) = 0,6630 \text{ g}$

A lúgos nátriumhipokloritos kezelés a viszkóznál nem okoz tömegveszteséget, de a fehérítetlen pamut vesztesége 3%, tehát $d_1 = 1,0$ és $d_2 = 1,03$.

A hangyasavas-cinkkloritos kezelés eredményeként a pamut tömege 4%-kal nő, így $d_3 = 1,03 \times 0,96 = 0,9888$, kerekítve 0,99, (d_3 korrekciós tényező a harmadik komponensnek az első és a második reagensben fellépő tömegveszteségének vagy tömegnövekedésének a figyelembevételére szolgál).

Ha a kémiai analízissel kapott értékeket és a korrekciós tényezőket behelyettesítjük az I.8.1.4. szakaszban megadott képletekbe, a következő eredményt kapjuk:

$$P_2 \% (\text{viszkóz}) = \frac{1,0 \times 1,4166}{1,6000} \times 100 - \frac{1,0}{1,03} \times 40,98 = 48,75\%$$

$$P_3 \% (\text{pamut}) = \frac{0,99 \times 0,6630}{1,6000} \times 100 = 41,02\%$$

$$P_1 \% (\text{gyapjú}) = 100 - (48,75 + 41,02) = 10,23\%$$

Amint azt már az 1. változatnál bemutattuk, ezeket a százalékokat korrigálni kell az I.8.2. szakaszban megadott képletek szerint.

$$P_{1A} \%(\text{gyapjú}) = \frac{10,23 \times \left(1 + \frac{17,0 + 0,0}{100}\right)}{10,23 \times \left(1 + \frac{17,0 + 0,0}{100}\right) + 48,75 \times \left(1 + \frac{13 + 0,0}{100}\right) + 41,02 \times \left(1 + \frac{8,5 + 4,0}{100}\right)} \times 100$$

$$P_{1A} \%(\text{gyapjú}) = 10,57\%$$

$$P_{2A} \%(\text{viszkóz}) = \frac{48,75 \times \left(1 + \frac{13 + 0,0}{100}\right)}{113,2041} \times 100 = 48,65\%$$

$$P_{3A} \%(\text{pamut}) = 100 - (10,57 + 48,65) = 10,78\%$$

A keverék nyersanyag-összetétele tehát a következő:

viszkóz	48,6%
pamut	40,8%
gyapjú	10,6%
	100,0%

1. Táblázat

Tipikus három komponenst tartalmazó keverékek, amelyek nyersanyag-összetétele meghatározható a kettős keverékek nyersanyag-összetétel meghatározási módszereinek alkalmazásával

(Tájékoztató)

Sor-szám	Szálkomponensek			Változat	A kettős száakeverékekhez alkalmazott módszer száma és a reagens
	1. komponens	2. komponens	3. komponens		
1.	gyapjú vagy szőr	viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál	pamut	1. és/vagy 4.	2. (lúgos nátriumhipoklorit) és 3. (cinkklorid/hangyasav)
2.	gyapjú vagy szőr	poliamid 6 vagy 6-6	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	1. és/vagy 4.	2. (lúgos nátriumhipoklorit) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
3.	gyapjú, szőr vagy selyem	meghatározott klórszálak	viszkóz, rézoxid-szál (cupro) modál vagy pamut	1. és/vagy 4.	2. (lúgos nátriumhipoklorit) és 9. (széndiszulfid/acetón, 55,5/44,5 tömeg%)
4.	gyapjú vagy szőr	poliamid 6 vagy 6-6	poliészter, polipropilén, akril vagy üvegcsál	1. és/vagy 4.	2. (lúgos nátriumhipoklorit) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
5.	gyapjú, szőr vagy selyem	meghatározott klórszálak	poliészter, akril, poliamid vagy üvegcsál	1. és/vagy 4.	2. (lúgos nátriumhipoklorit) és 9. (széndiszulfid/acetón, 55,5/44,5 tömeg%)
6.	selyem	gyapjú vagy szőr	poliészter	2.	11. (kénsav, 75 tömeg%-os) és 2. (lúgos nátriumhipoklorit)
7.	poliamid 6 vagy 6-6	akril	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	1. és/vagy 4.	4. (hangyasav, 80 tömeg%-os) és 8. (dimetilformamid)

Sor-szám	Szálkomponensek			Változat	A kettős szálkeverékekhez alkalmazott módszer száma és a reagens
	1. komponens	2. komponens	3. komponens		
8.	meghatározott klórszálak	poliamid 6 vagy 6-6	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	1. és/vagy 4.	8. (dimetilformamid) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os) vagy 9. (széndisulfid/aceton, 55,5/44,5 tömeg%) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
9.	akril	poliamid 6 vagy 6-6	poliészter	1. és/vagy 4.	8. (dimetilformamid) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
10.	acetát	poliamid 6 vagy 6-6	viszkóz, pamut, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	4.	1. (aceton) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
11.	meghatározott klórszálak	akril	poliamid	2. és/vagy 4.	9. (széndisulfid/aceton, 55,5/44,5 tömeg%) és 8. (dimetilformamid)
12.	meghatározott polikloridok	poliamid 6 vagy 6-6	akril	1. és/vagy 4.	9. (széndisulfid/aceton, 55,5/44,5 tömeg%) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
13.	poliamid 6 vagy 6-6	viszkóz, rézoxid-szál (cupro), modál vagy pamut	poliészter	4.	4. (hangyasav, 80 tömeg%-os) és 7. (kénsav, 75 tömeg%-os)
14.	acetát	viszkóz, cupro, modál vagy pamut	poliészter	4.	1. (aceton) és 7. (kénsav, 75 tömeg%-os)
15.	akril	viszkóz, rézoxid-szál (cupro), modál vagy pamut	poliészter	4.	8. (dimetilformamid) és 7. (kénsav, 75%-os)
16.	acetát	gyapjú, szőr vagy selyem	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro), modál, poliamid, poliészter, akril	4.	1. (aceton) és 2. (lúgos nátriumhipoklorit)
17.	triacetát	gyapjú, szőr vagy selyem	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro), modál, poliamid, poliészter, akril	4.	6. (diklórmétán) és 2. (lúgos nátriumhipoklorit)
18.	akril	gyapjú, szőr vagy selyem	poliészter	1. és/vagy 4.	8. (dimetilformamid) és 2. (lúgos nátriumhipoklorit)
19.	akril	selyem	gyapjú vagy szőr	4.	8. (dimetilformamid) és 11. (kénsav, 75 tömeg%-os)
20.	akril	gyapjú, szőr vagy selyem	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	1. és/vagy 4.	8. (dimetilformamid) és 2. (lúgos nátriumhipoklorit)
21.	gyapjú, szőr vagy selyem	pamut, viszkóz, modál vagy rézoxid-szál (cupro)	poliészter	4.	2. (lúgos nátriumhipoklorit) és 7. (kénsav, 75%-os)
22.	viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál	pamut	poliészter	2. és/vagy 4.	3. (cinkklorid/hangyasav) és 7. (kénsav, 75 tömeg%-os)

Sor-szám	Szálkomponensek			Változat	A kettős szálkeverékekhez alkalmazott módszer száma és a reagens
	1. komponens	2. komponens	3. komponens		
23.	akril	viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál	pamut	4.	8. (dimetilformamid) és 3. (cinkklorid/hangyasav)
24.	meghatározott polikloridok	viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál	pamut	1. és/vagy 4.	9. (széndiszulfid/aceton, 55,5/44,5 tömeg%) és 3. (cinkklorid/hangyasav) vagy 8. (dimetilformamid) és 3. (cinkklorid/hangyasav)
25.	acetát	viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál	pamut	4.	1. (aceton) és 3. (cinkklorid/hangyasav)
26.	triacetát	viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy meghatározott típusú modál	pamut	4.	6. (diklórmétán) és 3. (cinkklorid/hangyasav)
27.	acetát	selyem	gyapjú vagy szőr	4.	1. (aceton) és 11. (kénsav, 75%-os)
28.	triacetát	selyem	gyapjú vagy szőr	4.	6. (diklórmétán) és 11. (kénsav, 75 tömeg%-os)
29.	acetát	akril	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	4.	1. (aceton) és 8. (dimetilformamid)
30.	triacetát	akril	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	4.	6. (diklórmétán) és 8. (dimetilformamid)
31.	triacetát	poliamid 6 vagy 6-6	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	4.	6. (diklórmétán) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
32.	triacetát	pamut, viszkóz, cupro vagy modál	poliészter	4.	6. (diklórmétán) és 7. (kénsav, 75 tömeg%-os)
33.	acetát	poliamid 6 vagy 6-6	poliészter vagy akril	4.	1. (aceton) és 4. (hangyasav, 80 tömeg%-os)
34.	acetát	akril	poliészter	4.	1. (aceton) és 8. (dimetilformamid)
35.	meghatározott polikloridok	pamut, viszkóz, rézoxid-szál (cupro) vagy modál	poliészter	4.	8. (dimetilformamid) és 7. (kénsav, 75 tömeg%-os) vagy 9. (széndiszulfid/aceton, 55,5/44,5 tömeg%) és 7. (kénsav, 75 tömeg%-os)

**A honvédelmi miniszter
16/2005. (IV. 29.) HM
rendelete**

**a Honvédelmi Minisztérium, a Honvédelmi
Minisztérium szervezetei és a Magyar Honvédség
szervezetei jogi képviseletének rendjéről szóló
20/2001. (VIII. 9.) HM rendelet, valamint
a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses
állományú katonái kártérítési felelősségének egyes
szabályairól szóló 17/2002. (IV. 5.) HM rendelet
módosításáról**

A honvédelemről, valamint a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény 52. §-a (1) bekezdésének f) pontjában, illetve a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 287. §-a (2) bekezdésének j) pontjában kapott felhatalmazás alapján a Honvédelmi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium szervezetei és a Magyar Honvédség szervezetei jogi képviseletének rendjéről szóló 20/2001. (VIII. 9.) HM rendeletet (a továbbiakban: Jkr.), valamint a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonái kártérítési felelősségének egyes szabályairól szóló 17/2002. (IV. 5.) HM rendeletet (a továbbiakban: Kfr.) a következők szerint módosítom:

1. §

A Jkr. 1. §-a a következő c) ponttal egészül ki:
(E rendelet alkalmazásában)

„c) peres ügyön a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény XIX. fejezete szerinti fizetési meghagyásos eljárást is érteni kell.”

2. §

A Jkr. 3. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az a HM és MH szervezet, melynek peres ügye keletkezik – a 2. § (2) bekezdésében foglalt szerv kivételével – köteles erről haladéktalanul értesíteni a Honvédelmi Minisztérium Jogi és Információvédelmi Főosztályát. Az értesítéshez csatolni kell a fizetési meghagyást, az időző végzést, a keresetlevelet és annak mellékleteit, valamint a keresettel támadott munkáltatói intézkedést tartalmazó okmányokat. A főosztály az értesítés kézhezvételét követő öt munkanapon belül dönt a jogi képviselet ellátásáról és erről a felterjesztő HM vagy MH szervezetet – szükség esetén rövid úton – értesíti.”

3. §

A Jkr. 6. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„6. § (1) A HM és MH szervezetek jogtanácsosai (jogi előadói), jogi végzettséggel rendelkező igazgatási (fő)tisztjei kötelesek a folyamatban lévő peres ügyekről és az eljárás állásáról a tárgyhónapot követő hónap 5. napjáig összefoglaló jelentést készíteni és azt a Honvédelmi Minisztérium Jogi és Információvédelmi Főosztályának felterjeszteni.

(2) A peres ügyben hozott ügydöntő határozat egy példányát, annak kézhezvételétől számított három munkanapon belül közvetlenül a Honvédelmi Minisztérium Jogi és Információvédelmi Főosztályának kell megküldeni.”

4. §

A Jkr. 7. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A rendelet végrehajtása ellenőrzését a HM Jogi és Információvédelmi Főosztály Jogi Képviseleti Osztály végzi. Az ellenőrzést a főosztály vezetője írásban rendeli el.”

5. §

A Jkr. 8. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A jogerős bírósági határozat egy példányát annak kézhezvételétől számított öt munkanapon belül meg kell küldeni a HM Központi Pénzügyi és Számviteli Hivatalának (a továbbiakban: KPSZH).”

6. §

A Kfr. 14. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„14. § A hivatásos, szerződéses katona kártérítési ügyében a Munkaügyi Bíróság előtt indított perben alperesként a másodfokon eljáró katonai szervezetet, a 9. § (2) bekezdése esetén pedig a Honvédelmi Minisztériumot kell megjelölni.”

7. §

A Kfr. 16. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A honvédelmi miniszter által megállapított kártérítés utólagos mérsékléséről a honvédelmi miniszter dönt.”

8. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba. Egyidejűleg a Jkr. 2. §-a (1) bekezdésében, a 3. §-a (2), (4) és (5) bekezdésében, az 5. §-a (1) bekezdésében, a 9. §-a (1) bekezdésében, továbbá a Kfr. 5. §-a (2) bekezdésében a „Honvédelmi Minisztérium Jogi Képviseleti Főosztály” megnevezés helyébe a „Honvédelmi Minisztérium Jogi és

Információvédelmi Főosztály” megnevezés lép, a Kfr. 13. §-a pedig hatályát veszti.

Juhász Ferenc s. k.,
honvédelmi miniszter

Az oktatási miniszter 13/2005. (IV. 29.) OM rendelete

**a kiegészítő támogatás nemzetiségi iskolák
fenntartására, az ECDL számítógép-kezelői vizsga
és a nyelvvizsga díjára, valamint az érettségi
és szakmai vizsgák lebonyolítására nyújtott
támogatás igénylésének, folyósításának
és elszámolásának rendjéről**

A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: költségvetési törvény) 5. számú mellékletének 7., 22. és 26. pontjaiban foglalt felhatalmazás alapján – figyelemmel a költségvetési törvény 12. § (1) bekezdésére, valamint a 30. § (1) bekezdésének a)–b) pontjára – a következőket rendelem el:

Kiegészítő támogatás nemzetiségi iskolák fenntartásához

1. §

A támogatást azok a helyi önkormányzatok, illetve a közoktatási feladatot ellátó nem állami intézmények fenntartói (a továbbiakban: fenntartó) igényelhetik, amelyek a nemzetiségi nyelvű vagy nemzetiségi kétnyelvű nevelési-oktatási feladatokat ellátó iskola fenntartását – bevételi forrásaik hiánya miatt – nem tudják a jogszabályban meghatározott feltételeknek, illetve a nemzetiségi nyelvoktató iskola működését az egyes kisebbségi vegyes bizottságok által elfogadott ajánlásoknak megfelelően biztosítani.

2. §

(1) Támogatás akkor igényelhető, ha a kisebbségi oktatás az intézmény – többcélú kistérségi társulás esetén a tagintézmény – tanulólétszámának legalább 90%-ára kiterjed. Több oktatási forma esetén csak a nemzetiségi nyelvű vagy a nemzetiségi kétnyelvű nevelésben-oktatásban résztvevő tanulók arányában nyerhető el támogatás.

(2) A támogatás kizárólag az intézmény – többcélú kistérségi társulás esetén a tagintézmény – működési feladatainak megvalósítását – személyi juttatások és azok járulé-

kai, az intézmény működését szolgáló dologi kiadások – szolgálja. Az intézmény költségvetésében tervezett felhalmozási kiadásokra a támogatás nem használható fel.

(3) A támogatás mértéke

a) a kettő vagy több iskolát, és ezek között egy vagy több nemzetiségi tanítási nyelvű vagy nemzetiségi kétnyelvű oktatást megvalósító iskolát fenntartó helyi önkormányzatoknál, valamint a nem állami intézmények fenntartóinál az intézmény – működési bevételekkel és felhalmozási kiadásokkal csökkentett – költségvetésében a központi költségvetési támogatás arányának maximum 100%-ra történő kiegészítése,

b) az egy nemzetiségi tanítási nyelvű vagy az egy nemzetiségi kétnyelvű iskolát fenntartó helyi önkormányzatoknál az intézmény – működési bevételekkel és felhalmozási kiadásokkal csökkentett – költségvetésében a központi költségvetési támogatás arányának maximum 90%-ra történő kiegészítése,

c) a nemzetiségi nyelvoktató iskolát fenntartó helyi önkormányzatoknál az intézmény – működési bevételekkel és felhalmozási kiadásokkal csökkentett – költségvetésében a központi költségvetési támogatás arányának maximum 80%-ra történő kiegészítése,

de intézményenként legfeljebb 25 millió forint.

3. §

(1) A támogatás igénylését a helyi önkormányzatok az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) 64/B. § (3) bekezdése alapján a Magyar Államkincstár illetékes Területi Igazgatóságaihoz, a fővárosban, illetve Pest megyében a Budapest és Pest Megyei Regionális Igazgatóságához (a továbbiakban: Igazgatóság), a nem állami intézmények fenntartói az Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatóságához (a továbbiakban: OM Alapkezelő Igazgatósága) nyújthatják be két példányban az 1. számú melléklet szerinti adatlap kitöltésével.

(2) A kitöltött adatlaphoz csatolni kell:

a) az érintett iskola alapító okiratának másolatát, mely tartalmazza a kisebbségi oktatási forma megjelölését,

b) az érintett iskola pedagógiai programjának a kisebbségi oktatásra (cigány kisebbségi oktatás esetén valamelyik cigány nyelv oktatására) vonatkozó részének másolatát,

c) nyilatkozatot arról, hogy a pályázónak nincs esedékessé vált, 60 napon túl meg nem fizetett köztartozása,

d) az igénylő önkormányzat adott intézményére vonatkozó 80. sz. Költségvetési jelentés űrlap jegyző által hitelesített fénymásolatát (2004. évi tény és 2005. évi terv),

e) a nem állami intézmények esetén az előirányzatokkal és azok teljesítésével kapcsolatos adatszolgáltatásra szolgáló 98. sz. adatlap hitelesített fénymásolatát (2004. évi tény és 2005. évi terv), az űrlap használatának

hiányában a fenntartó által elfogadott és hitelesített 2004. évi költségvetési beszámoló és a 2005. évi költségterv fénymásolatát.

(3) Az igénylések benyújtásának határideje 2005. május 31. A határidő elmulasztása jogvesztő, igazolásnak helye nincs.

(4) Az Igazgatóság a támogatási igényeket – véleményével együtt – 2005. június 30-ig megküldi az OM Alapkezelő Igazgatóságának.

4. §

(1) A támogatásról a Belügyminisztérium, az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, az Oktatási Minisztérium és a Pénzügyminisztérium szakértőiből álló 5 tagú bíráló bizottság 2005. július 20-ig javaslatot tesz az oktatási miniszternek. A bíráló bizottságba két tagot az Oktatási Minisztérium, egy-egy tagot a többi minisztérium jelöl.

(2) Az oktatási miniszter 2005. július 30-ig dönt a támogatások odaítéléséről. A döntés eredményéről minden igénylőt levélben értesíteni kell, illetve azt az Oktatási Minisztérium honlapján közzé kell tenni.

5. §

(1) Az Oktatási Minisztérium a támogatásra jogosult helyi önkormányzati fenntartókról és a támogatás összegéről 2005. augusztus 5-ig értesíti a Belügyminisztériumot.

(2) A támogatás egy összegű folyósításáról – a költségvetési törvény 5. számú melléklete 7. pontja szerinti forrás terhére – a helyi önkormányzatok esetében a Belügyminisztérium 2005. augusztus havi nettó finanszírozás keretében történő utalványozása alapján az Igazgatóság 2005. augusztus 25-ig intézkedik.

(3) A támogatás egy összegű folyósításáról – az OM fejezeti kerete terhére – a nem állami intézmények fenntartói esetén az Oktatási Minisztérium 2005. augusztus 20-ig történő utalványozása alapján az OM Alapkezelő Igazgatósága 2005. szeptember 5-ig intézkedik.

*Az ECDL számítógép-kezelői vizsga
és a nyelvvizsga díjának visszatérítése*

6. §

(1) A támogatást a vizsgadíjak visszatérítéséhez a helyi önkormányzatok, a közoktatási feladatot ellátó nem állami intézmények fenntartói és a költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények igényelhetik

a) a fenntartásukban lévő középiskolákban a 2005. május–júniusi vizsgaidőszakban rendes érettségi vizsgát tevő azon tanulók, továbbá szakiskolákban a 2004/2005. tanév-

ben utolsó évfolyamra járó azon tanulók után, akik eredményes ECDL számítógép-kezelői vizsgát tettek, és az erről szóló bizonyítványt bemutatták;

b) a fenntartásukban lévő középiskolákban a 2005. május–júniusi vizsgaidőszakban rendes érettségi vizsgát tevő azon tanulók, továbbá szakiskolákban a 2004/2005. tanévben utolsó évfolyamra járó azon tanulók után, akik eredményes középfokú vagy felsőfokú „C” típusú államilag elismert nyelvvizsgát tettek, és az erről szóló bizonyítványt bemutatták.

(2) Támogatás igényelhető azon sajátos nevelési igényű érettségiző vagy a szakiskola utolsó évét végző tanuló után, aki a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 30. § (9) bekezdése alapján mentesül az idegen nyelv tantárgyból vagy az írásbeli, vagy a szóbeli készségek értékelése és minősítése alól, és az államilag elismert vagy azzal egyenértékű egynyelvű vagy kétnyelvű, legalább középfokú „A” vagy „B” típusú sikeres nyelvvizsgát tett.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt támogatás a nappali, esti vagy levelező oktatás munkarendje szerint tanulók után egyaránt igényelhető.

(4) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak szerint az ECDL számítógép-kezelői vizsga és a nyelvvizsga díja akkor is visszaigényelhető, ha a vizsgát 2005 előtt tették le.

(5) Nem igényelhető a támogatás azon tanulók esetében, akik részére a fenntartó 2004. január elsejét megelőzően helyi döntés alapján visszatérítette a vizsgadíjat, illetve azon tanulók után, akikre a fenntartó már a 2004. évben e jogcímen igénybe vette a támogatás maximális összegét.

(6) Az (1) és (2) bekezdés alapján nyújtott támogatás összege a tanulókat illeti meg.

7. §

(1) Az ECDL bizonyítvány bemutatása esetén a visszatérítés összege a számlával igazolt összeg, de legfeljebb 16 000 Ft.

(2) A nyelvvizsga-bizonyítvány bemutatása esetén a visszatérítés összege

a) középfokú vagy felsőfokú „C” típusú nyelvvizsga-bizonyítvány alapján legfeljebb 9500 Ft,

b) a 6. § (2) bekezdésében meghatározott tanuló esetében

ba) „A” típusú nyelvvizsga-bizonyítvány alapján legfeljebb 3700 Ft,

bb) „B” típusú nyelvvizsga-bizonyítvány alapján legfeljebb 5800 Ft.

8. §

(1) A 6. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott tanuló 2005. július 1-jéig a sikeres ECDL vizsgát igazoló bizonyítványt, illetőleg a nyelvvizsga-bizonyítványt bemutatja

az iskola igazgatójának, aki a 2. számú melléklet szerinti ECDL vizsgabizonyítvány intézményi adatlapon, illetve a 3. számú melléklet szerinti államilag elismert nyelv- vizsga-bizonyítvány intézményi adatlapon kitölti a vissza- igényléshez szükséges adatokat. Az intézményi adatlapok eredeti példányát az igazgató 2005. július 15-ig továbbítja az intézmény fenntartójához, egy másolati példányát és a bizonyítvány – iskola által hitelesített – fénymásolatát az iskola megőrzi.

(2) Az önkormányzati fenntartók a fenntartói igényt a 4. számú mellékletet képező fenntartói összesítő adatlapon – elkülönítve az ECDL és a nyelvvizsga-bizonyítványok visszatérítésével kapcsolatos igényeket – összesítik, és azt, valamint a 2. és 3. számú mellékleteket képező intézményi adatlap másolatát 2005. július 31-ig két példányban tovább- bítják az Igazgatóságnak.

(3) Az önkormányzatok fenntartásában lévő oktatási in- tézmények összesített támogatási igényét az Igazgatóság 2005. augusztus 31-ig küldi meg a Belügyminisztérium részére a 7. számú mellékletet képező megyei összesítő lapon levélben és elektronikus formában.

(4) Az önkormányzati fenntartók részére történő támo- gatás egy összegű folyósításáról – a költségvetési törvény 5. számú melléklet 22. pontja szerinti forrás terhére – a Belügyminisztérium 2005. szeptember 20-ig történő utal- ványozása alapján az Igazgatóság 2005. szeptember 25-ig intézkedik.

(5) A közoktatási feladatot ellátó nem állami intézmé- nyek fenntartói és a központi költségvetési szerv fenntartá- sában működő felsőoktatási intézmények a fenntartói igényt a 2. és a 3. számú mellékleteket képező intézményi adatlapon, valamint a 4. számú mellékletet képező fenntar- tói összesítő adatlapon – elkülönítve az ECDL és a nyelv- vizsga-bizonyítványok visszatérítésével kapcsolatos igé- nyeket – 2005. július 31-ig két példányban továbbítják az OM Alapkezelő Igazgatóságának.

(6) A központi költségvetési szervként működő felsőok- tatási intézmények által fenntartott közoktatási intézmé- nyek részére – az Oktatási Minisztérium fejezetében meg- tervezett előirányzat terhére – pótelőirányzatként kell biz- tosítani a jogosult költségvetési támogatást.

(7) A támogatás egy összegű folyósításáról az OM Alap- kezelő Igazgatósága 2005. szeptember 25-ig intézkedik.

(8) A fenntartó a részére 2005. szeptember 25-ig folyó- sított támogatás összegének a tanulók részére történő kifi- zetésről 30 napon belül intézkedik.

Az érettségi és szakmai vizsgák lebonyolításának támogatása

9. §

A támogatást a helyi önkormányzatok, a közoktatási feladatot ellátó nem állami intézmények fenntartói és a

központi költségvetési szerv fenntartásában működő fel- sőoktatási intézmények (a továbbiakban: fenntartó) igé- nyelhetik a fenntartásukban lévő szakiskolákban és közép- iskolákban 2005-ben a középszintű és (a 13. évfolyamon) a hagyományos rendszer szerint megszervezett érettségi, illetve szakmai vizsgák lebonyolításához.

10. §

A támogatás kizárólag a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 114. §-ában meghatározott ingyenes vizsgák után vehető igénybe.

11. §

(1) A 10. §-ban meghatározott érettségi és szakmai vizs- gák lebonyolításához igénybe vehető támogatás előlegé- nek mértékét az oktatási miniszter 2005. május 10-ig köz- leményben teszi közzé.

(2) A tényleges vizsgaszám ismeretében a végleges tá- mogatás összegének megállapítására az oktatási miniszter 2005. szeptember 15-ig közleményt ad ki.

12. §

(1) A támogatási előleg igénylésének alapja a 2005. má- jusi–júniusi időpontban érettségizők tantárgyi vizsgáinak száma, a szakmai vizsgát megkezdő tanulók becsült létszá- ma és a 2005. szeptemberi–októberi érettségizők tantárgyi vizsgáinak becsült száma, valamint a javító, pótló szakmai vizsgát megkezdő tanulók becsült létszáma.

(2) Az előleg igényléséhez, valamint a végleges vizsga- szám ismeretében a végleges támogatás összegének igé- nyléséhez szükséges adatokat az önkormányzatok az 5. szá- mú mellékletet képező érettségi vizsga fenntartói összesítő adatlapon, illetve a 6. számú mellékletet képező szakmai vizsga fenntartói összesítő adatlapon összesítik. Az elő- legigénylést tartalmazó mellékleteket 2005. május 15-ig, a végleges támogatási összegeket tartalmazó mellékleteket 2005. szeptember 30-ig két példányban továbbítják az Igazgatóságnak.

(3) Az önkormányzatok fenntartásában lévő oktatási in- tézmények összesített támogatási igényeit az Igazgatóság 2005. május 30-ig, valamint október 15-ig küldi meg az Oktatási Minisztérium részére a 8. számú mellékletet képe- ző megyei összesítő lapokon levélben és elektronikus for- mában. Az Oktatási Minisztérium az adatok felülvizsgálá- ta után a Belügyminisztérium részére 2005. június 30-ig, valamint 2005. november 1-jéig a támogatási összeg fel- tüntetésével az önkormányzatonként meghatározott adato- kat utalványozás céljából megküldi.

(4) Az Oktatási Minisztérium állapítja meg az önkormányzatok részére járó előleget, majd a végleges támogatási összeget azzal, hogy az önkormányzatok részére utalandó támogatásnak az előleg levonásával csökkentett összegére vonatkozó adatokat a Belügyminisztériumnak átadja.

(5) A támogatás folyósításáról a Belügyminisztérium utalványozása alapján az Igazgatóság intézkedik július, valamint november hónapokban, nettó finanszírozás keretében.

13. §

(1) A támogatás folyósítása a közoktatási feladatot ellátó nem állami intézmények fenntartói esetében a fenntartó székhelye szerint illetékes Igazgatóságon keresztül a (2) bekezdésben szabályozott eljárás szerint történik.

(2) Az (1) bekezdésben szabályozott fenntartók összesített támogatási igényét az Igazgatóság 2005. május 30-ig küldi meg az Oktatási Minisztérium részére a 8. számú mellékletet képező megyei összesítő lapokon levélben és elektronikus formában.

(3) A központi költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmény támogatási igényét a (2) bekezdésben szabályozott eljárás szerint az Oktatási Minisztériumhoz nyújtja be. A támogatást az Oktatási Minisztérium közvetlenül – pótelőirányzatként – biztosítja az érintett felsőoktatási intézmények részére.

(4) A támogatás folyósításáról a közoktatási feladatot ellátó nem állami intézmények fenntartói részére – az Oktatási Minisztérium fejezetében megtervezett előirányzat terhére – az Oktatási Minisztérium utalványozása alapján az Igazgatóság, a fenntartót megillető normatív források utalásával egyidejűleg, intézkedik a 12. § (5) bekezdésében foglalt ütemezés szerint.

Közös rendelkezések

14. §

(1) E rendelet alkalmazásában a nem állami intézmények fenntartói alatt a költségvetési törvény 30. § (1) bekezdésének bevezető rendelkezésében meghatározott fenntartókat kell érteni.

(2) A központi költségvetési szervek által fenntartott közoktatási intézmények a díjak visszatérítését és a támogatásokat a fenntartótól igényelhetik.

(3) Az Igazgatóság, illetőleg az OM Alapkezelő Igazgatósága a fenntartók számára – az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 52/B. §-ának (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – a támogatási igények során a hiányok pótlására és az esetleges módosításra legfeljebb nyolc napos határidőt ad.

(4) A támogatásokról az önkormányzatok és a központi költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények a 2005. évi költségvetésről szóló beszámolójukban a központosított előirányzatok elszámolásait tartalmazó úrlapon számolnak el. Az itt kimutatott adatok valóságát az egyes önkormányzatoknál, illetve intézményeknél megfelelő analitikus nyilvántartásokkal, szakmai dokumentációval, az elszámolást megalapozó könyvelési rendszer kialakításával kell alátámasztani.

(5) A támogatások elszámolása a nem állami, nem önkormányzati intézmények esetén a fenntartók 2005. évi támogatásairól történő elszámolása keretében, a kötött felhasználású támogatások elszámolásait tartalmazó úrlapon történik. Az itt kimutatott adatok valóságát az egyes fenntartóknál, illetve intézményeknél a tanulók és a vizsgák azonosítására alkalmas analitikus nyilvántartásokkal, szakmai dokumentációval kell alátámasztani.

(6) Ha a támogatást vagy annak egy részét a fenntartó önkormányzat jogtalanul vette igénybe, azt nem a megjelölt feladatra használta fel, illetve a jogszabályban rögzített arányt meghaladó mértékű támogatást vett igénybe, vagy a támogatás igényléséhez valótlán adatot szolgáltatott, köteles az Áht. 64/B. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően eljárni.

(7) Ha a támogatást vagy annak egy részét a nem állami, nem önkormányzati fenntartó jogtalanul vette igénybe, azt nem a megjelölt feladatra használta fel, illetve a jogszabályban rögzített arányt meghaladó mértékű támogatást vett igénybe, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról rendelkező 20/1997. (II. 13.) Korm. rendeletnek a nem állami, nem önkormányzati intézményfenntartók állami hozzájárulásának és támogatásának elszámolására, ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

15. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba azzal, hogy a támogatások 2005. január 1-jétől illetik meg a jogosultakat.

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

1. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez**Adatlap****a „Kiegészítő támogatás nemzetiségi iskolák fenntartásához”
című előirányzat igényléséhez***A fenntartóra vonatkozó adatok:*

Megye:

Fenntartó neve:

Címe:

Polgármester/elnök neve:

Lakosságszám:¹

KSH kód:

A fenntartott iskolák száma:

A nemzeti vagy etnikai kisebbségi oktatást megvalósító iskolára vonatkozó adatok:

Az intézmény neve:

Oktatási forma:²

Érintett kisebbség:

OM azonosító száma:

Az intézmény címe:

Sorszám ³		Megnevezés	2004. évi tény	2005. évi terv
2004	2005			
01	01	Rendszeres személyi juttatás		
02	02	Nem rendszeres személyi juttatás		
03	03	Külső személyi juttatások		
04 (01)	04 (01)	Személyi juttatások összesen		
05 (02)	05 (02)	Társadalombiztosítási munkaadói járulék és táppénz-hozzájárulás		
06 (03)	06 (03)	Egészségügyi járulék		
07 (04)	07 (04)	Dologi kiadások (áfa nélkül)		
09 (06)	09 (06)	Egyéb folyó kiadások (kamatkiadások nélkül)		
11 (08)	11 (08)	Ellátottak pénzbeli juttatásai		
29 (21)	29 (21)	Egyéb működési célú támogatások, kiadások		
47 (42)	47 (42)	Felhalmozási kiadások		
(47)	(47)	Kiadások mindösszesen		

¹ 2004. január 1-jei állapot. Csak a helyi önkormányzati fenntartó tölti ki.² Nyelvoktató, tannyelvű vagy kétnyelvű intézmény.³ Helyi önkormányzati fenntartók esetén a 80. sz. Költségvetési jelentés űrlap, nem állami intézményfenntartó esetén pedig az előirányzatokkal és azok teljesítésével kapcsolatos adatszolgáltatásra szolgáló 98. sz. adatlap megfelelő sorszámai. (Zárójelben a 98. sz. adatlap sorszámai.) Nem önállóan gazdálkodó költségvetési szerveknél a szakfeladat szintjén elkülönített bevételek és kiadások megjelenítését kérjük!

Sorszám ³		Megnevezés	2004. évi tény	2005. évi terv
2004	2005			
56 (48)	58 (48)	Intézményi működési bevételek (áfa nélkül)		
		– ebből az étkeztetéssel kapcsolatos bevételek		
		A közoktatási célú normatív hozzájárulás és kiegészítő támogatások ⁴		
		Bevételek mindösszesen		
		Tanulócsoportok száma		
		Az iskola tanulóinak száma ⁵		
		A kisebbségi oktatási programban résztvevő tanulók száma		

Az intézményfenntartó feladatellátását befolyásoló egyéb körülmény leírása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kelt:

P. H.

.....
fenntartó képviselője

A kitöltött adatlaphoz mellékelni kell:

- az érintett iskola alapító okiratának másolatát, mely tartalmazza a kisebbségi oktatási forma megjelölését,
- az érintett iskola pedagógiai programjának a kisebbségi oktatásra (cigány kisebbségi oktatás esetén valamelyik cigány nyelv oktatására) vonatkozó részének másolatát,
- nyilatkozatot arról, hogy a pályázónak nincs esedékessé vált, 60 napon túl meg nem fizetett köztartozása,
- az igénylő önkormányzat adott intézményére vonatkozó 80. sz. Költségvetési jelentés űrlap jegyző által hitelesített fénymásolatát (2004. évi tény és 2005. évi terv),
- a nem állami intézmények esetén az előirányzatokkal és azok teljesítésével kapcsolatos adatszolgáltatásra szolgáló 98. sz. adatlap hitelesített fénymásolatát (2004. évi tény és 2005. évi terv), az űrlap használatának hiányában a fenntartó által elfogadott és hitelesített 2004. évi költségvetési beszámoló és a 2005. évi költségterv fénymásolatát.

⁴ Az intézményi feladat mutatók alapján a költségvetési törvény 30. § (3) bekezdése, illetve a 3. és 8. számú mellékletei szerinti, a fenntartó részére biztosított (több iskola esetén az érintett intézmény tanulólétszáma alapján számított) támogatások mindösszesen.

⁵ 2004-ben a beszámoló 31. űrlapon szerepeltetett létszámadat, 2005-re a normatív támogatás igénylésére benyújtott létszámadat.

2. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez**ECDL vizsgabizonyítvány intézményi adatlap***Az intézmény adatai:*

Az iskola neve:	
OM azonosítója:	
Postacíme:	
Számlaszáma:	
A számlatulajdonos neve: (nem saját bankszámla esetén)	

A tanulók és az ECDL bizonyítványok adatai:

Az adatszolgáltatás a tanuló számára nem kötelező. A tanuló hozzájárul ahhoz, hogy adatait a fenntartóhoz továbbítsák.

Sor-szám	Név	Osztály	A bizonyítvány azonosító száma	A bizonyítvány kiállításának kelte (év, hó, nap)	Térítendő vizsgadíj* (Ft)	A tanuló aláírása
Az iskola számlájára utalandó teljes összeg:						

* Amennyiben a tanuló korábban egyes modulok vizsgái után már részesült támogatásban, a rovatban e támogatás összegével csökkentett összeget kell feltüntetni.

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a táblázatban szereplő személyek által feltüntetett térítendő vizsgadíj összegére nézve támogatást még nem igényeltem.

Kelt:

P. H.

.....
cégszerű aláírás

3. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez

Államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvány intézményi adatlap

Az intézmény adatai:

Az iskola neve:	
OM azonosítója:	
Postacíme:	
Számlaszáma:	
A számlatulajdonos neve: (nem saját bankszámla esetén)	

A tanulók és a nyelvvizsga-bizonyítványok adatai:

Az adatszolgáltatás a tanuló számára nem kötelező. A tanuló hozzájárul ahhoz, hogy adatait a fenntartóhoz továbbítsák.

Sor-szám	Név	Osztály	A bizonyítvány anyakönyvi száma (határozat esetén ezt az oszlopot üresen kell hagyni)	A bizonyítvány száma (a határozat sorszáma)	Felsőfokú (F) vagy középfokú (K)	A vizsga típusa: „A”, „B” vagy „C”	A kiállítás kelte (év, hó, nap)	Térítendő vizsgadíj „A”: 3700 Ft* „B”: 5800 Ft* „C”: 9500 Ft	A tanuló aláírása
Összesen:									

* A csak „A” vagy csak „B” típusú nyelvvizsga-bizonyítványok után csak a sajátos nevelési igényű tanulóknak jár a visszatérítés.

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a táblázatban szereplő személyek által feltüntetett térítendő vizsgadíj összegére nézve támogatást még nem igényeltem.

Kelt:

P. H.

.....
cégszerű aláírás

4. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez

Fenntartói összesítő adatlap
az ECDL vizsgadíjak, illetve az államilag elismert nyelvvizsgadíjak visszatérítéséhez

Az adatlapon melyik vizsgadíj (ECDL vagy nyelvvizsga-bizonyítvány) igénylését összesítik:

Az intézményfenntartó neve:

Számlavezető bank neve:

Bankszámlaszáma:

Adószáma:

Megye megnevezése:

KSH kód:

Sorszám	A közoktatási intézmény		Tanulók száma összesen	Igényelt összeg (Ft)
	neve	OM azonosítója		
Összesen:				

Kelt:

P. H.

.....
fenntartó aláírása

5. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez

Érettségi vizsga fenntartói összesítő adatlap

Az intézményfenntartó neve:

Megye megnevezése:

KSH kód:

Sorszám	A közoktatási intézmény		Középszintű és hagyományos rendszer szerinti tantárgyi érettségi vizsgák száma	Igényelt teljes összeg (Ft)
	neve	OM azonosítója		
Összesen:				

Kelt:

P. H.

.....
fenntartó aláírása

6. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez

Szakmai vizsga fenntartói összesítő adatlap

Az intézményfenntartó neve:

Megye megnevezése:

KSH kód:

Sorszám	A közoktatási intézmény		Vizsgázók száma összesen	Igényelt összeg (Ft)
	neve	OM azonosítója		
Összesen:				

Kelt:

P. H.

.....
fenntartó aláírása

7. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez

Költségvetési év: 2005

Megye: **Összesítő lap a helyi önkormányzatok által igényelt központosított előirányzatokról
a 2004. évi CXXXV. törvény 5. számú melléklete alapján**

No.	Önkormányzat		Ktv. 5. sz. mell. 22. pont				Támogatás összesen (2+4)
	KSH kódja	neve	ECDL vizsga		nyelvvizsga		
			tanuló, fő	Ft	tanuló, fő	Ft	
			1	2	3	4	
1							0
2							0
3							0
4							0
5							0
6							0
7							0
8							0
9							0
10							0
11							0
12							0
13							0
14							0
15							0
16							0
17							0
18							0
19							0
20							0
21							0
22							0
23							0
	–	Összesen:		0	0	0	0

Kelt:

Nemleges előlegigénylés esetén az üres táblázatot
kell megküldeni.

P. H.

.....
Magyar Államkincstár
Területi Igazgatóság igazgatója

A táblázatot az igénylés típusának megfelelően, értelemszerűen kell kitölteni.

8. számú melléklet a 13/2005. (IV. 29.) OM rendelethez

Költségvetési év: 2005

Megye: **Összesítő lap a helyi önkormányzatok által igényelt központosított előirányzatokról
a 2004. évi CXXXV. törvény 5. számú melléklete alapján**

No.	Önkormányzat		Ktv. 5. sz. mell. 26. pont				Támogatás összesen (2+4)
	KSH kódja	neve	érettségi vizsga		szakmai vizsga		
			tanuló, fő	Ft	tanuló, fő	Ft	
			1	2	3	4	
1							0
2							0
3							0
4							0
5							0
6							0
7							0
8							0
9							0
10							0
11							0
12							0
13							0
14							0
15							0
16							0
17							0
18							0
19							0
20							0
21							0
22							0
23							0
	–	Összesen:		0	0	0	0

Kelt:

Nemleges előlegigénylés esetén az üres táblázatot
kell megküldeni.

P. H.

.....
Magyar Államkincstár
Területi Igazgatóság igazgatója

A táblázatot az igénylés típusának megfelelően, értelemszerűen kell kitölteni.

III. rész HATÁROZATOK**A Köztársasági Elnök
határozatai****A Köztársaság Elnökének
61/2005. (IV. 29.) KE
határozata****közigazgatási államtitkár kinevezéséről**

A Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény 26. §-a alapján, a miniszterelnök javaslatára

dr. Dudás Ferencet

a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkárává

– 2005. április 27-i hatállyal –

kinevezem.

Budapest, 2005. április 27.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: V-1/1646/2005.

**A Köztársaság Elnökének
62/2005. (IV. 29.) KE
határozata****egyetemi tanári felmentésekről**

Az oktatási miniszter előterjesztésére – a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvényben foglalt jogkörömben –

a Budapesti Corvinus Egyetemen

dr. Deák Tibor egyetemi tanárt

2005. augusztus 23. napjával és

dr. Sipos Péter egyetemi tanárt

2005. május 3. napjával,

a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen

dr. Klafszky Emil egyetemi tanárt

2005. július 1. napjával,

a Debreceni Egyetemen

dr. Bódi Béla egyetemi tanárt

2005. augusztus 2. napjával,

dr. Lipták András egyetemi tanárt

2005. november 6. napjával és

dr. Szarukán István egyetemi tanárt

2005. december 19. napjával,

az Eötvös Loránd Tudományegyetemen

dr. Csányi Vilmos egyetemi tanárt

2005. május 9. napjával,

dr. Farsang György egyetemi tanárt,

dr. Vida Gábor egyetemi tanárt és

dr. Wiener A. Imre egyetemi tanárt

2005. április 30. napjával,

a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen

Sári József egyetemi tanárt,

Devich Sándor egyetemi tanárt és

Dobszay László egyetemi tanárt

2005. június 30. napjával,

a Szegedi Tudományegyetemen

dr. Leindler László egyetemi tanárt

2005. október 1. napjával és

a Szent István Egyetemen

dr. Kocsis Károly egyetemi tanárt

2005. május 6. napjával

– 70. életéve betöltésére tekintettel –

felmentem.

Budapest, 2005. április 29.

Mádl Ferenc s. k.,
a Köztársaság elnöke

Ellenjegyzem:

Dr. Magyar Bálint s. k.,
oktatási miniszter

KEH ügyszám: V-2/1601/2005.

A Kormány határozatai

A Kormány 1040/2005. (IV. 29.) Korm. határozata

az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások
Közalapítvány Alapító Okiratának, valamint
a Kormány által alapított közalapítványok
és alapítványok kormányzati felelőseiről és egyes
feladatokról szóló 1034/2003. (IV. 24.) Korm.
határozat módosításáról

A Kormány

1. elfogadja az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány Alapító Okiratának módosításáról szóló előterjesztést, és a Közalapítvány Alapító Okiratát e határozatának *mellékletében* foglaltak szerint módosítja;

2. felhatalmazza a Miniszterelnöki Hivatal nemzet-, kül- és biztonságpolitikáért felelős politikai államtitkárát, hogy a Közalapítvány Alapító Okirata módosításának bírósági nyilvántartásba vétele során az Alapító nevében eljárjon;

Felelős: Miniszterelnöki Hivatal nemzet-, kül- és biztonságpolitikáért felelős politikai államtitkára

Határidő: azonnal

3. elrendeli a Közalapítvány módosított, egységes szerkezetbe foglalt Alapító Okiratának – a bírósági nyilvántartásba vételt követően – a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Felelős: Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter
Határidő: a bírósági nyilvántartásba vételt követően azonnal

4. A Kormány által alapított közalapítványok és alapítványok kormányzati felelőseiről és egyes feladatokról szóló 1034/2003. (IV. 24.) Korm. határozat 1. pontjában „a Miniszterelnöki Hivatal kisebbségi ügyekért felelős politikai államtitkára” szövegrész, „a Miniszterelnöki Hivatal nemzet-, kül- és biztonságpolitikáért felelős politikai államtitkára” megfogalmazásra módosul.

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

Melléklet

az 1040/2005. (IV. 29.) Korm. határozathoz

Az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány Alapító Okiratának módosítása

A Kormány az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány Alapító Okirata 3.1.1. pontját a következőkkel egészíti ki:

(E célok megvalósítása érdekében)

„– részt vesz a hazai és külföldi kisebbségekhez tartozók itthon és külföldön történő képzésében és továbbképzésében;”

A Kormány az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány Alapító Okirata 5.1. pontjának első bekezdését a következőkkel egészíti ki:

(A Közalapítvány *kiemelkedően közhasznú szervezet, amely a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 26. §)*

„– c.4. pontjában szabályozott nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés tevékenységeket”
(végzi.)

A Kormány az Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány Alapító Okirata 9. pontjának első bekezdését a következők szerint módosítja:

„9. A Közalapítvány *képvisellete*

A Közalapítvány önálló, általános képviselőre a Kuratórium elnöke jogosult. E képviselői jogát akadályoztatása esetén, írásbeli meghatalmazással dr. Nagy Balázs a Kuratórium tagja gyakorolja.”

A Miniszterelnök határozatai

A Miniszterelnök 35/2005. (IV. 29.) ME határozata

a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkárainak feladatköréről szóló 65/2004. (X. 12.) ME határozat módosításáról

1. A Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkárainak feladatköréről szóló 65/2004. (X. 12.) ME határozat (a továbbiakban: H.) 2.2. d) alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A Tv. 18. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint ki-nevezett politikai államtitkárok közül]

„d) Szabó Vilmos nemzet-, kül- és biztonságpolitikai, továbbá a határon túli magyarok ügyeivel és a Határon Túli Magyarok Hivatalának felügyeletével kapcsolatos, külön szabályozás szerinti,”
(feladatokat lát el.)

2. A H. 2.2. pontja a következő f) alponttal egészül ki:

[A Tv. 18. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint ki-nevezett politikai államtitkárok közül]

„f) dr. Suchman Tamás a Kormánytól kapott megbízás alapján ellátja a Vásárhelyi-terv megvalósításával kapcsolatos kormányzati koordinációt. Emellett a határokon átnyúló vállalkozási tevékenység körében jelentkező fejlesztéspolitikai és egyéb teendők, valamint a tanyavilág villamosítási programja megvalósítására irányuló tevékenység kormányzati koordinációjában való közreműködéssel összefüggő”
(feladatokat lát el.)

3. Ez a határozat a közzététele napján lép hatályba; egyidejűleg a H. 2.1. és 2.3. b) pontja a hatályát veszti.

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

VI. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMEÉNYEK

1992. évi LXIII. törvény

a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról

(A módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva)

(2005. június 1-jétől hatályos szöveg)

Az Országgyűlés – a Magyar Köztársaság Alkotmányában foglaltakkal összhangban – a személyes adatok védel-

mét, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését szolgáló alapvető szabályokról a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § (1) E törvény célja annak biztosítása, hogy – ha e törvényben meghatározott jogszabály kivételt nem tesz – személyes adatával mindenki maga rendelkezzen, és a közérdekű adatokat mindenki megismerhesse.

(2) E törvényben foglaltaktól eltérni csak akkor lehet, ha azt e törvény kifejezetten megengedi.

(3) E törvény szerint megengedett kivételt csak meghatározott adatfajtára és adatkezelőre együttesen lehet megállapítani.

A törvény hatálya

1/A. § (1) E törvény hatálya a Magyar Köztársaság területén folytatott minden olyan adatkezelésre és adatfeldolgozásra kiterjed, amely természetes személy adataira vonatkozik, valamint amely közérdekű adatot vagy közérdekből nyilvános adatot tartalmaz.

(2) E törvényt a teljesen vagy részben automatizált eszközzel, valamint a manuális módon végzett adatkezelésre és adatfeldolgozásra egyaránt alkalmazni kell.

(3) Nem kell alkalmaznia e törvény rendelkezéseit a természetes személynek a kizárólag saját személyes céljait szolgáló adatkezeléseire.

Értelmező rendelkezések

2. § E törvény alkalmazása során:

1. **személyes adat:** bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt – közvetlenül vagy közvetve – név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet;

2. **különleges adat:**

a) a faji eredetre, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdekképviselői szervezeti tagságra,

b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre, a szexuális életre vonatkozó adat, valamint a bűnügyi személyes adat;

3. *bűnügyi személyes adat*: a büntetőeljárás során vagy azt megelőzően a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetőleg a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél, továbbá a büntetés-végrehajtás szervezeténél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adat;

4. *közérdekű adat*: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől;

5. *közérdekből nyilvános adat*: a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli;

6. *hozzájárulás*: az érintett kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez;

7. *tiltakozás*: az érintett nyilatkozata, amellyel személyes adatainak kezelését kifogásolja, és az adatkezelés megszüntetését, illetve a kezelt adatok törlését kéri;

8. *adatkezelő*: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely az adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajtatja;

9. *adatkezelés*: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérnyomat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése is;

10. *adattovábbítás*: ha az adatot meghatározott harmadik személy számára hozzáférhetővé teszik;

11. *nyilvánosságra hozatal*: ha az adatot bárki számára hozzáférhetővé teszik;

12. *adattörlés*: az adatok felismerhetetlenné tétele oly módon, hogy a helyreállításuk többé nem lehetséges;

13. *adatzárolás*: az adatok továbbításának, megismerésének, nyilvánosságra hozatalának, átalakításának, megváltoztatásának, megsemmisítésének, törlésének, összekapcsolásának vagy összehangolásának és felhasználásá-

nak véglegesen vagy meghatározott időre történő lehetetlenné tétele;

14. *adatmegsemmisítés*: az adatok vagy az azokat tartalmazó adathordozó teljes fizikai megsemmisítése;

15. *adatfeldolgozás*: az adatkezelési műveletekhez kapcsolódó technikai feladatok elvégzése, függetlenül a műveletek végrehajtásához alkalmazott módszertől és eszköztől, valamint az alkalmazás helyétől;

16. *adatfeldolgozó*: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely az adatkezelő megbízásából – beleértve a jogszabály rendelkezése alapján történő megbízást is – személyes adatok feldolgozását végzi;

17. *személyesadat-nyilvántartó rendszer (nyilvántartó rendszer)*: személyes adatok bármely strukturált, funkcionálisan vagy földrajzilag centralizált, decentralizált vagy szétszórt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető;

18. *adatállomány*: az egy nyilvántartó rendszerben kezelt adatok összessége;

19. *harmadik személy*: olyan természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely vagy aki nem azonos az érintettel, az adatkezelővel vagy az adatfeldolgozóval;

20. *harmadik ország*: minden olyan ország, amely nem tagja az Európai Gazdasági Térségnek.

II. Fejezet

A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME

Adatkezelés

3. § (1) Személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

(2) Különleges adat akkor kezelhető, ha

a) az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul, vagy

b) a 2. § 2. a) pontjában foglalt adatok esetében, az nemzetközi egyezményen alapul, vagy Alkotmányban biztosított alapvető jog érvényesítése, továbbá a nemzetbiztonság, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében törvény elrendeli,

c) egyéb esetekben azt törvény elrendeli.

(3) Kötelező adatkezelés esetén az adatkezelés célját és feltételeit, a kezelendő adatok körét és megismerhetőségét, az adatkezelés időtartamát, valamint az adatkezelő személyét az adatkezelést elrendelő törvény vagy önkormányzati rendelet határozza meg.

(4) Törvény közérdekből – az adatok körének kifejezett megjelölésével – elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát. Minden egyéb esetben a nyilvánosságra hozatalhoz az érintett hozzájárulása, különleges adat esetében írásbeli hozzájárulása szükséges. Kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg.

(5) Az érintett hozzájárulását megadottnak kell tekinteni az érintett közszereplése során általa közölt vagy a nyilvánosságra hozatal céljából általa átadott adatok tekintetében.

(6) Az érintett kérelmére indult eljárásban a szükséges adatainak kezeléséhez való hozzájárulását vélelmezni kell. Erre a tényre az érintett figyelmét fel kell hívni.

(7) Az érintett a hozzájárulását az adatkezelővel írásban kötött szerződés keretében is megadhatja a szerződésben foglaltak teljesítése céljából. Ebben az esetben a szerződésnek tartalmaznia kell minden olyan információt, amelyet a személyes adatok kezelése szempontjából – e törvény alapján – az érintettnek ismernie kell, így különösen a kezelendő adatok meghatározását, az adatkezelés időtartamát, a felhasználás célját, az adatok továbbítását, adatfeldolgozó igénybevételét. A szerződésnek félreérthetetlen módon tartalmaznia kell, hogy az érintett aláírásával hozzájárul adatainak a szerződésben meghatározottak szerinti kezeléséhez.

(8) Ha az érintett fizikai okból vagy cselekvőképtelensége folytán nem képes hozzájárulását adni adatai kezeléséhez, akkor a saját vagy más személy létfontosságú érdekeinek védelméhez, valamint katasztrófa- vagy szükséghelyzet elhárításához vagy megelőzéséhez szükséges mértékben sor kerülhet személyes adatainak, beleértve különleges adatait is, kezelésére.

4. § A személyes adatok védelméhez fűződő jogot és az érintett személyiségi jogait – ha törvény kivételt nem tesz – az adatkezeléshez fűződő más érdekek, ideértve a közérdekű adatok nyilvánosságát (19. §) is, nem sérthetik.

Adatfeldolgozás

4/A. § (1) Az adatfeldolgozónak a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos jogait és kötelezettségeit e törvény, valamint az adatkezelésre vonatkozó külön törvények keretei között az adatkezelő határozza meg. Az adatkezelési műveletekre vonatkozó utasítások jogszerűségéért az adatkezelő felel.

(2) Az adatfeldolgozó tevékenységi körén belül, illetőleg az adatkezelő által meghatározott keretek között felelős a személyes adatok feldolgozásáért, megváltoztatásáért, törléséért, továbbításáért és nyilvánosságra hozataláért. Az adatfeldolgozó tevékenységének ellátása során más adatfeldolgozót nem vehet igénybe.

(3) Az adatfeldolgozó az adatkezelést érintő érdemi döntést nem hozhat, a tudomására jutott személyes adatokat kizárólag az adatkezelő rendelkezései szerint dolgozhatja fel, saját céljára adatfeldolgozást nem végezhet, továbbá a személyes adatokat az adatkezelő rendelkezései szerint köteles tárolni és megőrizni.

(4) Az adatfeldolgozásra vonatkozó megbízási szerződést írásba kell foglalni. Az adatfeldolgozásra nem adható megbízási olyan vállalkozásnak, amely a feldolgozandó személyes adatokat felhasználó üzleti tevékenységben érdekelt.

(5)¹

(6) E törvényben foglaltakat kell alkalmazni, ha az Európai Unió területén kívül személyes adatok kezelését folytató adatkezelő az adatfeldolgozással a Magyar Köztársaság területén székhellyel, telephellyel (fiókteleppel) vagy lakóhellyel (tartózkodási hellyel) rendelkező adatfeldolgozót bíz meg, vagy itt lévő eszközt használ fel, kivéve, ha ez az eszköz csak az Európai Unió területén átmenő adatforgalom célját szolgálja. Az ilyen adatkezelőnek ki kell jelölnie egy képviselőt a Magyar Köztársaság területén.

Az adatkezelés célhoz kötöttsége

5. § (1) Személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie e célnak.

(2) Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

(3) Kötelező adatszolgáltatáson alapuló adatkezelést közérdekből lehet elrendelni.

(4) A személyes adatot – akár az érintett hozzájárulásával, akár jogszabály alapján – különösen akkor lehet kezelni, ha ez közérdekű feladat vagy az adatkezelő törvényi kötelezettségének teljesítéséhez, az adatkezelő vagy az adatátvevő harmadik személy hivatalos feladatának gyakorlásához, az érintett létfontosságú érdekeinek védelméhez, az érintett és az adatkezelő között létrejött szerződés teljesítéséhez, az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítéséhez, társadalmi szervezetek jogszerű működéséhez szükséges.

(5) Kizárólag állami vagy önkormányzati szerv kezelheti az állam bűnüldözési és bűnmegelőzési, valamint igazgatási és igazságszolgáltatási feladatainak ellátása céljából kezelt bűnügyi személyes adatokat, illetve a szabálysértési, a polgári peres és nemperes ügyekre vonatkozó adatokat tartalmazó adatállományokat.

¹ Hatályon kívül helyezve.

6. § (1) Az érintettel az adat felvétele előtt közölni kell, hogy az adatszolgáltatás önkéntes vagy kötelező. Kötelező adatszolgáltatás esetén meg kell jelölni az adatkezelést elrendelő jogszabályt is.

(2) Az érintettet – egyértelműen és részletesen – tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, így különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire is.

(3) Az adatkezelésről való tájékoztatás megtörténik azzal is, hogy jogszabály rendelkezik a már létező adatkezelésből továbbítással vagy összekapcsolással az adat felvételéről.

(4) A tájékoztatás – különösen statisztikai vagy tudományos (ideértve a történelmi kutatásokat is) célú adatkezelés esetén – megtörténhet az adatgyűjtés tényének, az érintettek körének, az adatgyűjtés céljának, az adatkezelés időtartamának és az adatok megismerhetőségének mindenki számára hozzáférhető módon történő nyilvánosságra hozatalával, ha az egyénre szóló tájékoztatás lehetetlen vagy aránytalan költséggel járna.

Az adatok minősége

7. § (1) A kezelt személyes adatoknak meg kell felelniük az alábbi követelményeknek:

- a) felvételük és kezelésük tisztességes és törvényes;
- b) pontosak, teljesek és ha szükséges időszerűek;
- c) tárolásuk módja alkalmas arra, hogy az érintettet csak a tárolás céljához szükséges ideig lehessen azonosítani.

(2) Korlátozás nélkül használható, általános és egységes személyazonosító jel alkalmazása tilos.

Adattovábbítás, az adatkezelések összekapcsolása

8. § (1) A személyes adatok akkor továbbíthatók, valamint a különböző adatkezelések akkor kapcsolhatók össze, ha az érintett ahhoz hozzájárult, vagy törvény azt megengedi, és ha az adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesülnek.

(2) Az (1) bekezdést kell alkalmazni az ugyanazon adatkezelő, valamint az állami és az önkormányzati szervek által kezelt adatok összekapcsolására is.

Adattovábbítás külföldre

9. § (1) Személyes adat (beleértve a különleges adatot is) az országból – az adathordozótól vagy az adatátvitel

módjától függetlenül – harmadik országban lévő adatkezelő vagy adatfeldolgozó részére akkor továbbítható, ha

- a) ahhoz az érintett kifejezetten hozzájárult, vagy
- b) azt törvény lehetővé teszi, és a harmadik országban az átadott adatok kezelése, illetőleg feldolgozása során biztosított a személyes adatok megfelelő szintű védelme.

(2) A személyes adatok megfelelő szintű védelme akkor biztosított, ha

- a) az Európai Közösségek Bizottsága – külön törvényben meghatározott jogi aktus alapján – megállapítja, hogy a harmadik ország megfelelő szintű védelmet nyújt,

- b) a harmadik ország és a Magyar Köztársaság között az érintetteknek a 11. § szerinti jogai érvényesítésére, a jogorvoslati jog biztosítására, valamint az adatkezelés, illetve az adatfeldolgozás független ellenőrzésére vonatkozó garanciális szabályokat tartalmazó nemzetközi szerződés van hatályban, vagy

- c) a harmadik országbeli adatkezelő vagy adatfeldolgozó az adatkezelés vagy adatfeldolgozás szabályainak ismertetésével igazolja, hogy az adatkezelés vagy adatfeldolgozás során megfelelő szinten biztosítja a személyes adatok védelmét, az érintettek jogait és azok érvényesítését, különösen, ha az adatkezelést vagy az adatfeldolgozást az Európai Unió Bizottsága külön törvényben meghatározott jogi aktusának megfelelően végzi.

(3) Személyes adatok nemzetközi jogsegélyegyezmény végrehajtása érdekében, az egyezményben meghatározott célból és tartalommal továbbíthatók harmadik országba.

(4) Az Európai Gazdasági Térség tagállamaiba irányuló adattovábbítást úgy kell tekinteni, mintha a Magyar Köztársaság területén belüli adattovábbításra kerülne sor.

Automatizált egyedi döntés

9/A. § (1) Kizárólag számítástechnikai eszközzel végrehajtott automatizált adatfeldolgozással az érintett személyes jellemzőinek értékelésére csak akkor kerülhet sor, ha ahhoz kifejezetten hozzájárult, vagy azt törvény lehetővé teszi. Az érintettnek álláspontja kifejtésére lehetőséget kell biztosítani.

(2) Az automatizált adatfeldolgozás esetén az érintettet – kérelmére – tájékoztatni kell az alkalmazott matematikai módszerről és annak lényegéről.

Adatbiztonság

10. § (1) Az adatkezelő, illetőleg tevékenységi körében az adatfeldolgozó köteles gondoskodni az adatok biztonságáról, köteles továbbá megtenni azokat a technikai és szervezési intézkedéseket és kialakítani azokat az eljárási szabályokat, amelyek e törvény, valamint az egyéb adat- és titokvédelmi szabályok érvényre juttatásához szükségesek.

(2) Az adatokat védeni kell különösen a jogosulatlan hozzáférés, megváltoztatás, továbbítás, nyilvánosságra hozatal, törlés vagy megsemmisítés, valamint a véletlen megsemmisülés és sérülés ellen. A személyes adatok technikai védelmének biztosítása érdekében külön védelmi intézkedéseket kell tennie az adatkezelőnek, az adatfeldolgozónak, illetőleg a távközlési vagy informatikai eszköz üzemeltetőjének, ha a személyes adatok továbbítása hálózaton vagy egyéb informatikai eszköz útján történik.

Az érintettek jogai és érvényesítésük

11. § (1) Az érintett

a) tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről (12. és 13. §), valamint

b) kérheti személyes adatainak helyesbítését, illetve – a jogszabályban elrendelt adatkezelések kivételével – törlését (14–16. §).

(2) Az adatvédelmi nyilvántartásba [28. § (1) bek.] bárki betekinthez, az abban foglaltakról feljegyzést készíthet és kivonatot kérhet. A kivonatért díjat kell fizetni.

12. § (1) Az érintett kérelmére az adatkezelő tájékoztatást ad az általa kezelt, illetőleg az általa megbízott feldolgozó által feldolgozott adatairól, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról időtartamáról, az adatfeldolgozó nevéről, címéről (székhelyéről) és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, továbbá arról, hogy kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat. Az adattovábbításra vonatkozó nyilvántartás – és ennek alapján a tájékoztatási kötelezettség – időtartamát az adatkezelést szabályozó jogszabály korlátozhatja. A korlátozás időtartama személyes adatok esetében öt évnél, különleges adatok esetében pedig húsz évnél rövidebb nem lehet.

(2) Az adatkezelő köteles a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 30 napon belül írásban, közérthető formában megadni a tájékoztatást.

(3) A (2) bekezdésben foglalt tájékoztatás ingyenes, ha a tájékoztatást kérő a folyó évben azonos területre vonatkozó tájékoztatási kérelmet az adatkezelőhöz még nem nyújtott be. Egyéb esetekben költségtérítést állapítható meg. A már megfizetett költségtérítést vissza kell téríteni, ha az adatokat jogellenesen kezelték, vagy a tájékoztatás kérése helyesbítéshez vezetett.

13. § (1) Az érintett tájékoztatását az adatkezelő csak akkor tagadhatja meg, ha azt a 16. §-ban meghatározott esetekben a törvény lehetővé teszi.

(2) Az adatkezelő köteles az érintettel a felvilágosítás megtagadásának indokát közölni.

(3) Az elutasított kérelmekről az adatkezelő az adatvédelmi biztost évente értesíti.

14. § (1) A valóságnak meg nem felelő személyes adatot az adatkezelő helyesbíteni köteles.

(2) A személyes adatot törölni kell, ha

a) kezelése jogellenes;

b) az érintett – a 11. § (1) bekezdésének b) pontjában foglaltak szerint – kéri;

c) az hiányos vagy téves – és ez az állapot jogszerűen nem korrigálható –, feltéve, hogy a törlést törvény nem zárja ki;

d) az adatkezelés célja megszűnt, vagy az adatok tárolásának törvényben meghatározott határideje lejárt;

e) azt a bíróság vagy az adatvédelmi biztos elrendelte.

(3) A törlési kötelezettség – jogellenes adatkezelés kivételével – nem vonatkozik azon személyes adatra, amelynek adathordozóját a levéltári anyag védelmére vonatkozó jogszabály értelmében levéltári őrizetbe kell adni.

15. § A helyesbítésről és a törlésről az érintettet, továbbá mindazokat értesíteni kell, akiknek korábban az adatot adatkezelés céljára továbbították. Az értesítés mellőzhető, ha ez az adatkezelés céljára való tekintettel az érintett jogos érdekét nem sérti.

16. § Az érintett jogait (11–15. §) törvény korlátozhatja az állam külső és belső biztonsága, így a honvédelem, a nemzetbiztonság, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében, továbbá állami vagy önkormányzati gazdasági vagy pénzügyi érdekből, illetve az Európai Unió jelentős gazdasági vagy pénzügyi érdekből, valamint a foglalkozások gyakorlásával összefüggő fegyelmi és etikai vétségek, a munkajogi és munkavédelmi kötelezettségszegések megelőzése és feltárása céljából – beleértve minden esetben az ellenőrzést és a felügyeletet is –, továbbá az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében.

Tiltakozási jog

16/A. § (1) Az érintett tiltakozhat személyes adatának kezelése ellen, ha

a) a személyes adatok kezelése (továbbítása) kizárólag az adatkezelő vagy az adatátvevő jogának vagy jogos érdekének érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha az adatkezelést törvény rendelte el;

b) a személyes adat felhasználása vagy továbbítása közvetlen üzletszerzés, közvélemény-kutatás vagy tudományos kutatás céljára történik;

c) a tiltakozás jogának gyakorlását egyébként törvény lehetővé teszi.

(2) Az adatkezelő – az adatkezelés egyidejű felfüggesztésével – a tiltakozást köteles a kérelem benyújtásától számított legrövidebb időn belül, de legfeljebb 15 nap alatt megvizsgálni, és annak eredményéről a kérelmezőt írásban tájékoztatni. Amennyiben a tiltakozás indokolt, az adatkezelő köteles az adatkezelést – beleértve a további

adatfelvételt és adattovábbítást is – megszüntetni és az adatokat zárolni, valamint a tiltakozásról, illetőleg az annak alapján tett intézkedésekről értesíteni mindazokat, akik részére a tiltakozással érintett személyes adatot korábban továbbította, és akik kötelesek intézkedni a tiltakozási jog érvényesítése érdekében.

(3) Amennyiben az érintett az adatkezelőnek a (2) bekezdés alapján meghozott döntésével nem ért egyet, az ellen – annak közlésétől számított 30 napon belül – e törvény szerint bírósághoz fordulhat.

(4) Ha az adatátvevő törvényes jogának érvényesítéséhez szükséges adatokat az érintett tiltakozása miatt nem kapja meg, a (2) bekezdés alapján történő értesítés közlésétől számított 15 napon belül, az adatokhoz való hozzájutás érdekében – e törvény szerint – bírósághoz fordulhat az adatkezelő ellen. Az adatkezelő az érintettet is perbe hívhatja.

(5) Ha a bíróság az adatátvevő kérelmét elutasítja, az adatkezelő köteles az érintett személyes adatát az ítélet közlésétől számított 3 napon belül törölni. Az adatkezelő köteles az adatokat akkor is törölni, ha az adatátvevő a (4) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem fordul bírósághoz.

(6) Az adatkezelő az érintett adatát nem törölheti, ha az adatkezelést törvény rendelte el. Az adat azonban nem továbbítható az adatátvevő részére, ha az adatkezelő egyetértett a tiltakozással, illetőleg a bíróság a tiltakozás jogosságát megállapította.

Bírósági jogérvényesítés

17. § (1) Az érintett a jogainak megsértése esetén, valamint a 16/A. § (4) bekezdésében meghatározott személy, az adatkezelő ellen bírósághoz fordulhat. A bíróság az ügyben soron kívül jár el.

(2) Azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani.

(3) A perre az adatkezelő székhelye (lakóhelye) szerinti bíróság az illetékes. A per – az érintett választása szerint – az érintett lakóhelye (tartózkodási helye) szerinti bíróság előtt is megindítható. A perben fél lehet az is, akinek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(4) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, az adatkezelőt a tájékoztatás megadására, az adat helyesbítésére, törlésére, az automatizált egyedi döntés megsemmisítésére, az érintett tiltakozási jogának figyelembevételére, illetve a 16/A. § (4) bekezdésében meghatározott személy által kért adat kiadására kötelezi.

(5) A bíróság elrendelheti ítéletének – az adatkezelő azonosító adatainak közzétételével történő – nyilvánosságra hozatalát, ha azt az adatvédelem érdekei és nagyobb számú érintett e törvényben védett jogai megkövetelik.

Kártérítés

18. § (1) Az adatkezelő az érintett adatainak jogellenes kezelésével vagy a technikai adatvédelem követelményeinek megszegésével másnak okozott kárt köteles megtéríteni. Az érintettel szemben az adatkezelő felel az adatfeldolgozó által okozott kárért is. Az adatkezelő mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt az adatkezelés körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.

(2) Nem kell megtéríteni a kárt annyiban, amennyiben az a károsult szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásából származott.

III. Fejezet

A KÖZÉRDEKŰ ADATOK NYILVÁNOSSÁGA

19. § (1) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy (a továbbiakban együtt: szerv) a feladatkörébe tartozó ügyekben – így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan – köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szervek rendszeresen elektronikusan vagy más módon közzéteszik, továbbá erre irányuló igény esetén a 20. § rendelkezései szerint hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb – így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó – adatokat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja.

(3) Az (1) bekezdésben említetteknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve, ha az adatot törvény alapján az arra jogosult szerv állam- vagy szolgálati titokká nyilvánította, illetve ha az nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség alapján minősített adat, továbbá, ha a közérdekű adatok nyilvánosságához való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény

- a) honvédelmi,
- b) nemzetbiztonsági,
- c) bűnüldözési vagy bűnmegelőzési,
- d) központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből,

e) külügyi kapcsolatokra, nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokra,

f) bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásra tekintettel

korlátozza.

(4) Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat az (1) bekezdésben meghatározott szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata. Ezen adatok megismerésére e törvénynek a közérdeklő adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) Ha törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat a jogszabály vagy állami, illetőleg helyi önkormányzati szervvel kötött szerződés alapján kötelezően igénybe veendő vagy más módon ki nem elégíthető szolgáltatást nyújtó szervek vagy személyek kezelésében levő, e tevékenységeikre vonatkozó, személyes adatnak nem minősülő adat.

(6) A közérdeklő adatok megismerésével és nyilvánosságával összefüggésben az üzleti titok megismerésére a Polgári Törvénykönyvben foglaltak az irányadók.

(7) A közérdeklő adatok nyilvánosságát korlátozhatja továbbá az Európai Unió jogszabálya az Európai Unió jelentős pénzügy- vagy gazdaságpolitikai érdekére tekintettel, beleértve a monetáris, a költségvetési és az adópolitikai érdeket is.

19/A. § (1) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését – a 19. § (1) bekezdésében foglaltakat mérlegelve – az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti.

(2) A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény – az (1) bekezdésben meghatározott időtartamon belül – a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat megismerése a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné.

(3) Jogszabály egyes adatok megismerhetőségének korlátozására az (1) bekezdésben meghatározottnál rövidebb időtartamot állapíthat meg.

20. § (1) A közérdeklő adat megismerése iránt bárki – szóban, írásban vagy elektronikus úton – igényt nyújthat be.

(2) A közérdeklő adat megismerésére irányuló igénynek az adatot kezelő szerv az igény tudomására jutását követő

legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget.

(3) Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy dokumentumrészről, annak tárolási módjától függetlenül az igénylő másolatot kaphat. Az adatot kezelő szerv kizárólag a másolat készítéséért – legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – állapíthat meg költségtérítést, amelynek összegét az igénylő kérésére előre közölni kell.

(4) Ha a közérdeklő adatot tartalmazó dokumentum az igénylő által meg nem ismerhető adatot is tartalmaz, a másolaton a meg nem ismerhető adatot felismerhetetlenné kell tenni.

(5) Az adatigénylésnek közérthető formában és – amennyiben az aránytalan költséggel nem jár – az igénylő által kívánt technikai eszközzel, illetve módon kell eleget tenni. Az adatigénylést nem lehet elutasítani arra való hivatkozással, hogy annak közérthető formában nem lehet eleget tenni.

(6) Az igény teljesítésének megtagadásáról, annak indokaival együtt, 8 napon belül írásban vagy – amennyiben az igényben elektronikus levelezési címét közölte – elektronikus úton értesíteni kell az igénylőt.

(7) A közérdeklő adat megismerése iránti igény teljesítése nem tagadható meg azért, mert a nem magyar anyanyelvű igénylő az igényét anyanyelvén vagy az általa értett más nyelven fogalmazza meg.

(8) Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerveknek a közérdeklő adatok megismerésére irányuló igények teljesítésének rendjét rögzítő szabályzatot kell készíteniük.

(9) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott szervek évente értesítik az adatvédelmi biztost az elutasított igényekről, valamint az elutasítások indokairól.

21. § (1) Ha a közérdeklő adatra vonatkozó igényét nem teljesítik, az igénylő a bírósághoz fordulhat.

(2) A megtagadás jogszerűségét és megalapozottságát az adatot kezelő szerv köteles bizonyítani.

(3) A pert a megtagadás közlésétől, illetve ennek elmaradása esetén a 20. § (2) bekezdésében meghatározott határidő eredménytelen elteltétől számított 30 napon belül az ellen a szerv ellen kell megindítani, amely a kért felvilágosítást megtagadta.

(4) A perben fél lehet az is, akinek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(5) Az egész országra kiterjedő hatáskörű szerv ellen indult per a megyei (fővárosi) bíróság hatáskörébe tartozik. A helyi bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság, Budapesten a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el. A bíróság illetékességét

az adatközlést nem teljesítő szerv székhelye (működési helye) alapítja meg.

(6) A bíróság soron kívül jár el.

(7) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, határozatában az adatkezelő szervet a kért közérdekű adat közlésére kötelezi.

21/A. § (1) A 19. § (1) bekezdésében meghatározott szervek a közzétett adatok megismerését személyazonosító adatok közléséhez nem köthetik. Az elektronikusan közzétett közérdekű adatokhoz történő hozzáférés biztosításához személyes adat csak annyiban kezelhető, amennyiben az technikailag elengedhetetlenül szükséges; a személyes adatokat ezt követően haladéktalanul törölni kell.

(2) Igénylés alapján történő adatszolgáltatás esetén az adatigénylő személyazonosító adatai csak annyiban kezelhetők, amennyiben az az igény teljesítéséhez – beleértve az esetleges költségek megfizetését is – elengedhetetlenül szükséges. Az igény teljesítését, illetőleg a költségek megfizetését követően az igénylő személyes adatait haladéktalanul törölni kell.

(3) Törvény az (1) és (2) bekezdésben meghatározottaktól eltérően rendelkezhet.

22. § E fejezet rendelkezései nem alkalmazhatók a közhitelű nyilvántartásból történő – külön törvényben szabályozott – adatszolgáltatásra.

IV. Fejezet

AZ ADATVÉDELMI BIZTOS ÉS AZ ADATVÉDELMI NYILVÁNTARTÁS

Adatvédelmi biztos

23. § (1) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához való alkotmányos jog védelme érdekében az Országgyűlés adatvédelmi biztost választ azok közül az egyetemi végzettségű, büntetlen előéletű, kiemelkedő tudású elméleti vagy legalább 10 évi szakmai gyakorlattal rendelkező magyar állampolgárok közül, akik az adatvédelmet érintő eljárások lefolytatásában, felügyeletében vagy tudományos elméletében jelentős tapasztalatokkal rendelkeznek és köztisztviselőnek örvendenek.

(2) Az adatvédelmi biztosra – e törvényben foglalt eltérésekkel – az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

24. § Az adatvédelmi biztos

a) bejelentés alapján vagy – ha az adott ügyben bírósági eljárás nincs folyamatban – hivatalból ellenőrzi e tör-

vény és az adatkezelésre vonatkozó más jogszabályok megtartását;

b) kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket;

c) gondoskodik az adatvédelmi nyilvántartás vezetéséről;

d) elősegíti a személyes adatok kezelésére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó törvényi rendelkezések egységes alkalmazását;

e) feladatkörében általános jelleggel, valamint meghatározott adatkezelő részére ajánlást bocsáthat ki;

f) véleményezési jogot gyakorol az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv tevékenységével kapcsolatosan külön törvényben meghatározottak szerint közzéteendő adatokra vonatkozó különös, illetőleg egyedi közzétételi listák tekintetében;

g) külön törvényben meghatározott szervekkel vagy személyekkel együttműködve képviseli a Magyar Köztársaságot az Európai Unió közös adatvédelmi felügyelő testületeiben;

h) gyakorolja és ellátja az e törvényben meghatározott hatásköröket és feladatokat.

24/A. § (1) Az adatvédelmi biztos eljárására és intézkedéseire az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) rendelkezéseit az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az adatvédelmi biztos eljárására az Obtv. 16. § (1) és (2) bekezdését, 17. § (3) és (4) bekezdését, 18. § (1), (6) és (8) bekezdését nem kell alkalmazni.

25. § (1) Az adatvédelmi biztos figyelemmel kíséri a személyes adatok védelmének, a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok nyilvánossága érvényesülésének feltételeit. Javaslatot tesz az adatkezelést, a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok nyilvánosságot érintő jogszabályok megalkotására, illetve módosítására, véleményezi az ilyen jogszabályok tervezetét. Kezdeményezheti az államtitokkörben, valamint a szolgálati titokkörben meghatározott adatfajták szűkítését vagy bővítését.

(2) Az adatvédelmi biztos a jogellenes adatkezelés észlelése esetén az adatkezelőt az adatkezelés megszüntetésére szólítja fel. Az adatkezelő haladéktalanul köteles megtenni a szükséges intézkedéseket, és erről 30 napon belül írásban tájékoztatni az adatvédelmi biztost.

(3) Az adatvédelmi biztos tájékoztathatja a nyilvánosságot eljárásának megindításáról, a jogellenes adatkezelés (adatifeldolgozás) tényéről, az adatkezelő (adatifeldolgozó) személyéről és a kezelt adatok köréről, valamint az általa kezdeményezett intézkedésekről, meghozott határozatokról.

(4) Ha az adatkezelő vagy adatifeldolgozó a személyes adatok jogellenes kezelését (feldolgozását) nem szünteti

meg, az adatvédelmi biztos határozatban elrendelheti a jogosulatlanul kezelt adatok zárolását, törlését vagy megsemmisítését, megtilthatja a jogosulatlan adatkezelést vagy adatfeldolgozást, továbbá felfüggesztheti az adatok külföldre továbbítását. A határozat ellen közigazgatási úton jogorvoslatnak nincs helye.

(5) Az adatkezelő, az adatfeldolgozó vagy az adatkezeléssel érintett személy az adatvédelmi biztos (4) bekezdés szerinti határozatának felülvizsgálatát – annak kézhezvételét követő 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a bíróságtól, amely a felülvizsgálat során a polgári perrendtartásról szóló törvénynek a közigazgatási perekre vonatkozó szabályai szerint jár el. A bíróság jogerős döntéséig a vitatott adatkezeléssel érintett adatok nem törölhetők, illetve nem semmisíthetők meg, az adatok kezelését azonban az adatvédelmi biztos határozatának kézhezvételekor fel kell függeszteni és az adatokat zárolni kell.

26. § (1) Az adatvédelmi biztos a feladatai ellátása során az adatkezelőtől minden olyan kérdésben felvilágosítást kérhet, az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatkezelést megismerhet, amely személyes adatokkal, közérdekű adatokkal vagy közérdekből nyilvános adatokkal összefügg.

(2) Az adatvédelmi biztos minden olyan helyiségbe beléphet, ahol adatkezelés folyik.

(3) Az adatkezelő köteles a részére kibocsátott ajánlásra harminc napon belül érdemben válaszolni.

(4) Az államtitok és szolgálati titok az adatvédelmi biztost e §-ban szabályozott jogainak gyakorlásában nem akadályozhatja, de a titok megtartására vonatkozó rendelkezések rá nézve is kötelezőek. Az államtitkot vagy a szolgálati titkot érintő adatkezelés esetén az adatvédelmi biztos jogait csak személyesen, vagy az általa kezdeményezett nemzetbiztonsági ellenőrzésen átesett munkatársai útján gyakorolhatja.

(5) Ha az adatvédelmi biztos eljárása során az adat minősítését – a nemzetközi szerződés alapján keletkezett minősített adatok kivételével – indokolatlannak tartja, a minősítőt annak megváltoztatására vagy a minősítés megszüntetésére szólítja fel. A felszólítás megalapozatlanságának megállapítása iránt a minősítő 30 napon belül a Fővárosi Bírósághoz fordulhat. A bíróság az ügyben zárt tárgyaláson soron kívül jár el.

27. § (1) Bárki az adatvédelmi biztoshoz fordulhat, ha véleménye szerint személyes adatainak kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte, vagy annak közvetlen veszélye fennáll, kivéve ha az adott ügyben bírósági eljárás van folyamatban.

(2) Az adatvédelmi biztoshoz tett bejelentése miatt senkit sem érhet hátrány. A bejelentőt a közérdekű bejelentővel azonos védelem illeti meg.

Adatvédelmi nyilvántartás

28. § (1) A személyes adatokat kezelő adatkezelő köteles e tevékenysége megkezdése előtt az adatvédelmi biztosnak nyilvántartásba vétel végett bejelenteni

- a) az adatkezelés célját;
- b) az adatok fajtáját és kezelésük jogalapját;
- c) az érintettek körét;
- d) az adatok forrását;
- e) a továbbított adatok fajtáját, címzettjét és a továbbítás jogalapját;
- f) az egyes adatfajták törlési határidejét;
- g) az adatkezelő, valamint az adatfeldolgozó nevét és címét (székhelyét), a tényleges adatkezelés, illetve az adatfeldolgozás helyét és az adatfeldolgozónak az adatkezeléssel összefüggő tevékenységét;
- h) a belső adatvédelmi felelős nevét és elérhetőségi adatait.

(2) A jogszabályban elrendelt adatkezelést a szabályozás tárgya szerint illetékes miniszter, országos hatáskörű szerv vezetője, illetőleg a polgármester, főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke köteles bejelenteni a jogszabály hatálybalépését követő 15 napon belül.

(3) A nemzetbiztonsági szervek az adatkezelésük célját és jogalapját jelentik be.

29. § (1) Az adatkezelő az első nyilvántartásba vételkor nyilvántartási számot kap. A nyilvántartási számot az adatok minden továbbításánál, nyilvánosságra hozásánál és az érintettnek való kiadásakor fel kell tüntetni.

(2) A 28. § (1) bekezdésében felsorolt adatok megváltozását 8 napon belül be kell jelenteni az adatvédelmi biztosnak, és a nyilvántartást megfelelően módosítani kell.

30. § Nem kell bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba azt az adatkezelést, amely

- a) az adatkezelővel munkaviszonyban, tagsági, tanulói viszonyban, ügyfélkapcsolatban álló személyek adatait tartalmazza;
- b) egyház, vallásfelekezet, vallási közösség belső szabályai szerint történik;
- c) az egészségügyi ellátásban kezelt személy betegsége, egészségi állapotára vonatkozó személyes adatokat tartalmaz, gyógykezelés vagy az egészség megőrzése, társadalombiztosítási igény érvényesítése céljából;
- d) az érintett anyagi és egyéb szociális támogatását célzó és nyilvántartó adatokat tartalmaz;

e) a hatósági, az ügyészségi és a bírósági eljárás által érintett személyeknek az eljárás lefolytatásával kapcsolatos személyes adatait tartalmazza;

f) a hivatalos statisztika célját szolgáló személyes adatokat tartalmaz, feltéve hogy – külön törvényben meghatározottak szerint – az adatok személlyel való kapcsolatának megállapítását véglegesen lehetetlenné teszik;

g) a sajtótörvény hatálya alá tartozó társaságok és szervezetek olyan adatait tartalmazza, amelyek kizárólag saját tájékoztatási tevékenységüket szolgálják;

h) a tudományos kutatás céljait szolgálja, ha az adatokat nem hozzák nyilvánosságra;

i) az adatkezelőtől levéltári kezelésbe került át;

j) a természetes személy saját célját szolgálja.

Előzetes ellenőrzés

31. § (1) Az adatvédelmi biztos a nyilvántartásba vételt megelőzően előzetes ellenőrzést végezhet.

(2) Új adatállomány feldolgozását vagy új adatfeldolgozási technológia alkalmazását megelőzően az adatvédelmi biztos előzetes ellenőrzést végezhet a következő adatkezeléseket végző adatkezelőknél:

a) országos hatósági, munkaügyi és bűnügyi adatállományok;

b) pénzügyi szervezetek és közüzemi szolgáltatók ügyfelekre vonatkozó adatkezelései;

c) távközlési szolgáltatóknak a szolgáltatást igénybe vevőkre vonatkozó adatkezelései;

d) külön törvényben meghatározott egyedi statisztikai adatokat tartalmazó adatállományok.

(3) Az adatkezelőnek az új adatállomány feldolgozására vagy az új adatfeldolgozási technológia alkalmazására irányuló szándékát a tevékenység megkezdését megelőzően 30 nappal be kell jelentenie az adatvédelmi biztosnak. Az adatvédelmi biztos az előzetes ellenőrzésre vonatkozó igényét a bejelentéstől számított 8 napon belül köteles jelezni az adatkezelőnek, és az ellenőrzést 30 napon belül köteles elvégezni. Az adatkezelő a feldolgozást csak az adatvédelmi biztos előzetes ellenőrzésének befejezése után kezdheti meg.

(4) Az ellenőrzés alapján az adatvédelmi biztos a kezelendő adatok körének, illetőleg az adatfeldolgozás módszerének megváltoztatására hívhatja fel az adatkezelőt. Ha az adatvédelmi biztos az adatkezelést elrendelő jogszabályt kifogásolja, ajánlást tehet a jogszabály módosítására.

Belső adatvédelmi felelős és adatvédelmi szabályzat

31/A. § (1) Az adatkezelő, illetőleg az adatfeldolgozó szervezetén belül, közvetlenül a szerv vezetőjének felügyelete alá tartozó – jogi, közigazgatási, számítástechni-

kai vagy ezeknek megfelelő, felsőfokú végzettséggel rendelkező – belső adatvédelmi felelőst kell kinevezni vagy megbízni:

a) az országos hatósági, munkaügyi vagy bűnügyi adatállományt kezelő, illetőleg feldolgozó adatkezelőnél és adatfeldolgozónál;

b) a pénzügyi szervezetnél;

c) a távközlési és közüzemi szolgáltatónál.

(2) A belső adatvédelmi felelős:

a) közreműködik, illetőleg segítséget nyújt az adatkezeléssel összefüggő döntések meghozatalában, valamint az érintettek jogainak biztosításában;

b) ellenőrzi e törvény és az adatkezelésre vonatkozó más jogszabályok, valamint a belső adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatok rendelkezéseinek és az adatbiztonsági követelményeknek a megtartását;

c) kivizsgálja a hozzá érkezett bejelentéseket, és jogosulatlan adatkezelés észlelése esetén annak megszüntetésére hívja fel az adatkezelőt vagy az adatfeldolgozót;

d) elkészíti a belső adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatot;

e) vezeti a belső adatvédelmi nyilvántartást;

f) gondoskodik az adatvédelmi ismeretek oktatásáról.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott adatkezelőknek, valamint – az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentési kötelezettség alá nem eső adatkezelők kivételével – egyéb állami és önkormányzati adatkezelőknek, e törvény végrehajtása érdekében, adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatot kell készíteniük.

V. Fejezet

KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK

Személyes adatok feldolgozása és felhasználása kutatóintézetben

32. § (1) Tudományos kutatás céljára felvett vagy tárolt személyes adat csak tudományos kutatás céljára használható fel.

(2) A személyes adatot – mihelyt a kutatási cél megengedi – anonimizálni kell. Addig is külön kell tárolni azokat az adatokat, amelyek meghatározott vagy meghatározható természetes személy azonosítására alkalmasak. Ezek az adatok egyéb adatokkal csak akkor kapcsolhatók össze, ha az kutatás céljára szükséges.

(3) A tudományos kutatást végző szerv vagy személy személyes adatot csak akkor hozhat nyilvánosságra, ha

a) az érintett abba beleegyezett, vagy

b) az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges.

Személyes adatok felhasználása statisztikai célra

32/A. § (1) A statisztikai célra felvett, átvett vagy feldolgozott személyes adatok csak statisztikai célra használhatók fel. A külön törvény szerinti egyedi statisztikai adatok – beleértve a személyes adatokat is – a statisztikai céltól eltérő célra semmilyen módon vagy jogcímen nem adhatók és vehetők át, a külön törvény szerinti levéltári kutatás kivételével nem dolgozhatók fel, továbbá nem hozhatók nyilvánosságra.

(2) A személyes adatok statisztikai célra történő kezelésének részletes szabályait külön törvény határozza meg.

VI. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK*Módosuló jogszabályok***33. §²**

² A rendelkezés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 83. § (1) bekezdését állapította meg.

Hatálybalépés

33/A. § Ez a törvény a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

34. § (1) Ez a törvény – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő 6. hónap első napján lép hatályba.

(2) A törvény III. fejezete (19–22. §) a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

(3) A törvény IV. fejezete (23–31. §) az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvény hatálybalépésével egyidejűleg lép hatályba.

35. §³**36. §⁴**

37. § Felhatalmazást kap a pénzügyminiszter, hogy a 11. § (2) bekezdése szerinti díjat, illetőleg a díj kezelésére vonatkozó részletes szabályokat rendeletben megállapítsa.

³ Hatályon kívül helyezve.

⁴ Hatályon kívül helyezve.

A Magyar Demokrata Fórum 2004. évi pénzügyi beszámolója

Ezer forintban

Bevételek

1. Tagdíjak	5 929
2. Állami költségvetésből származó támogatás	284 100
3. Képviselőcsoportnak nyújtott állami támogatás	–
4. Egyéb hozzájárulások, adományok	9 226
4.1. Jogi személyektől	1 006
4.1.1. Belföldiektől	1 006
4.1.2. Külföldiektől	–
4.2. Jogi személynek nem minősülő gazdasági társaságoktól	2 254
4.2.1. Belföldiektől	–
– Pelikán Alapítvány 2000	2 254
4.2.2. Külföldiektől	–
4.3. Magánszemélyektől	5 966
4.3.1. Belföldiektől	5 966
4.3.2. Külföldiektől	–
5. A párt által alapított vállalat és kft. nyereségéből származó bevételek	–
6. Egyéb bevételek	7 782
Összes bevétel a gazdasági évben:	307 037

Kiadások

1. Támogatás a párt országgyűlési csoportja számára	–
2. Támogatás egyéb szervezeteknek	238
3. Vállalkozások alapítására fordított összeg	–
4. Működési kiadások	179 472
5. Eszközbeszerzések	10 265
6. Politikai tevékenység kiadásai	184 128
7. Egyéb kiadások	12 168
Összes kiadás a gazdasági évben:	386 271

Dr. Dávid Ibolya s. k.,
a Magyar Demokrata Fórum elnöke

Összefogás Magyarországért Centrum Párt 2004. évi pénzügyi beszámolója

Ezer forintban

Bevételek

1. Tagdíjak	0
2. Állami költségvetésből származó támogatás	69 400
3. Képviselőcsoportnak nyújtott állami támogatás	0
4. Egyéb hozzájárulások, adományok	0
4.1. Jogi személyektől	0
4.1.1. Belföldiektől (500 000 Ft feletti)	0
4.1.2. Külföldiektől (100 000 Ft feletti)	0
4.2. Jogi személynek nem minősülő gazdasági társaságtól	0
4.2.1. Belföldiektől (500 000 Ft feletti)	0
4.2.2. Külföldiektől (100 000 Ft feletti)	0
4.3. Magánszemélyektől	0
4.3.1. Belföldiektől (500 000 Ft feletti)	0
4.3.2. Külföldiektől (100 000 Ft feletti)	0
5. A párt által alapított vállalat és kft. nyereségéből származó bevétel	0
6. Egyéb bevételek	67
Összes bevétel a gazdasági évben:	69 467

Kiadások

1. Támogatás a párt országgyűlési csoportja számára	0
2. Támogatás egyéb szervezetnek	48
3. Vállalkozás alapítására fordított összegek	0
4. Működési kiadások	17 274
5. Eszközbeszerzés	735
6. Politikai tevékenység kiadása	14 322
7. Egyéb kiadások	0
Összes kiadás a gazdasági évben:	32 380

Dr. Kupa Mihály s. k.,
elnök

**A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó
és Választási Hivatal közleménye**

A BM Központi Hivatal a 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 73. § (1) bekezdése alapján – az eddig közzétetteken kívül – az alábbi elveszett, megsemmisült gépjármű törzskönyvek sorszámaát teszi közzé:

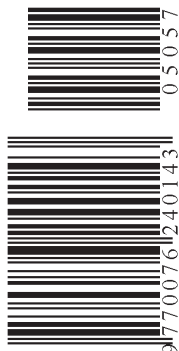
763485A	909335E	357247B	107009D
703479D	839126D	457427B	283077C
112816F	925769E	784795B	225252A
449378D	839528E	877491A	485076C
217040F	415451A	163564A	692143C
447720B	412660B	181717C	163267B
910563B	849593D	490209A	695426C
636011B	113050D	714625A	343926B
770033B	546395E	487441C	375263C
583753A	980480C	637351D	858905B
841070C	807765E	153110E	668459D
590735B	304294B	226597B	287217B
892865D	328492E	962785C	966235C
404706D	421016B	700795D	421512D
236499D	385237C	208869B	850895B
634648B	405875B	445949D	020709E
760222A	730073C	148299C	681110D
346323D	322395E	977093A	532224C
144137C	525354B	019634D	009087F
611140E	675255E	379470B	737261B
714578D	805994A	475267D	831271D
772359A	851013E	460116E	943473E
657355D	749798C	608795D	060597B
170314A	542529E	039077C	458158A
165028A	242380E	618299A	254397B
212713C	345747B	204010C	779986D
963035A	894071E	592226C	123616E
072209D	241763C	592894B	574706B
505827A	387891B	995748B	893460B
422414C	160662F	388127C	459970D
025729E	532270B	317638D	147960F
561820A	641874A	933656D	141033D
771891D	287795C	681145B	978732E
111880A	768029A	196330A	697271C
576193A	001099C	580827B	667822C
826747B	638461D	863266C	587722A
030575A	829742A	450742A	873840B
666319D	003958E	594465E	069430F
180645E	247629C	321593B	291327C
562987A	630835A	099213B	181659E
292162C	163309A	015637F	141870F
		212918C	

Közlekedési Nyilvántartó Osztály

Helyesbítés: A Magyar Közlöny 2005. évi 38. számában kihirdetett, az Európai Unió strukturális alapjaiból és Kohéziós Alapjából származó támogatások hazai felhasználásáért felelős intézményekről szóló 1/2004. (I. 5.) Korm. rendelet módosításáról szóló 53/2005. (III. 26.) Korm. rendelet 8. §-a (1) bekezdésének felvezető szövege helyesen:

„(1) Az R. 20. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyúttal a jelenlegi (2)–(5) bekezdések számozása (3)–(6) bekezdésre változik, **továbbá a jelenlegi (4) bekezdésben szereplő, a (2) és (3) bekezdésre történő hivatkozások számozása (3) és (4) bekezdésre változik:**”

(Kézirathiba)

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3. Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató. Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönypoltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2005. évi éves előfizetési díj: 89 148 Ft. Egy példány ára: 184 Ft 16 oldal terjedelemig, utána +8 oldalanként +161 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbeli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

05.1108 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.